

LUONTOHOIVAYRITTÄJÄN JA JULKISEN SEKTORIN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Jenni Simonen
Pro gradu -tutkielma
Sosiaalityö
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2020

TIIVISTELMÄ

Simonen Jenni

Luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välinen yhteistyö

Sosiaalityö

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Ohjaaja: Satu Ranta-Tyrkkö

Kevät 2020

80 sivua + 4 liitettä

Tutkimus käsittelee luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä luontohoivayrittäjän näkökulmasta. Luontohoivapalveluilla tarkoitetaan julkisen sektorin järjestämistä vastaavalla olevia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita, joissa luontoa hyödynnetään ammatillisesti, tavoitteellisesti ja vastuullisesti kuntoutuksen tukena. Tutkimuksessa selvitetään, millaista yhteistyötä on peruspiirteiltään, millaiset tekijät vaikuttavat yhteistyöhön ja millaisena yhteistyö näyttäytyy tulevaisuudessa. Tutkimus on laadullinen tutkimus, jossa yrittäjien näkemyksiä selvitetään kuudella kirjoitelmapöytätyöllä ja kahdella puhelinhaastattelulla. Tulokset analysoidaan aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tutkimustulosten mukaan luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välisen yhteistyön peruspiirteisiin liittyy yrityksen luontohoivan toimintamuoto ja palvelun asiakasryhmä sekä yhteistyön muoto ja vakiintuneisuus. Luontohoivatoiminta keskittyy eläinavusteisuuteen ja palvelujen asiakasryhmät ovat laajoja. Yhteistyö rakentuu tarjouskilpailuihin, ja yhteistyön vakiintuneisuus vaihtelee kunta- ja yrityskohtaisesti.

Luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä on tulosten mukaan yrittäjän, yritystoiminnan, julkisen sektorin ja yhteiskunnan ulottuvuuksissa. Yrittäjän ulottuvuudessa yhteistyöhön vaikuttavat yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet, ammattiosaaminen ja yrityksen sivutoimisuus. Yritystoiminnan kannalta keskeisimmiksi tekijöiksi nousevat palvelun hinta, markkinointi, laatu ja saavutettavuus. Julkisen sektorin osalta tärkeimmät yhteistyöhön vaikuttavat tekijät ovat kilpailutuksiin liittyvät haasteet, palveluprosessit, julkisen sektorin taloudelliset resurssit, julkisen sektorin toimijan ominaisuudet sekä julkisen sektorin työntekijöiden suhtautuminen luontohoivatoimintaan. Yhteiskunnan tasolla korostuvat yhteistyön paikallisuus, palvelukategorioiden joustamattomuus sekä luontohoivakentän järjestäytymättömyys. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät joko edistävät tai heikentävät yhteistyön sujuvuutta ja kytkeytyvät tarjouskilpailutuksissa menestymiseen ja luontohoivatoiminnan tunnettavuuden kasvuun.

Keskeisimmiksi tekijöiksi yhteistyön kehittämisessä nousevat luontohoivatoiminnan tunnettavuuden kasvu parantamalla sektoreiden välistä vuorovaikutusta ja lisäämällä alan tutkimustietoa, sekä yhteistyön käytännön mahdollisuuksien lisääminen taloudellisen tukemisen kautta. Pääasiassa yhteistyön tulevaisuus nähdään positiivisena ja luontohoivatoiminta kasvavana ja potentiaalisena alana myös sosiaalipalveluissa. Tutkimustulosten pohjalta voidaan kasvattaa luontohoivatoiminnan tunnettavuutta ja kehittää sektoreiden välistä yhteistyötä.

Avainsanat: julkinen sektori, yksityinen sektori, yhteistyö, Green Care, luontohoiva, luontohoivayrittäjä, sosiaalityö

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Alkuperäisten ilmauksien pelkistäminen	26
Kuvio 2. Yhteistyön peruspiirteet	29
Kuvio 3. Yrityksen palvelutoiminta osana yrityksen peruspiirteitä	31
Kuvio 4. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät	39
Kuvio 5. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät yrittäjän ulottuvuudessa	40
Kuvio 6. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät yritystoiminnan ulottuvuudessa	46
Kuvio 7. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät julkisen sektorin ulottuvuudessa	50
Kuvio 8. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät yhteiskunnan ulottuvuudessa	57
Kuvio 9. Yhteistyön tulevaisuus	60
Kuvio 10. Yhteistyön kehittäminen osana yhteistyön tulevaisuutta	60

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

KUVIOLUETTELO

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	2
2	LUONTOHOIVA.....	4
2.1	Green Care - ja luontohoivatoiminta	4
2.2	Luontohoivatoiminnan vaikuttavuus	7
2.3	Luontohoiva ja sosiaalityö.....	10
2.4	Luontohoivapalveluiden kehittäminen	12
3	JULKISEN JA YKSITYISEN SEKTORIN VÄLINEN YHTEISTYÖ SOSIAALIPALVELUISSA.....	14
3.1	Sosiaalipalveluiden järjestäminen	14
3.2	Julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet 16	
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
4.1	Tutkimustehtävä	19
4.2	Tutkimusaineistona luontohoivayrittäjien kirjoitukset ja puhelinhaastattelut 20	
4.3	Aineistolähtöinen sisällönanalyysi	24
4.4	Eettiset kysymykset tutkimuksessa	26
5	LUONTOHOIVAYRITTÄJÄN JA JULKISEN SEKTORIN VÄLINEN YHTEISTYÖ.....	29
5.1	Yhteistyön peruspiirteet.....	29
5.1.1	Yrityksen palvelutoiminta	30
5.1.2	Yhteistyön muoto	35
5.1.3	Yhteistyön vakiintuneisuus	36
5.2	Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät.....	38
5.2.1	Yrittäjän ulottuvuus	39
5.2.2	Yritystoiminnan ulottuvuus	45
5.2.3	Julkisen sektorin ulottuvuus	49
5.2.4	Yhteiskunnan ulottuvuus	57
5.3	Yhteistyön tulevaisuus.....	59
5.3.1	Yhteistyön kehittäminen.....	60
5.3.2	Yrittäjien suhtautuminen yhteistyön tulevaisuuteen.....	65
6	POHDINTA.....	68
	LÄHTEET	73

LIITTEET

1 JOHDANTO

Luonnon hyvinvointivaikutukset on tiedetty pitkään, ja hyvinvointivaltion rakentumiseen saakka luontoa käytettiin hyvinvoinnin ja kuntoutuksen tukena sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan laitoksissa. Luonnon välitön läsnäolo ja luontoyhteys ovat kuitenkin väistyneet ja väljähtyneet kaupungistumisen ja tehokkuuden myötä. Luonnosta ja maaseudusta vieraantumisen ovat luoneet tilausta luontoyhteyden palauttamiselle, ja nyt ajatus luonnon hyödyntämisestä sosiaali- ja terveyspalveluissa on noussut uudelleen esiin.

Sosiaalityön keskeisimpiä taustaoletuksia on käsitys ihmisestä ympäristössään (”Person in Environment”). Tätä ajatusta on sosiaalityössä sovellettu kuitenkin pääasiassa vain ihmisen sosiaaliseen ympäristöön, eikä esimerkiksi luontoympäristöä ole juurikaan huomioitu ihmisen hyvinvointiin vaikuttavana tekijänä (esim. Peeters 2012, 287–288). Ihminen on osa luontoa, ja luontoympäristö, niin kuin muukin ympäristö, vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin sekä hyvässä että pahassa. Puhtaan luontoympäristön vaikutukset ihmiseen ovat kiistatta myönteisiä, ja luontoa voidaan hyödyntää paljon enemmän myös sosiaalityön käytännöissä (mm. Närhi & Matthies 2018, 5; Mesimäki 2018, 121). Parhaimmillaan luontoympäristöä voidaan käyttää kuntouttavana elementtiä sosiaalityön asiakastyössä.

Havahtuminen uudelleen luonnollisen toiminnan tarpeellisuuteen on synnyttänyt uusia palvelutarpeita ja mahdollisuuksia luontolähtöisille menetelmille (Kahilaniemi 2019, 52). *Green Care* on sateenvarjokäsite luontoa ammatillisesti, tavoitteellisesti ja vastuullisesti hyödyntäville menetelmille sosiaali-, terveys- ja kasvatustalvetuissa (mm. Soini ym. 2011, 321). *Luontohoiva* taas tarkoittaa *Green Care* -toimintaa, jossa luontoa hyödynnetään julkisen sektorin järjestämisvastuulla olevissa sosiaali- ja terveyspalveluissa (Vehmasto 2014, 31–32). Luontohoivatoiminta pohjautuu luonnon tutkittuihin hyvinvointivaikutuksiin.

Luonnon hyvinvointivaikutukset tiedostetaan koko ajan aiempaa paremmin, mutta silti luontohoivatoiminnan hyödyntäminen erityisesti sosiaalityössä on vielä marginaalissa. Oma tutkimuksellinen mielenkiintoni luontohoivatoimintaan vahvistui entisestään sosiaalityön maisterivaiheen opintojen käytäntöjaksolla, jonka suoritin luontoa hyödyntävin menetelmin työllistämispalveluja tuottavassa yhdistyksessä. Tällöin tuli esille erinäisiä rakenteellisia haasteita julkisen sektorin kanssa tehtävässä yhteistyössä. Luontohoivatoiminta sijoittuu eri alojen ja sektoreiden rajapintaan, ja siksi toimintamallien kehittyminen

edellyttää sektoreiden välistä yhteistyötä (Soini ym. 2011, 328; Välimaa & Vinblad 2019, 13).

Luontohoivatoiminnalle on mahdollisuuksia nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa, kun palveluja yksityistetään ja vaihtoehtoisia palvelumuotoja etsitään (mm. Soini ym. 2011, 329). Ajattelen, että luontolähtöisille menetelmille voisi olla siis tilausta ja potentiaalia yhteiskunnassa. Keskityn tutkimuksessa yritysten näkökulmaan, sillä yritykset ovat olleet luontohoivaan liittyvän keskustelun keskiössä (mt., 323).

Tässä tutkielmassa olen kiinnostunut luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välisestä yhteistyöstä, ja siihen liittyvistä haasteista ja mahdollisuuksista. Seuraavassa luvussa taustoitin tutkimustani luontohoivatoimintaan sekä yksityisen ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön liittyen. Tämän jälkeen kerron tutkimuksen toteutuksesta, eli tutkimustehtävästä, aineiston keruusta, aineiston analysoinnista ja tutkimukseen liittyvistä eettisistä kysymyksistä. Sitten esittelen omassa luvussaan tutkimuksen tulokset, eli vastaan tutkimuskysymyksiin aineiston pohjalta. Lopuksi pohdinnassa pohdin tutkimuksen tulosten merkitystä laajemmin sekä tutkimuksen toteutumista.

2 LUONTOHOIVA

Luontohoiva ja Green Care -käsitteet ovat keskeisessä roolissa tutkimuksessa. Green Care ymmärretään sateenvarjokäsitteenä luontoon tukeutuville sosiaali-, terveys-, hoiva-, hoito- ja kasvatuspalveluille. Luontohoivalla tarkoitetaan julkisen sektorin järjestämistä vastuussa olevia Green Care -palveluja, joissa luonto on osana hoivaa tai kuntoutusta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Luonto nähdään toiminnassa arvokkaana sen itsensä vuoksi eli itseisarvona, mutta myös välinearvollisesti, sillä ajatuksena on, että luonnon avulla voidaan saavuttaa hyvinvointia. Luonnolla voidaan tarkoittaa laajasti niin eläimiä, ihmisen rakentamaa luontoympäristöä (esimerkiksi maatila tai puutarha), luonnontilassa olevaa luontoympäristöä kasveineen (esimerkiksi metsä) tai luonnon pienempiä elementtejä (esimerkiksi puun oksa tai yksittäinen kasvi). Seuraavaksi esittelen luontohoivatoiminnan taustoja ja peruselementtejä.

2.1 Green Care - ja luontohoivatoiminta

Green Care -käsite ilmestyi Suomeen vuonna 2008 kansainvälisen keskustelun kautta. Maaseudun kehittäjät, yrittäjät ja viranomaiset Suomessa omaksuivat käsitteen nopeasti, ja käsite sai heti myönteistä huomiota. Vuonna 2010 perustettiin käsitteestä kiinnostuneiden toimesta Green Care Finland ry, joka koordinoi toimintaa koskevaa tiedonvälitystä, toimijoiden verkostoitumista ja kehittää Green Care -palvelutuotteita, markkinointia ja koulutusta. (Soini ym. 2011, 320–321.) Muulla Euroopassa Green Care -toiminnasta on käytetty mm. käsitteitä Care Farm, Social Farming ja Farming for Health (mm. Yli-Viikari ym. 2009, 10; Soini ym. 2011, 320-321).

Suomalaisessa keskustelussa Green Care ymmärretään nykyään sateenvarjokäsitteenä luontoon tukeutuville sosiaali-, terveys-, hoiva-, hoito- ja kasvatuspalveluille, joita tuotetaan erilaisissa ympäristöissä eri asiakkaille asiakkaiden tarpeiden mukaisella intensiteetillä ja tavoitteilla (mm. Soini ym. 2011, 321). Green Care ei ole siis mikään yksi menetelmä, vaan laaja voimavarakeskeisyyttä korostava ajattelutapa, jonka kautta on voitu luoda kuntouttavia ja osallistavia menetelmiä eri asiakkaiden tarpeisiin (ks. Ylilauri &

Yli-Viikari 2019, 2). Luontolähtöisillä menetelmillä on selkeä tavoite ihmisen hyvinvoinnin edistämässä luontoon tukeutuen.

Green Care voidaan jakaa siis luontohoivan ja *luontovoiman* käsitteisiin. Luontohoivalla tarkoitetaan julkisen sektorin järjestämistä olevia luontoa hyödyntäviä hoivan ja kuntoutuksen palveluja. Tällöin asiakkaina ovat usein haavoittuvaisessa asemassa olevat ihmiset, ja palvelujen tuottajalta vaaditaan sosiaali- ja terveysalan koulutus ja kiinteää yhteistyötä julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Luontovoiman palvelut ovat taas ennaltaehkäiseviä luontolähtöisiä hyvinvointipalveluja sisältäen erilaisia harrastus-, kasvatus- ja opetuspalveluja. Luontovoiman asiakkaat eivät ole yleensä erityisen haavoittuvaisessa asemassa, eikä palveluiden järjestämisestä ole kovin tarkkoja vaatimuksia. (Vehmasto 2014, 31–32.) Luontohoivan palvelut ovat näin ollen tavanomaisia hoivan, kuntoutuksen ja sosiaalityön palveluja, joiden tavoitteet on määritelty asiakkaan kuntoutussuunnitelmassa ja ovat samoja kuin muillakin työmenetelmillä tuotetut palvelut. Luontolähtöisyys on ikään kuin vain palvelun lisäarvona. (mt, 47.) Tässä tutkielmassa keskityn julkisen sektorin järjestämistä oleviin luontohoivan palveluihin, sillä olen kiinnostunut toiminnan yhteydestä sosiaalityöhön, ja luontohoivan markkinoita ovat nimenomaan sosiaalipalvelut.

Voidaan sanoa, että Green Care on sosiaalinen innovaatio. Soinin ym. (2011) mukaan Green Care toiminnassa sosiaalisen innovaation piirteitä ovat muun muassa sen kehittyminen käytännön toimijoiden aloitteesta; menetelmien, palvelumallien ja toimialojen uudistaminen; luontolähtöisten menetelmien lisäarvon tuottaminen asiakkaalle sekä vanhan idean (luonnon hyvinvointivaikutusten) uudelleen käyttöönotto. (Soini ym. 2011, 327.) Green Care sosiaalisena innovaationa on uusi palvelujen tuottamistapa suomalaiseen sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään.

Luontolähtöisiin menetelmiin kuuluu monia jo varsin vakiintuneita menetelmiä, kuten ratsastusterapia, puutarhaterapia, sosiaalipedagoginen hevostoiminta, ekoterapia ja tunnetaitokasvatus. Sempikin ym. (2010, 27) mukaan Green Care -sateenvarjon alla olevat menetelmät voidaan jakaa sosiaaliseen ja terapeuttiseen puutarhatoimintaan, eläinavusteisiin interventioihin, hoivamaatilatoimintaan, vihreään liikuntaan (green exercise), ekoterapiaan sekä erämaaterapiaan ja luontoterapiaan (wilderness therapy, nature therapy). Vehmasto (2014) on tehnyt tästä jaottelusta yksinkertaistetun version, jossa luontolähtöiset toimintamuodot jakaantuvat neljään: eläinavusteisiin, luontoavusteisiin, puutarha-

avusteisiin ja maatala-avusteisiin toimintoihin (Vehmasto 2014, 34). Tämä jaottelu on tällä hetkellä vallitseva ajatus Suomessa. Maatala-avusteinen toiminta sijoittuu maatilalle, jossa maatalan eri elementtejä, kuten maataloustöitä, eläinten hoitoa ja luonnossa liikkumista hyödynnetään kuntoutumisessa. Olennaista on siis, että maatala nähdään kuntouttavana ympäristönä. Puutarha-avusteisessa toiminnassa hyödynnetään kasveja, puutarhahoitoa ja maisemaa kuntoutuksen tukena. Eläinavusteisessa toiminnassa keskiössä ovat taas koti- ja lemmikkieläinten läsnäolo kuntoutuksessa. Muissa luontoavusteisissa toiminnissa merkityksellistä on kuntouttavan toiminnan sijoittuminen rakentamattomaan ja luonnolliseen luontoympäristöön. (Mm. Yli-Viikari 2009, 10; Sempik ym. 2010, 37–40.)

Eri Euroopan maissa luontolähtöisten menetelmien painopisteet ja muodot vaihtelevat. Terapeuttinen puutarhatyöskentely on Green Care -toiminnassa merkittävässä roolissa Iso-Britanniassa ja Ruotsissa, sekä lisäksi jonkinlaisessa roolissa Yhdysvalloissa, Saksassa ja Itävallassa. Eläinavusteisesta työskentelystä erityisesti ratsastusterapialla ja hevosavusteisella työskentelyllä on suuri rooli Suomessa, mutta myös Saksassa, Itävallassa ja Yhdysvalloissa. Hoivamaatilatoiminta taasen on suosittua Saksan ja Itävallan lisäksi erityisesti Alankomaissa, Norjassa, Italiassa, Belgiassa, Sloveniassa ja Sveitsissä. (Hassink & van Dijk 2006, 349–352.)

Vehmaston, Iijolaisen ja Keron (2019) artikkelissa esitellään uusi käsite Blue Care, jolla tarkoitetaan sinisiä hyvinvointipalveluja eli vesiluontoon ja vesistöympäristöihin perustuvia sosiaali-, terveys- ja kasvatuspalveluja. Tähän voidaan sisällyttää esimerkiksi kuntouttava kalastustoiminta. On käyty keskustelua siitä, että sisältyykö Blue Care -käsite Green Care -käsitteeseen, vai onko se Green Care -käsitteen rinnakkaiskäsite. (Vehmasto, Iijolainen & Kero 2019.) Itse näen vesiluonnon osana muuta luontoa ja näin ollen sinisten hyvinvointipalvelujen sisältyvän Green Care -toimintaan. Myös Kirsi Salosen mukaan Blue Care -toiminnan taustalla on samat luonnon vaikuttavuustutkimukset kuin muun luontolähtöisen toiminnan taustalla, mikä yhdistää sen vahvasti Green Care -käsitteeseen (Vehmasto, Iijolainen & Kero 2019, 195).

Green Care -toiminnalla on kolme keskeistä elementtiä ja toimintaa rajaavaa ehtoa: luonto, toiminnallisuus ja yhteisöllisyys. Luonto on Green Care -toiminnan keskeisin elementti, sillä toiminta tapahtuu aina luontoympäristössä tai luonnon elementtejä hyödyntäen. Toinen elementti, toiminnallisuus, viittaa kokemuksellisuuteen, jossa luonto voi olla

toiminnan tausta tai toiminnan väline. Kolmas toiminnan piirre, yhteisöllisyys, mahdollistaa osallisuuden tunteen. (Ks. Soini ym. 2011, 323–325.) Elementit muodostavat Green Care -toiminnan ja sen vaikuttavuuden ytimen.

Green Care -toiminnan keskeiset ehdot tulee elementtien ohella täyttyä, jotta toimintaa voidaan kutsua Green Care -toiminnaksi. Ensimmäisenä ehtona toiminnan tulee olla ammatillista, eli toiminnan tulee noudattaa ammattialan lainsäädäntöä ja eettisiä ohjeistuksia, ja palveluntarjoajalla tulee olla riittävä ammatillinen koulutus tuottamaansa palveluun tai menetelmään. Toisena ehtona luontointerventioiden tulee olla tavoitteellisia ja pitkäjänteisiä, mikä tarkoittaa henkilökohtaisten tavoitteiden ja asiakassuunnitelmien laatimista ja toiminnan toteuttamista suhteessa tavoitteisiin. Kolmantena toiminnan ehtona on vastuullinen palvelutoiminta, joka sisältää muun muassa ympäristön vastuullisuuden, työntekijöiden hyvinvoinnin, asiakkaiden ja työntekijöiden turvallisuuden, eläinten hyvinvoinnin ja paikallisen kulttuurin edistämisen. (Soini ym. 2011, 325–326; Soini & Vehmasto 2014, 13–14.)

2.2 Luontohoivatoiminnan vaikuttavuus

Green Care -toiminta pohjautuu ekopsykologian ajatukseen siitä, että ihminen on osa luontoa ja sen kiertokulkua (Salonen 2010, 82). Green Care -toiminnan tavoitteena on ekopsykologisesta näkökulmasta vahvistaa ihmisen ja luonnon välistä suhdetta. Luontohoivatoiminnan vaikuttavuus voidaan jakaa edellisessä luvussa kuvattujen peruselementtien ympärille. Menetelmien hyvinvointia lisäävät vaikutukset syntyvät osallisuuden, yhteisöllisyyden, kokemuksellisuuden sekä luonnon elvyttävyyden kautta. (Kahilaniemi 2019, 53.)

Ympäristöpsykologiset tutkimukset osoittavat, että luontoympäristö elvyttää ja vaikuttaa myönteisesti sekä fyysiseen että psyykkiseen hyvinvointiin. Vaikutukset ovat usein nopeita ja tiedostamattomia, ja siksi ihminen ei välttämättä huomaa luonnon aikaansaamia myönteisiä asioita kehossaan ja mielessään. (Salonen 2010, 43.) Luontoympäristön fyysisiä vaikutuksia ihmiseen on useita. Luontoympäristö parantaa ihmisen koettua terveyttä ja toimintakykyä sekä näin ollen vähentää kuolleisuutta. Luontoympäristössä oleskelevat

ihmiset kokevat olevansa fyysisesti terveempiä. Jo pelkästään luontoelementit sisätiloissa vaikuttavat ihmisen fysiologisiin toimintoihin myönteisesti. (mt, 24–25; 27–28.)

Luontokokemusten psyykkiset vaikutukset ovat elvyttävyys ja terapeuttisuus. Elvyttävä vaikutus tarkoittaa psyykkisen hyvinvoinnin ja terveyden vahvistumista sekä mielenterveyttä tukevia tekijöitä. Elvyttävä vaikutus on vahvistava, selkiinnyttävä, virkistävä, rauhoittava ja rentouttava. Elvyttävyyteen liittyy itsetunnon kohoneminen ja uuden näkökulman löytyminen, mielialan kohoaminen ja stressitilan helpottuminen ja psyykkisen kuormituksen väheneminen. Terapeuttisuus liittyy olemassa olevan psyykkisen ongelman tai kuormituksen helpottumiseen. (Salonen 2010, 60–61.) Sekä luonnossa ulkoilu itsenäisesti tai ohjatusti saavat aikaan myönteisiä tunnetilan muutoksia (Salonen & Hyvönen 2019, 62).

Luontolähtöisten menetelmien toiminnallisuus ja kokemuksellisuus on luontohoivatoiminnassa yksi keskeinen ihmisen hyvinvointia lisäävä tekijä. Toiminta luontoympäristössä tuottaa mielihyvää ja aktivoi ihmisen ajattelua. Tekemisen kautta ihminen on yhteydessä ympäröivään maailmaan ja saa sitä kautta lisää tietoja ja taitoja. Luonto on virikkeellinen ympäristö, joka tarjoaa puitteet monenlaiseen tekemiseen ja taitojen harjoittamiseen. Tekemisen kautta ihminen voi syventää luontokokemustaan tai tietoaan luonnosta. (Soini ym. 2011, 324.)

Luontolähtöisten menetelmien yhteisöllisyys näkyy muun muassa toiminnan vuorovaikutuksellisuuden ja osallistumisen kautta. Ihmisenä kasvaminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Osallistumalla ja ottamalla vastuuta ihminen kiinnittyy yhteiskuntaan. Ihminen saa osallisuuden kautta kokemuksen nähdyksi tulemisestaan. Sosiaalinen tuki mahdollistaa vaikeiden kokemusten jakamisen, lohduttamisen, tunteiden hallinnan opettelemisen ja yhdessä rauhoittumisen. (Soini ym. 2011, 325.)

Varsinkin puutarhaterapian ja eläinavusteisten menetelmien on todettu useissa tutkimuksissa vaikuttaneen myönteisesti eri asiakasryhmissä. Sen sijaan maatilaympäristön vaikutusta ihmisen hyvinvointiin ja kuntoutukseen on tutkittu melko vähän. (Soini ym. 2011, 321.) Puutarhaterapiassa kasvien kasvun seuraamisen ja niiden hoivaamiseen on nähty aiheuttavan rauhoittavaa vaikutusta osallistuneisiin, kuten jännittyneisyyden, pelkojen ja aggressioiden vähentymisen kautta. Dementoituneilla vanhuksilla toiminta on edistänyt aikaa ja paikkaan orientoitumista. Vanhukset saavat kasveja kasvattaessaan käyttää kognitiivisia kykyjään monipuolisesti. Kasvien kasvatukseen liittyy myös erilaisten tunteiden

ja jatkuvuuden kokeminen. Viherympäristössä ulkoilu parantaa mielialaa. Ulkoilu palauttaa myös voimavaroja ja rauhoittaa mieltä. (Salonen 2010, 80–81.) Kasvien hoitaminen innostaa fyysiseen toimintaan, jonka kautta voidaan harjoittaa motoriikkaa, koordinaatiota, lihaskuntoa ja kestävyyttä (Yli-Viikari ym. 2009, 22).

Eläinavusteisen toiminnan keskeiset vaikuttavuuselementit liittyvät eläimen läsnäoloon. Eläinavusteisessa toiminnassa ihminen joutuu eläimen kohdatessaan rauhoittumaan ja keskittymään hetkeen, jolloin muut huolenaiheet on siirrettävä syrjään. Usein eläin toimii muutoksen aktivoijana ja auttaa katkaisemaan vaikean elämäntilanteen. (Salonen 2010, 81.) Eläin kohtaa ihmisen hyväksymällä ja kohtaamalla hänet kokonaisena juuri sellaisena kuin hän sillä hetkellä on (Ikäheimo 2019, 103).

Steigenin, Kogstadin ja Hummelvollin (2016) mukaan tärkeimmät viisi vaikuttavuustekijää Green Care -toiminnassa ovat kontakti eläimiin, tukevat luontoympäristöt, palvelun ohjaajan merkitys, sosiaalisen hyväksynnän tunne ja vuorovaikutus muiden osallistujien kanssa sekä merkitykselliset ja yksilöllisesti muokatut aktiviteetit, joissa osallistuja voi kokea hallinnan tunnetta. Green Care -palvelujen asiakkaat kokevat eläinten läsnäolon tuovan ainutlaatuista hyväksyttävyyden kokemusta osallistujille, ja luonto koetaan palkitsevana ja tukevana ympäristönä. Ohjaajan rooli ja sosiaalisen tuen saaminen on osallistujalle tärkeää. Palvelujen osallistujat ovat kokeneet pystyvänsä hallitsemaan erilaisia tehtäviä ja saaneensa vahvemman uskon omiin selviytymiskykyihinsä. (Steigen, Kogstad & Hummelvoll 2016, 709–712.) Myös Mesimäen (2018) tutkimuksen mukaan luonto lisäsi päihdeongelmaisen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti tunteiden, identiteetin, fyysisen kunnan ja sosiaalisuuden kautta (Mesimäki 2018).

Luontolähtöinen työmuoto tarjoaa asiakkaalle merkityksellisiä kokemuksia. Toimintaympäristön yhteisöllinen ja sosiaalinen ilmapiiri, osallisuus ja luontoyhteyden kokeminen herättävät kokonaisvaltaisia kokemuksia ihmisessä (ks. Kahilaniemi 2019, 53.) Luontolähtöisillä menetelmillä on monenlaisia myönteisiä asiakasvaikutuksia, ja menetelmiä voidaan hyödyntää laajasti erilaisissa palveluissa ja eri asiakasryhmien kanssa. Seuraavaksi kerron luontohoivatoiminnan ja sosiaalityön yhteydestä.

2.3 Luontohoiva ja sosiaalityö

Kuten sanottu, yksi sosiaalityön tärkeimmistä periaatteista on käsitys ihmisestä ympäristössään. Tässä näkemyksessä ihmisen ja ympäristön suhde nähdään vuorovaikutteisena, jossa molemmat vaikuttavat toisiinsa (Närhi 2015, 322). Ihminen ja näin ollen myös sosiaalityö on osa luontoa. Tähän liittyy ajatus siitä, että luonto voi vaikuttaa voimaannuttavana tekijänä ihmiseen. *Ekososiaalisen sosiaalityön* käsite viittaa sosiaalityön keskusteluihin, joissa yhdistetään sosiaalisia ja ekologisia näkökulmia. Ekososiaalinen lähestymistapa on sateenvarjokäsite erilaisille sosiaalityön suuntauksille, jotka liittyvät luonnon ja sosiaalisen hyvinvoinnin väliseen suhteeseen (Matthies & Närhi 2014, 87; 91; Närhi 2015, 323). Tämä ajatus yhdistää myös luontolähtöiset menetelmät ja sosiaalityön toisiinsa.

Sosiaalityön ekososiaalisen viitekehyksen kaksi teoreettista pääsuuntausta ovat systeemitoreettinen ja ekokriittinen suuntaus. Systeemitoreettinen näkökulma korostaa sosiaalisen ympäristön merkitystä ihmisen kasvulle ja hyvinvoinnille sekä kokonaisvaltaista systeemistä ajattelua sosiaalityössä. Ekokriittinen lähestymistapa taas painottaa sosiaalityön ja ympäristökysymyksen välistä yhteyttä ja kritisoi yhteiskunnassa vallitsevaa luonnon ja ihmisten voimavarojen hyväksikäyttöä taloudellisen voiton saamiseksi. (Matthies & Närhi 2014, 91; 92; Närhi 2015, 323.)

Osana ekokriittistä lähestymistapaa on myös uudempi sosiaalityön suuntaus, jossa systeemitoreettisia lähtökohtia hyödyntäen etsitään luonnonmukaisia ja luontoa säilyttäviä toimintatapoja sosiaalityössä (Matthies & Närhi 2014, 93). Tähän liittyy luonto-, eläin- ja maatala-avusteiset menetelmät ja palvelut, joissa korostuu luontokokemukset ja yhteisöllisyys. Lähestymistavassa painottuu luonnon hyödyntäminen yksilöiden ja ryhmien kunnottavana menetelmänä ja yksilön luontosuhteen ja paikan pohdinnassa.

Närhin ja Matthiesin (2018a) toimittamassa teoksessa selvitettiin suomalaisten yliopistopöiskelijöiden kiinnostusta ja pro gradu -tutkielmien aiheita ympäristön ja sosiaalityön yhteyksiin liittyen. Artikkelikokoelma keräsi yhteen tietoa ympäristön, luonnon ja kestävän kehityksen merkityksestä sosiaalityössä. Kaiken kaikkiaan luonto ja ympäristö nähtiin keskeisessä roolissa ihmisen sosiaaliseen hyvinvointiin liittyen, ja päädyttiin siihen, että ympäristönäkökulman tulisi vahvistua sosiaalityössä. (Närhi & Matthies 2018a.)

Soini ja Vehmasto (2014, 14) ovat esittäneet, että yksi Green Care -palvelutyyppeistä on hoiva, kuntoutus ja aktivoiva sosiaalityö. Luontolähtöisyyttä voidaan hyödyntää monenlaisten sosiaali- ja kuntoutuspalvelujen tuotannossa. Sosiaalipedagogista hevostoimintaa käytetään jo nyt paljon sosiaalisen kuntoutuksen tukena. Myös elämyspedagogiikka on yleistynyt osana sosiaalityötä. (Vehmasto 2014, 34.)

Mesimäen (2018) mukaan luontoympäristön vaikutukset ovat kiistatta myönteisiä, ja siksi luontoa tulisi hyödyntää laajemmin sosiaalityön käytännöissä. Luonnon hyödyntäminen on helppoa ja kustannustehokasta, luonto on lähellä ja helposti tavoitettavissa. Luontotoiminnan riskit ovat myös pienet. (Mesimäki 2018, 121–122.) Asiakaskohtaisia tavoitteita luontohoivapalveluissa sosiaalityön näkökulmasta voivat olla kuntoutuksen saralla esimerkiksi toimintakyvyn ja elämänhallinnan paraneminen ja ennaltaehkäisevässä mielessä omaehtoisen selviytymisen paraneminen, osallisuuden kokeminen, aktivoituminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen (Vehmasto 2014, 39). Luontohoivan palveluilla olisi siis potentiaalia myös sosiaalityön asiakastyössä.

Lehto (2012) tutki sosiaalityön pro gradu -tutkielmassaan luontoon tukeutuvien työmuotojen ja Green Care -teeman tuntemista, hyödyntämistä ja mahdollisuuksia sosiaalityössä. Tutkimuksen tuloksena oli sosiaalityöntekijöiden melko vähäinen tietämys luontolähtöisistä menetelmistä ja luontolähtöisten menetelmien vähäinen hyödyntäminen sosiaalityössä. Kuitenkin sosiaalityöntekijöillä oli kohtalaisen suurta kiinnostusta toimintaa kohtaan. Työntekijät näkivät, että nykyiseen työnkuvaan luontoon tukeutuvat menetelmät eivät ole helposti sovellettavissa sosiaalityössä, mutta rakenteellisen muutoksen ja työntekijän oman henkilökohtaisen motivaation myötä soveltaminen voisi olla mahdollista. Erietyisesti sosiaalityön kuntouttavaan työhön luontomenetelmät nähtiin sopiviksi. Potentiaalisina kohderyhminä nähtiin lapset, nuoret, perheet sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutajat. (Lehto 2012.) Luontohoivamenetelmät nähdään siis monipuolisena ja vaikuttavana menetelmänä, mutta sen tunnettavuutta täytyy vielä lisätä sosiaalityössä.

Kaiken kaikkiaan moni sosiaalipalveluiden asiakkaista hyötyisi tasavertaisen osallistumisen, nähdyksi tulemisen ja oman tekemisen synnyttämistä onnistumisen kokemuksista. Näiden kautta voi syntyä luottamusta, toivoa ja uskoa omaan selviytymiseen (Ylilauri & Yli-Viikari 2019, 2). Seuraavaksi esittelen luontohoivapalveluiden kehittämistarpeita.

2.4 Luontohoivapalveluiden kehittäminen

Luontohoivatoimintaa voidaan järjestää monin eri tavoin. Palvelun tuottaja voi olla julkinen organisaatio, yksityinen yritys, järjestö tai yhdistys (Soini ym. 2011, 323). Luontohoivatoiminnan keskiössä on kuitenkin luontohoivayritykset. Luontohoivayrittäjyys voidaan määritellä kattavaksi, luontoperustaiseksi yrittäjyydeksi, jolla on sosiaalinen tehtävä (Enlund 2019, 249–250). Tavoitteena yrittäjän hyödyn lisäksi on tuottaa hyödyllisiä sosiaalisia muutoksia ja tuloksia asiakasryhmissä.

Yli-Viikari ym. (2009) selvitti maaseudun liiketoimintamahdollisuuksia toteuttaa hoiva-, hyvinvointi- ja kasvatuspalveluja. Tämä oli ensimmäinen Suomessa toteutettu Green Care -toiminnan mahdollisuuksia selvittävä hankeraportti. Hankkeessa haastateltiin eri maaseudun hoivayrittäjiä ja saatiin selville, että luontohoivayrittäjyys koettiin haastavana ja edellytti yrittäjältä muun muassa vahvaa ammattitaitoa ja sitoutumista. Tukea yrittäjät kaipasivat tuottavuuden parantamiseen, palvelujen kehittämiseen, kilpailutukseen ja hinnoitteluun. (Yli-Viikari ym. 2009.)

Lund, Granerud ja Eriksson (2015) kertovat Green Care -palveluntuottajien kokemista haasteista ja mahdollisuuksista norjalaisesta näkökulmasta. Haasteina mainittiin toiminnan heikko ennustettavuus ja yhteistyö viranomaisten ja eri sidosryhmien kanssa. Positiivisena asiana pidettiin pyrkimystä parempaan laadunhallintaan. Palveluntarjoajalta edellytettiin todellista kiinnostusta luonnon hyvinvointivaikutuksiin ja kykyä ajatella luovasti ja innovatiivisesti. Palveluntarjoajien mukaan parasta työssä oli asiakkaan kehityksen näkeminen, mutta haasteena oli erilaisten ja joskus yhteensopimattomien sosiaalisten maailmojen yhdistäminen. (Lund ym. 2015.) Kaiken kaikkiaan luontohoivapalveluiden tuotajalta vaaditaan paljon, ja usein haasteena on eri sektorirajat ylittävä yhteistyö.

Vinbladin (2019a) toimittamassa teoksessa selvitettiin Green Care -yrittämisen kehittämistarpeita ja elinkeinorakenteiden muutoksista syntyviä mahdollisuuksia Green Care -palvelutarjontaan Lapissa. Green Care -yrittämisen keskeisimmiksi kehittämistarpeiksi nousivat yrittämisen ja Green Care -toiminnan tukeminen, palvelumuotoilun ja ansaintamallien kehittäminen, verkostoitumisen ja yhteistyön tukeminen, osaamisen ja tiedon lisääminen sekä palveluympäristöjen monipuolinen hyödyntäminen. Sote- ja maakuntauudistuksen, matkailun kasvun, maaseudun rakennemuutoksen, metsien monikäytön lisääntymisen sekä biotalouden kasvun nähtiin tuovan muutoksillaan uusia mahdollisuuksia

Green Care -palveluille ja -yrittäjille. (Vinblad 2019a.) Luontohoivayrittäjyydellä on potentiaalia ja mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Vik ja Farstad (2009) tarkastelivat taas norjalaisten Green Care -maatilojen jatkokehittämistä. Tärkeimmät esteet toiminnan kehittämisessä ovat yleisiä myös muissa maissa. Esteitä etsittiin kolmen eri organisaatorakenteen kautta: politiikasta, markkinoista ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Tutkimustulosten mukaan Green Care -toiminnalle oli poliittista tukea ja sitoutumista Norjassa, mutta ongelmana oli eri toimijoiden välinen vuorovaikutuksen heikkous. Kehitystä haittasi institutionaalisten puitteiden puute ja kypsymättömät markkinat. (Vic & Farstad 2009.) Eri sektorien toimijoiden välinen vuorovaikutus on avainasemassa luontohoivayrittäjyyden kehittämisessä.

Kokonaisuudessaan luontohoivatoiminnan kehittämiseksi tarvitaan muutoksia markkinoissa. Luontohoivayrittäjät kaipaavat tukea ja osaamista yrittäjyyteen, ja sektoreiden väliseen vuorovaikutukseen tarvitaan parannusta. Seuraavassa luvussa kerron julkisen ja yksityisen sektorin välisestä yhteistyöstä sosiaalipalveluissa yleisemmällä tasolla.

3 JULKISEN JA YKSITYISEN SEKTORIN VÄLINEN YHTEISTYÖ SOSIAALIPALVELUISSA

Sosiaali- ja terveydenhuollon näkökulmasta luontohoiva tarjoaa uudenlaisen toimintatavan palveluiden järjestämiseen. Tässä keskiössä on julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö. Luontohoivayrittäjät ovat sosiaalipalveluyrittäjinä osa yksityistä sektoria, ja heidän yhteistyökumppaninsa julkisen sektorin puolelta ovat usein kunnat tai sairaanhoitopiirit. Paikannan luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välisen yhteistyön tarkoittamaan laajasti kaikkea vuorovaikutusta yksityisen ja julkisen sektorin välillä, enkä pelkää yhteistyösopimusten aikaiseen suhteeseen liittyen.

3.1 Sosiaalipalveluiden järjestäminen

Kunnat vastaavat Suomessa lakisääteisten sosiaalipalvelujen järjestämisestä. Lakisääteisiin sosiaalipalveluihin kuuluvat esimerkiksi kotipalvelut, asumispalvelut, lasten päivähoido, vanhusten laitoshoido, vammaispalvelut ja päihdehuolto. Kunnat voivat tuottaa palvelut itse, yhdessä muiden kuntien kanssa, kuntayhtymissä, hankkimalla palveluja muilta julkisilta tai yksityisiltä palveluntuottajilta tai antamalla palvelunkäyttäjille palvelusetelin (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta 1992/733, 4 §).

Julkinen sektori ja kunnat ovat kärsineet pitkään talouden niukkuudesta ja julkisten menojen kasvusta. Vaatimukset tehokkuuteen, taloudellisuuteen, tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen ovat kasvaneet, ja julkista sektoria on kritisoitu tehottomaksi, tuottamattomaksi ja liian byrokraattiseksi (Mänttari-van der Kuip ym. 2018, 233). Tilanteeseen on yritetty vastata kontrolloimalla julkisen sektorin palvelujen kustannuksia tekemällä leikkauksia ja ottamalla markkinoilta vaikutteita julkisen sektorin toimintaan (esim. uusi julkisjohtaminen). Julkisen (2017, 317) mukaan kustannusmenojen kasvua on silti vaikea pysäyttää, ja kustannusten kontrolloinnin sijasta julkisen sektorin roolia tulisi kaventaa ja yksityisen sektorin roolia kasvattaa yhteiskunnassa.

Sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutos on välttämätön; tarvitaan muutosta sosiaalipalveluiden järjestämisessä, jotta yhteiskunta voi vastata kasvavaan palveluiden tarpeeseen (mm. Peltola & Karhula 2019, 261). Sosiaalipalveluiden

rakennemuutoksen kautta pyritäänkin ajanmukaistamaan palveluja, vahvistamaan markkinoiden ja yritysten roolia ja hillitsemään kustannuskasvua (Julkunen 2017, 317).

Sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutoksen tarkoituksena on siis tuottaa sosiaali- ja terveystaloutta entistä tehokkaammin. Palvelut olisivat entistä tuottavampia ja vaikuttavampia, ja asiakkaan valinnanvapaus kasvaisi. Uudistuksen ajatuksena on organisoida palvelut tulevaisuudessa kuntia suuremmissa organisaatioissa, jotta hoitoketjut olisivat saumattomampia, toiminta läpinäkyvämpää ja alueellinen tasa-arvo toteutuisi. (Lith 2013, 3–4.)

Julkisen sektorin on välttämätöntä ostaa palveluja muilta tuottajilta, kun sen oma tarjonta ei riitä vastaamaan kysyntään. Palvelujen yksityistämällä tarkoitetaan kunnan järjestämisvastuulla olevien palveluiden järjestämistä hankkimalla palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta ostopalvelusopimuksen kautta tai antamalla palvelun käyttäjälle palveluseteli palvelun hankkimiseksi kunnan hyväksymältä julkisen palvelun tuottajalta (Huhtanen 2012, 83).

Palvelusetelijärjestelmä on ollut välivaihe asiakkaan valintaan perustuvaan palvelutuotantomalliin siirtymisessä julkisrahoitteisissa sosiaali- ja terveystalouksissa. Palvelusetelit ovat lisääntymässä erityisesti avohuollon sosiaalipalveluissa sekä vanhusten ja erityisryhmien asumispalveluissa. Vuonna 2012 kuntien arvioidut palvelusetelimenot olivat noin 50 miljoonaa euroa. Palvelusetelijärjestelmä on tukenut asiakkaan valintaa ja valinnanvapauden kasvua Suomessa. (Lith 2013.) Palveluseteli nähdään yhtenä mahdollisuutena myös luontohoivapalvelujen ostamiseen (ks. Soini & Vehmasto 2014, 20).

Hankintalaissa (2016/1397) sanotaan, että julkisen sektorin toimijan on otettava palveluja hankkiessa huomioon palvelujen laatuun, jatkuvuuteen, esteettömyyteen, kohtuuhintaisuuteen, saatavuuteen, kattavuuteen, eri käyttäjäryhmien erityistarpeisiin, käyttäjien osallistumiseen ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen sekä innovointiin liittyvät tekijät (Hankintalaki 2016/1397, 108§.) Palvelujen yksityistäminen ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Kun julkinen sektori hankkii palveluja yksityisiltä tuottajilta, sen on varmistettava palvelun laadusta. Yksityisiä palveluja valvoo myös aluehallintovirasto, Valvira ja eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri. (Viitala & Kokko 2015, 10; Huhtanen 2012.)

Vuonna 2012 kunnat tuottivat sosiaalipalveluista 68% ja yksityinen sektori loput 32% (Viitala & Kokko 2015, 9). Yksityisistä sosiaalipalveluista yli puolet myi koko palvelutuotantonsa kunnille ja yli 70% yli puolet palveluista kunnille. Suurinta yksityisten ostopalvelujen osuus oli lasten ja nuorten laitoshoidossa ja perhehoidossa, päihdehuollossa sekä vanhusten ja vammaisten asumispalveluissa. Yksityisten sosiaalipalvelujen osuus hankinnoista kunnissa ja kuntayhtymissä oli vuonna 2012 yli 50% asumispalveluja ja vajaa 40% lastensuojelupalveluja. (Lith 2013, 7–8; 50.)

Sosiaalipalveluissa yritystoiminnan määrä on kolminkertaistunut 2000-luvulta 2010-luvulle kansalaisten palvelutarpeen kasvaessa. Vuosina 2000–2012 yksityisten sosiaalipalveluiden osuus palvelutuotannosta kasvoi 23 prosentista 33 prosenttiin. Yksityisten sosiaalipalvelujen kysyntä on kasvanut erityisesti ikääntyneiden avohuollon ja asumisen palveluissa, mutta myös lapsiperheiden avohuollon palvelujen ja lastensuojelun laitospalvelujen parissa. (Lith 2013, 50; 66–67.)

Yksityinen palvelutoiminta, näin ollen myös luontohoivayrittäjäyys, on vahvasti riippuvainen kuntien ulkoistamisista ja ostopalveluista. Julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö pohjautuuakin palvelujen hankintaan.

3.2 Julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet

Yksityisen sektorin roolin sosiaalipalvelujen tuottamisessa odotetaan kasvavan tulevaisuudessa, eli julkinen sektori hankkii palveluja entistä enemmän yrityksiltä. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyön tavoite on tuottaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisia palveluja loppukäyttäjälle. Yhteistyö pohjautuu julkisen sektorin yksityisiltä toimijoilta ostamiin palveluihin. (Viitala & Kokko 2015, 8; 11–12.) Yhteistyöhön liittyy kuitenkin paljon haasteita.

Julkisen sektorin ostaessa sosiaalipalveluja yrityksiltä yli 50% tapauksista palveluntuottajan valintaperusteena käytetään kokonaistaloudellista edullisuutta, ja 38% hankintojen määrässä valintaperusteena on alin hinta. Kilpailutuksessa halvin hinta ja palvelujen hinnoitteluperusteet ovat usein ratkaisevia valintatekijöitä. Innovatiivisuudella, uusilla toimintatavoilla, asiakaslähtöisyydellä ja joustavuudella ei ole yleensä suurta roolia

tuottajan valinnassa. Yksityiset palveluntuottajat kritisoivat hankintayksiköiden hankintaosaamista, tarjouspyyntöjen laatimista sekä ehdokkaiden ja tarjoajien arviointia. Hankintamenettelyt eivät tue tarpeeksi laadullisia kilpailutekijöitä ja uusien toimintatapojen sekä teknologioiden käyttöönottoa. (Lith 2013, 16.) Nämä seikat heikentävät pienten yritysten ja uusien toimintatapojen, kuten luontohoivapalvelujen, mahdollisuuksia menestyä kilpailutuksissa.

Myös Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen (2015) mukaan yksityisen ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön ei olla tyytyväisiä sosiaalipalveluissa. Kunnalliset palveluntuottajat antoivat yhteistyölle kouluarvosanan 6,9, ja yksityisen sektorin toimijoiden antama arvosana oli 6,1. Eniten tyytyväisiä oltiin toiminnan läpinäkyvyyteen ja rohkeisiin yhteistyökokeiluihin, mutta tyytymättömyyttä nousi erityisesti julkisen ja yksityisen sektorin vastakkainasettelua kohtaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015, 22.) Yrittäjät ovat julkisen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön yleisesti tyytymättömämpiä kuin julkiset toimijat. Useat yritykset haluaisivat olla aktiivisemmin yhteydessä julkisen sektorin kanssa, ja yritykset arvioidaan julkista sektoria kehittämismyönteisimmiksi. (Viitala & Kokko 2015, 31.)

Suuri osa pienistä ja keskisuurista sosiaalipalveluyrityksistä pitää julkisen sektorin organisaatioita houkuttelevana asiakasryhmänä. Tarjouskilpailuun osallistumisessa on kuitenkin paljon haasteita. Vain kolmasosa yrittäjistä näkee, että tarjouskilpailussa yrityksiä kohdellaan tasapuolisesti. Yritykset toivovat kokonaisvaltaisempaa tuotteiden arviointia hankintamenettelyssä, jotta hinta ei olisi ainoa ratkaiseva tekijä. Sekä yrittäjien että julkisen sektorin mukaan loppukäyttäjän etua ei oteta tarpeeksi huomioon hankinnoissa. (Viitala & Kokko 2015, 22–23; 31; Lith 2013, 19–20.)

Julkisen vallan rooli sosiaalipalvelujen yritystoiminnan mahdollistajana on suuri. Julkinen valta voisi omalla hankintatoiminnallaan edesauttaa yksityisten palveluntuottajien kehittymistä ja uusien toimintatapojen käyttöönottoa. Yksityisten palveluntuottajien kehittymiseen voidaan vaikuttaa myös ilman suoria yritystukia tai verokannusteita. Uudet innovaatiot ja toimintatavat ovat pienten ja keskisuurten yritysten vahvuuksia, mutta voimavarojen ja aiempien kokemusten puute estää niitä pärjäämistä kilpailutuksissa. (Lith 2013, 32; 39.) Toisaalta julkiset hankinnat sisältävät yritysten kannalta riskejä hankintasopimusten määräaikaikaisuuksien ja jatkuvien kilpailutusten vuoksi (Viitala & Kokko 2015, 10).

Julkisen ja yksityisen sektorin väliseen yhteistyöhön sosiaalipalveluissa liittyy siis paljon erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia, erityisesti tarjouskilpailuun liittyen. Nämä liittyvät myös luontohoivayrittäjien ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön. Yritykset toimivat paikallisilla markkinoilla, joten kuntien päätökset ja hankintapolitiikka määrittävät sen, millaiset yritysten toimintaedellytykset ovat. Uuden hankintalain (1397/2016) tarkoituksena oli yksinkertaistaa ja joustavoittaa hankintoja ja mahdollistaa pienempien yritysten osallistuminen tarjouskilpailuun (Viitala & Kokko 2015, 15). Jää nähtäväksi, kuinka lain tavoitteet ovat toteutuneet.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen toteutus -luku käsittelee tutkimuksen toteuttamista vaihe vaiheelta. Ensin käsittelen tutkimustehtäviä, sitten tutkimusaineiston keruuta, kolmantena aineiston analysointimenetelmää ja analysoinnin toteuttamista sekä lopuksi vielä tutkimuksen eettisiä kysymyksiä.

4.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tehtävänä on tarkastella luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä luontohoivayrittäjän näkökulmasta. Tutkimustehtävä jakaantuu kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. Millaista luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välinen yhteistyö on peruspiirteiltään?
2. Millaiset tekijät vaikuttavat luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön?
3. Millaisia kehittämistarpeita luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön liittyy?

Toteutan tutkimuksen laadullisena tutkimuksena, sillä tarkoitukseni on pyrkiä kuvaamaan yhteistyötä ilmiönä, ymmärtää yhteistyön peruspiirteitä ja yrittäjien sille antamia merkityksiä sekä antaa yhteistyölle teoreettisesti mielekäs tulkinta (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018; Hirsjärvi ym. 2009, 161). Laadullinen tutkimusaineisto on pala tutkittavaa maailmaa siten, että se kertoo tutkittavan ilmiön, eli yhteistyön, merkityksistä ja kulttuurista (Alasuutari 2011, 88).

4.2 Tutkimusaineistona luontohoivayrittäjien kirjoitukset ja puhelinhaastattelut

Aloitin tutkimuksen suunnittelemisen keväällä 2019. Tutkimussuunnitelman hyväksymisen jälkeen aloin etsiä kirjoituspyyntöön vastaajia ja haastateltavia Green Care Finland ry:n nettisivujen kautta, sillä sivustolta sain suoraan rajattua yritykset eri palvelujen mukaan ja kerättyä yrittäjien yhteystiedot. Rajasin ensin sivustolla kohderyhmän sosiaalista kuntoutusta järjestäviin luontohoivayrittäjiin, sillä ajattelin, että sosiaalista kuntoutusta tarjoavilla yrittäjillä olisi kokemusta julkisen sektorin ja erityisesti sosiaalihuollon kanssa tehtävästä yhteistyöstä, sillä sosiaalinen kuntoutus on sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen palvelu. Myöhemmin otin rajaukseen mukaan myös luontohoiva-laatumerkin saaneet yrittäjät. Hakutoiminnon mukaan sosiaalista kuntoutusta järjestäviä ja luontohoiva-laatumerkin omaavia luontoa hyödyntäviä hyvinvointipalveluja tuottavia yrityksiä oli 68 kappaletta (Green Care Finland ry 2019).

Lähetin kesäkuussa 2019 sähköpostitse kohderyhmän luontohoivayrittäjille kutsun kirjoituspyyntöön vastaamisesta (Liite 1). Saatekirjeen mukana lähetin tietosuojailmoituksen (Liite 2), jonka kautta informoin haastateltavia tutkimuksesta, tutkimukseen osallistujan oikeuksista ja tietosuojasta. Yrittäjät saivat vastata kirjoituspyyntöön anonymisti Google Forms -palvelun kautta. Kesän aikana sain yhteensä viisi kirjoitelmapastaausta, joiden yhteenlaskettu pituus oli viisi A4-sivua Wordissa. Kirjoituspyynnöllä kerätty aineisto jäi näin ollen suppeaksi, ja siksi syyskuussa 2019 lähestyin yrittäjiä uudella kutsulla vastata kirjoituspyyntöön tai osallistua vaihtoehtoisesti puhelinhaastatteluun. Lähetin myös aiemmin kirjoituspyyntöön vastanneille ja yhteystietonsa vapaaehtoisesti antaneille yrittäjille kutsun osallistua puhelinhaastatteluun. Syys- ja lokakuun aikana sain yhden uuden kirjoitelmapastauksen sekä toteutin kaksi puhelinhaastattelua. Aineistoni koostuu siis kuudesta kirjoitelmapastauksesta ja kahdesta puhelinhaastattelusta, joista yksi yrittäjä osallistui molempiin. Yhteensä yrittäjiä osallistui tutkimukseen siis seitsemän kappaletta. Kirjallisen aineiston pituudeksi tuli Wordissa noin 25 sivua fonttikoolla 12 ja rivivälillä 1,5.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat yrittäjät, jotka tuottivat luontohoivan palveluja yrityksessään ja olivat tehneet yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Tutkimuksen kohderyhmä ei ole varsin suuri, ja kun tutkimukseen osallistuvia yrittäjiä on seitsemän, tutkimukseen osallistumisprosentti on yli 10. Osa tutkimuskutsun saaneista yrittäjistä koki, ettei ole

tutkimuksen kohderyhmää tai ei ole tehnyt yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Muutoin yrittäjät suhtautuivat tutkimuskutsuun positiivisesti, ja moni tutkimukseen osallistunut kertoi olevansa kiitollisia aiheen tutkimisesta.

Tutkimukseni aineiston keräsin kirjoituspyynnön (Liite 3) ja puhelinteemahaastattelun (Liite 4) avulla. Alun perin tarkoitukseni oli kerätä koko aineisto kirjoituspyynnöllä, mutta laajensin aineistonkeruuta myös puhelinhaastatteluun, kun en ollut saanut tarpeeksi kattavaa aineistoa pelkkien kirjoitelmapöytäkirjojen kautta.

Kirjoituspyynnöllä kerätyt kirjoitelmat ovat yksityisiä dokumentteja, joita voidaan hyödyntää laadullisen tutkimuksen kirjallisena tutkimusaineistona. Kirjoituspyynnöllä voidaan tutkia yrittäjien näkemyksiä, sillä pyydettyjen kirjoitusten kautta pääsee käsiksi yrittäjien omakohtaisiin kokemuksiin. Kirjoituspyynnön vahvuuksia aineistonkeruumenetelmänä ovat sen helppous tavoittaa kohderyhmää ja toteuttaa aineistonkeruu sijainnista ja ajankohdasta riippumatta. Kirjoituspyynnössä tutkittavat voivat osallistua tutkimukseen itse oman aikataulunsa mukaisesti. Aineistonkeruutapa antaa tutkittaville myös vapauden kertoa asiasta sen verran kuin itse haluavat, ja kirjoittajat tuottavat omakätisesti tietonsa ja jäsenyyksensä asiasta. Kirjoituspyynnön haasteita voivat olla taasen saatujen kirjoitelmien heikko laatu johtuen kirjoittajien kyvystä ilmaista itseään kirjallisesti tai kirjoituspyyntöjen heikosta vastausprosentista. Osalle ihmisistä kirjoittaminen ei ole luonnollinen tapa ilmaista itseään, ja siksi kirjoituspyyntöön vastaaminen voi olla heille haasteellista. Kirjoituspyyntöjä tehdessä tulee myös kiinnittää huomiota pyynnössä oleviin avustaviin kysymyksiin, sillä ne voivat ohjata saatavan aineiston sisältöä. (Ks. Tuomi & Sarajärvi 2018.) Pyrin välttämään kirjoituspyyntöön liittyviä haasteita pohtimalla tarkkaan kirjoituspyynnön sisällön ja avustavat kysymykset sekä muistutteleamalla yrittäjiä useampaan kertaan kirjoituspyyntöön vastaamisesta.

Muodostin kirjoituspyynnön tutkimuskysymysteni pohjalta. Kirjoituspyynnön aluksi kerroin tutkimukseni aiheesta ja kohderyhmästä. Tämän jälkeen pyysin vapaamuotoisia kirjoitelmia yrittäjiltä apukysymysten kera. Apukysymykset muodostin miettimällä, millaisilla kysymyksillä voisin saada haluamiani tietoja ja vastauksia tutkimuskysymyksiini. Kysymysten keskiössä olivat yrittäjien kokemukset yhteistyön sujumisesta ja ajatukset aiheen tulevaisuudennäkymistä. Pyysin kirjoituspyynnössä yrittäjiä kertomaan myös omista taustoistaan sekä yrityksensä taustoista, minkä oli tarkoitus auttaa tutkimuksen johtopäätösten tekemisessä. Kirjoituspyynnön lopuksi kerroin tutkimukseen osallistuvien

oikeuksista ja tietosuojasta sekä kiitin tutkimukseen osallistumisesta. Toteutin kirjoituspyynnön luomalla kirjoituspyyntö-lomakkeen Google Forms -palvelussa, johon yrittäjät pystyivät vastata anonyymisti heille saatekirjeessä lähetetyn linkin kautta.

Toinen aineistonkeruumenetelmäni kirjoituspyynnön lisäksi oli puhelinteemahaastattelu. Teemahaastattelulle ominaista on haastattelun eteneminen tiettyjen etukäteen valittujen teemojen ja niihin sisältyvien tarkentavien kysymysten mukaisesti. Teemahaastattelun etuna on se, että aineistonkeruuta voidaan säädellä joustavasti tilanteen mukaan ja vastaajia mukailen. Aiheita voidaan käsitellä missä järjestyksessä tahansa, ja vastauksia on mahdollisuus myös tulkita. (Hirsjärvi ym. 2009, 205.) Haastattelun etuna on mahdollisuus tarkentavien kysymysten esittämiseen ja haastattelussa esille nousevien asioiden tarkempaan käsittelyyn. Teemahaastattelussa korostuu näin tutkittavien tulkinnat asioista ja heidän asioille antamansa merkitykset. Teemahaastattelussa pyritään kaiken kaikkiaan löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja tutkimustehtävän mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Toteutin teemahaastattelut puhelinhaastatteluina, sillä yrittäjät toivoivat itse haastattelujen toteuttamista puhelimitse omien aikatauluhaasteidensa takia. Puhelimitse toteutettavan haastattelun suurin etu on haastattelun toteuttamisen helppous maantieteellisen etäisyyden vuoksi (Ikonen 2017). Suurin osa luontohoivayrittäjistä asuu maaseudun syrjäseuduilla, joten paikan päälle matkustaminen olisi ollut hankalaa. Pienyrittäjät olivat myös kädet täynnä töitä, joten he kokivat kasvokkain tapaamisen vaativammaksi toteuttaa.

Ikosen (2017) mukaan puhelinhaastattelun etuja ovat myös tutkijan ja tutkittavan välisen valta-aseman purkaminen ja sosiaalisesti epäsuotuisten vastausten helpompi kerrotavuus, kun haastattelijä ja haastateltava eivät näe toisiaan. Toisaalta puhelinhaastattelussa jää väistämättä piiloon lausumattomia nyansseja, joten haastattelumuoto ei sovi tutkimusasetelmiin, joissa tärkeää on ei-sanallinen viestintä. Puhelinhaastattelussa täytyy ottaa huomioon se, että puhelimesta hiljaisuus herättää epävarmuutta ja kiusaantumista, ja siksi puhelinhaastattelijan on tärkeä osoittaa kuuntelemistaan, kiinnostustaan ja ymmärrystään täytesanoilla, lisäkysymyksillä ja kannustavalla palautteella. Tämä vaatii haastattelijalta aktiivista kuuntelemista. (Ikonen 2017.) Pyrin osoittamaan aktiivista kuuntelemista haastattelun aikana lisäkysymyksillä ja minipalautteella. Nauhoitin puhelinkeskustelut

haastateltavien suostumuksella. Nauhoitteilla ei ollut mukana henkilötietoja, ja poistin nauhoitteet heti litteroituani puhelinkeskustelut.

Teemahaastattelurungon kehitin pitkälti kirjoituspyynnön avustavien kysymysten kautta. Teemat löytyivät helposti tutkimuskysymysten avulla. Pääteemat haastattelussa olivat haastateltavan oma tausta, yrityksen tausta, yhteistyökokemukset, yhteistyön vahvuudet ja haasteet, sekä yhteistyön mahdollisuudet.

Toteutin puhelinhaastattelut kotoa käsin. Molemmat haastattelut kestivät noin puoli tuntia. Haastattelujen tunnelma oli avoin ja rento, ja haastateltavat yrittäjät olivat innoissaan tutkimuksen aiheesta ja kiitollisia sen tutkimisesta. Yrittäjät kertoivat avoimesti kokemuksistaan yhteistyöhön, sen haasteisiin ja mahdollisuuksiin liittyen. Puhelinhaastattelut etenivät sujuvasti, eikä hiljaisia hetkiä tullut. Kaikkia haastattelurungon osa-alueita ei tarvinnut itse edes ottaa puheeksi, kun haastateltavat kertoivat näistä oma-aloitteisesti. Keskustelimme myös paljon asioista haastattelurungon ulkopuolelta.

Saatuani aineiston kasaan siirsin heti saamani kirjoitelmavastaukset Google Formsista Wordiin ja litteroin puhelinhaastattelut. Litteroin puhelinhaastattelut sanatarkasti merkittämättä kuitenkaan äänenpainoja tai taukoihin liittyviä seikkoja. Muutin myös ilmaukset yleiskielelle, jotta puhelinhaastattelut olisivat aineistona kirjoitelmien kanssa tasavertaisempia. Samalla anonymisoin aineiston poistamalla siitä paikkatiedot ja henkilöiden nimet. Nimesin tutkimukseen osallistuneet yrittäjät Y1–Y7 juoksevilla numeroilla sattumanvaraisesti.

Loppupeleissä koen aineistonkeruun onnistuneeksi, vaikka aluksi harmittikin, etten saanut kirjoituspyynnöillä tarpeeksi aineistoa. Onneksi yrittäjät olivat innokkaita osallistumaan puhelinhaastatteluihin ja näiden avulla sainkin aineistoa paljon enemmän. Näin jälkeen päin ajateltuna olisin voinut valmistautua ja hioa kirjoituspyyntöä ja haastattelurunkoa vielä lisää ensimmäisiin tutkimuskutsuihin. Varsinkin ensimmäinen puhelinhaastattelu tuli itselleni yllättäen ja siinä jouduin paljon improvisoimaan.

Seuraavaksi esittelen aineistolähtöistä sisällönanalyysia aineiston analysointimenetelmänä sekä tutkimusaineistoni analysoinnin vaihe vaiheelta.

4.3 Aineistolähtöinen sisällönanalyysi

Analyysimenetelmänä tutkimustulosten käsittelyssä käytin aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Laadullisen tutkimuksen analyysi koostuu havaintojen pelkistämisestä ja tulosten tulkinnasta. Tutkimuksessani olen kiinnostunut kielen piirteistä kommunikaationa sen sisällön näkökulmasta, jolloin lähestymistapani on sisällönanalyysi, joka on yksi tavallisimmista analyysimenetelmistä laadullisessa analyysissa (ks. Hirsjärvi ym. 2009, 166; 224). Sisällönanalyysia aineiston jäsentely- ja analyysimenetelmänä voidaan soveltaa minkä tahansa kirjallisen dokumentin objektiiviseen ja systemaattiseen analysointiin. Tässä tutkimuksessa sisällönanalyysin rooli on yksittäinen tutkimusmetodi, eli aineiston jäsentelyn ja analysoinnin väline. (ks. Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aineiston jäsentely- ja analyysimenetelmänä sisällönanalyysin tarkoituksena on saada tutkittavasta ilmiöstä tiivistetty ja yleinen kuvaus. Sisällönanalyysin avulla aineisto järjestetään ensin tiiviiseen ja selkeään muotoon, sitten hajotetaan osiin ja käsitteellistetään ja kootaan uudenlaiseksi loogiseksi kokonaisuudeksi. Tavoitteena on järjestää aineisto tarkoituksenmukaiseksi johtopäätösten kannalta. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa analyysiyksiköt valitaan aineistosta tutkimuksen tarkoituksen ja tehtävän asettelun mukaisesti, eivätkä ne ole etukäteen sovittuja. Näin ollen aiemmilla havainnoilla, tiedolla ja teorialla ei ole tekemistä analyysin toteuttamiseen tai lopputulokseen, ja tutkimuksen teoria vaikuttaa ennemminkin vain analyysin toteuttamisen taustalla. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Havaintojen pelkistämisessä aineistolähtöisessä analyysissa aineistoa tarkastellaan ensin tutkimuskysymysten näkökulmasta poimimalla aineistosta olennaisia havaintoja. Tämän jälkeen havaintomääriä pienennetään yhdistämällä, eli teemoittelemalla havaintoja. Tulosten tulkinnan vaiheessa tuotettujen pelkistettyjen havaintojen pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. (Alasuu-tari 2011, 39–40; 44.) Tulosten tulkinta on analyysin tulosten pohtimista ja johtopäätösten tekemistä. Tulkinta on myös aineiston analyysissa nousevien merkitysten pohdintaa ja selkiyttämistä. (Hirsjärvi ym. 2009, 229.)

Aloitin aineistolähtöisen sisällönanalyysin miettimällä tutkimustehtävän mukaisesti, mikä aineistossa kiinnostaa. Kun tutkimusaineisto oli kerätty, luin koko aineiston läpi useaan kertaan. Tämän jälkeen uudelleen järjestelin aineiston kirjoituspyyntökysymyksiä ja teemahaastattelurunkoa hyödyntäen. Teemoittelin aineiston niin, että keräsin jokaisen

osallistujan vastaukset näiden teema-alueiden alle: yhteistyön peruspiirteet, yhteistyöhön vaikuttavat tekijät ja yhteistyön tulevaisuus.

Teemoittelun jälkeen luin teemoihin asetellun aineiston useaan otteeseen läpi, jotta aineisto tulisi itselleni tutuksi. Merkitsin aineiston ajatuskokonaisuuksista pelkistettyjä ilmaisuja. Näistä pelkistetyistä ilmauksista yhdistelin erilaisia alakategorioita, jotka muodostivat yläkategorian. Pääkategoriat muodostuivat tutkimuskysymysten pohjalta: 1. Yhteistyön peruspiirteet, 2. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät sekä 3. Yhteistyön tulevaisuus. Esimerkiksi pääkategoriassa ”yhteistyöhön vaikuttavat tekijät” yläkategorioina ovat ”yrittäjän ulottuvuus”, ”yritystoiminnan ulottuvuus”, ”julkisen sektorin ulottuvuus” ja ”yhteiskunnan ulottuvuus” (ks. luku 5.2). Seuraavassa kuviossa on esimerkki analyysin tekemisestä alkuperäisistä kirjoitelmissa tai haastatteluissa olevista ilmauksista pääkategorian muodostumiseen.

Esimerkki alkuperäisestä ilmauksesta	Pelkistetty ilmaus	Alakategoria	Yläkategoria	Pääkategoria
<i>"Yhteistyön sujuvuuteen on vaikuttanut se, että ollaan oltu joustavia puolin ja toisin."</i>	Joustavuus	Yrittäjän ominaisuudet	Yrittäjän ulottuvuus	Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät
<i>"Täytyy olla siis persoonallinen."</i>	Persoonallisuus			
<i>"Olen kuitenkin itse onnistunut tässä olemalla tarpeeksi sitkeä."</i>	Sitkeys			
<i>"Olen tehnyt paljon työtä aiheen parissa ja saanut tutkimus- sekä luentopyyntöjä eri tahoilta. Olen nähnyt alan kehitystä aitiopaikalta myös päätoimisessa työssäni."</i>	Työkokemus	Yrittäjän ammattiosaaminen		
<i>"Olen – – saanut tunnustusta asian vuoksi myös valtiollisella laajuudella mm. luontoinnovaatiokilpailun voitto ja tunnustus, joka tuli sosiaalipalvelun ja luontopalvelun yhdistämisestä."</i>	Saadut tunnukset			

Kuvio 1. Esimerkki alkuperäisten ilmauksien pelkistämisestä.

Seuraavaksi pohdin tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

4.4 Eettiset kysymykset tutkimuksessa

Tutkimuksen tekoon liittyy monia eettisiä pohdintoja. Tutkimuksessa tulee toteuttaa hyvän tieteellisen tutkimuksen käytäntöjä ja eettisiä ohjeistuksia. Hyvä tieteellinen tutkimus perustuu universaaliuteen, puolueettomuuteen ja kriittiseen ajatteluun. Hyvä tutkimus on sisäisesti johdonmukainen ja eettisesti kestävä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Olen pyrkinyt

tutkimusentekijänä olemaan puolueeton ja suhtautumaan tutkittavaan ilmiöön ja tutkittavien tuottamaan tietoon ennakkoluulottomasti ja neutraalisti.

Eettiset periaatteet turvaavat hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimat ihmistieteiden eettiset periaatteet ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuoja (TENK 2009). Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen tarkoittaa tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta. Osallistumisen vapaaehtoisuus sisältää tutkittavan vapaaehtoisen osallistumisen lisäksi oikeuden päättää siitä, mitä hän tutkimuksessa kertoo ja mitä jättää kertomatta. Yksityisyys ja tietosuoja koskee tutkittavien tunnistetietojen käsittelyä ja tutkittavien esittämistä raportissa heidän yksityisyyttään kunnioittaen. (Ranta & Kuula-Luumi 2017.)

Tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuuteen liittyy myös tutkittavien informointi tutkimuksen kulusta. Tutkittavalle tulisi informoida ainakin tutkijan yhteystiedot, tutkimuksen aihe ja tavoite, tutkimuksen toteutustapa, tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus, tutkimusaineiston käsittelyn luottamuksellisuus, aineisto-otteiden sisällyttäminen tutkimusjulkaisuihin sekä aineiston jatkokäyttö ja arkistointi (Ranta & Kuula-Luumi 2017). Lähestyessäni tutkittavia sähköpostitse informoin heitä jo saatekirjeessä tutkimuksen aiheesta, osallistumisen vapaaehtoisuudesta, tutkimusaineiston käsittelystä sekä aineiston arkistoinnista. Jokainen tutkittava sai luettavakseen tietosuojailmoituksen, jossa kerrottiin tarkemmin tutkittavien tietosuojasta ja oikeuksista.

Jo tutkimusta suunniteltaessa täytyy miettiä tarvittavia tutkittavien tunnistetietoja tutkimuksen toteuttamiseksi. Tunnistetietoja ovat esimerkiksi nimi, syntymäaika, asuinpaikkakunta, koulutus ja ammatti. Tutkittava on anonyymi, kun tutkittavan tunnusomaiset piirteet voivat kuvata suurta määrää ihmisiä ja tutkittavan henkilöllisyyttä ei voi saada selville kohtuullisilla toimenpiteillä tutkimusraportista. (Ranta & Kuula-Luumi 2017.) Anonymisoin aineiston ja yrittäjien tunnistetiedot heti aineistonkeruun jälkeen, joten tutkittavien tietosuoja oli turvattu. Anonymisointi on tehty tässä tutkimuksessa tunnistetietoja poistamalla ja kategorisoimalla. Yrityksen tai yrittäjän taustatietoja on kategorisoitu, ja ihmisten nimet, mahdolliset iät, paikkakunnat ja yhteystiedot on poistettu kokonaan.

Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys ovat myös osa eettisiä pohdintoja. Tutkimuksessa selitykset ja tulkinnat tulee olla yhteensopivia alkuperäisten ilmauksien kanssa. Luotettavuutta parantaa myös tarkka selitys tutkimuksen kulusta, toteutuksesta ja olosuhteista.

(mm. Hirsjärvi ym. 2009, 232.) Näin olen aiemmassa tehnyt selostaen aineistonkeruun ja analyysin vaihe vaiheelta.

Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät näkevät maailman ja todellisuuden sen kautta, mikä suhde heillä on siihen (ks. esim. Alasuutari 2011, 60). Yrittäjät tuottavat kertomusta kokemuksistaan julkisen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyen. Tutkimustulokset tulkintoineen ovat siis aika- ja paikkasidonnaisia, ja tutkimuksen ilmiö kertoo kulttuurista ja yhteiskunnan nykytilasta. Lopuksi täytyy muistaa, että tutkimus on tutkijan oma subjektiivinen käsitys ja tulkinta aineistosta. Tutkijalla on myös oma todellisuutensa, aikansa ja paikkansa, johon tehdyt tulkinnat perustuvat. Tutkimustulokset eivät näin ollen ole täysin objektiivisia tai yleispäteviä, vaan antavat oman näkökulmansa käsiteltävään ilmiöön.

5 LUONTOHOIVAYRITTÄJÄN JA JULKISEN SEKTORIN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Tutkimukseni tehtävänä on tarkastella luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä. Tutkimukseni tulosluku muodostuu tutkimuskysymysteni pohjalta seuraavasti: Yhteistyön peruspiirteet, yhteistyöhön vaikuttavat tekijät sekä yhteistyön tulevaisuus. Seuraavassa esittelen tutkimukseni tulokset tutkimuskysymys kerrallaan alkaen yhteistyön peruspiirteistä.

5.1 Yhteistyön peruspiirteet

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni käsittelee yhteistyön peruspiirteitä. Luontohoivayrittäjien kertomuksissa oli havaittavissa julkisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön peruspiirteissä kolme eri osatekijää. Nämä osatekijät ovat yrityksen palvelutoiminta, julkisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön muoto sekä yhteistyön vakiintuneisuus. Seuraavassa kuviossa olen esittänyt yhteistyön peruspiirteet:

YHTEISTYÖN PERUSPIIRTEET		
Yrityksen palvelutoiminta	Yhteistyön muoto	Yhteistyön vakiintuneisuus
Luontohoivan toimintamuoto	Tarjouskilpailu	Yhteistyön alkaminen
Asiakasryhmä	Hanketoiminta	Yhteistyön kesto

Kuvio 2. Yhteistyön peruspiirteet.

Seuraavaksi esittelen yhteistyön peruspiirteitä aloittaen yrityksen palvelutoiminnasta.

5.1.1 Yrityksen palvelutoiminta

Yrityksen palvelutoimintaan liittyy tutkimustulosten mukaan yrityksen tarjoaman luontohoivan toimintamuoto ja yrityksen asiakasryhmä. Nämä kertovat yhteistyön nykytilasta. Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät tarjosivat laajasti erilaisia luonto- ja eläinavusteisia kuntoutus- ja virkistyspalveluja yrityksissään sekä ennaltaehkäisevällä että korjaavalla työotteella. Palvelujen ytimessä olivat ajatukset yhteisöllisyydestä, sosiaalisesta kasvusta, tavoitteellisuudesta, ammatillisuudesta, vastuullisuudesta, kokemuksellisuudesta ja elämyksellisyydestä luontohoivatoiminnan peruselementtien ja -ehtojen mukaisesti.

”Tarjoamamme sosiaalipedagoginen hevostoiminta on yhteisöllistä, sosiaalisen kasvun ja hyvinvoinnin tukemista luonnon ja eläinten kanssa. Sosiaalipedagogisesta viitekehyksestä tehtävä, sosiaali- tai kasvatustieteiden ammattilaisen ohjaama toiminta on tavoitteellista, ammatillista ja vastuullista. Tavoitteet järjestetään aina tapauskohtaisesti. Toiminta järjestetään maatilalla.” Y1

Tutkimukseen osallistuneiden yritysten palvelut voidaan jakaa Green Care -toimintajaoittelun mukaisesti eläinavusteisiin, luontoavusteisiin ja maataloavusteisiin palveluihin (ks. esim. Vehmasto 2014, 34). Luontohoivayritykset tuottavat palveluja eri sosiaalityön asiakasryhmille ostopalveluna. Sosiaalipalvelujen asiakasryhmät voidaan jaotella lapsiin ja perheisiin, nuoriin, aikuissosiaalityön asiakkaisiin, vanhuksiin, vammaisiin, päihde- ja mielenterveysasiakkaisiin sekä monikulttuurisen sosiaalityön asiakkaisiin (ks. esim. mt, 36). Sosiaalipalveluissa asiakasryhmät ovat jollakin tavalla haavoittuvaisessa asemassa iältään tai sosiaaliselta ja terveydelliseltä asemaltaan (mt., 35). Tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien yritykset kohdensivat palvelujaan monipuolisesti eri asiakasryhmiin. Luontohoivapalvelujen asiakkaina oli niin vanhuksia, vammaisia, mielenterveys- ja päihdekuntoutujia, lapsia ja nuoria sekä muita erityistä tukea tarvitsevia ihmisiä.

Seuraavassa kuviossa esittelen yrityksen palvelutoiminnan:

YRITYKSEN PALVELUTOIMINTA	
Luontohoivan toimintamuoto	Asiakasryhmä
Eläinavusteisuus	Lapsi- ja perhetyö
Luontoavusteisuus	Nuorisotyö
Maatila-avusteisuus	Päihde- ja mielenterveystyö
	Vammaistyö
	Vanhustyö

Kuvio 3. Yrityksen palvelutoiminta osana yrityksen peruspiirteitä.

Lähes jokainen tutkimukseen osallistuneesta yrittäjästä kertoi yrityksen luontohoivan toimintamuodon keskittyvän eläinavusteiseen toimintaan, jossa koti- ja lemmikkieläimet ovat hyvinvoinnin tuottamisen keskiössä. Eläinavusteinen toiminta onkin keskeisin osa-alue suomalaisessa luontohoivatoiminnassa (mm. Hassink & van Dijk 2006, 348). Eläinavusteinen toiminta voidaan jakaa eläinavusteiseen terapiaan ja eläinavusteiseen toimintaan (Lääperi & Puromäki 2014, 74).

Eläinavusteiseen terapiaan kuuluu eläinavusteinen fysio- ja toimintaterapia sekä psykoterapia (Lääperi & Puromäki 2014, 74). Eläinavusteinen terapia voidaan määritellä terapeutin yhdessä eläimen kanssa toteuttamaksi asiakassuunnitelmaan perustuvaksi kuntoutukseksi, jossa on motoriset tai psykoterapeuttiset tavoitteet (Soini & Vehmasto 2014, 12). Eläinavusteisessa terapiassa eläin helpottaa luottamuksen syntymistä ja tekee terapiasta iloisemman, elävämmän ja luo tunteen turvallisesta kohtaamisesta. Ratsastusterapia fysio- tai toimintaterapiana on tällä hetkellä ainoa Kelan hyväksymä eläinavusteinen kuntoutusmuoto. (Ikäheimo 2019, 103–104.) Eläinavusteista terapiaa tarjosi tutkimukseen osallistuneista yrittäjistä muutama.

”Olen sosiaalityöntekijätaustainen psykoterapeutti ja eläinavusteinen terapeutti. Teen päätyökseni psykoterapiaa ja eläinavusteista terapiaa.” Y5

Muu eläinavusteinen toiminta kattaa eläimen kanssa toteutettavan, terapiaa vapaamuotoisemman toiminnan, jossa keskiössä on ennaltaehkäisy ja toimintakyvyn tukeminen tai

hyvinvointi- ja virkistyspalvelut (Soini & Vehmasto 2014, 12). Tällaiseen eläinavusteiseen toimintaan sisältyy muun muassa sosiaalipedagoginen eläintoiminta, tunnetaitovalmennus eläinten avulla, eläimet laitoksissa sekä kasvatukselliset eläintoiminnot, kuten lukkoirat (Lääperi & Puromäki 2014, 74).

Suurin osa tutkimukseen osallistuneista yrittäjistä kertoi tarjoavansa yrityksessään sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on hevosen ja ihmisen välistä vuorovaikutusta terapeuttisesti hyödyntävää toimintaa (Soini & Vehmasto 2014, 12). Se on pitkäkestoista ja kokonaisvaltaista toimintaa, jonka keskiössä on yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys. Sosiaalipedagogisessa hevostoiminnassa hevostalli on yhteisö ja oppimisympäristö, jossa asiakkaan on turvallista olla, ja josta asiakas saa tukea psyykkiselle ja sosiaaliselle kasvulleen. (Yli-Viikari ym. 2009, 33.) Eräs yrittäjä kertoo yrityksensä tarjoamasta sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta seuraavasti:

”Yrityksen pääelinkeino on ratsastuskoulutoiminta ja muut hevosalan palvelut, mm sosiaalipedagoginen hevostoiminta. – – Sosiaalista kuntoutusta olen tehnyt lähinnä nuorten kanssa lastensuojelun maksamana. Meillä sosiaalipedagoginen hevostoiminta on kaiken toiminnan taustalla ja siis ennaltaehkäisevänä viitekehysenä niin asiakkaille, vapaaehtoisille, työkokeilijoille kuin erilaisille opiskelijoillekin.” Y5

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta voidaan nähdä tärkeänä osana esimerkiksi päihdehoitoa, kuntouttavaa työtoimintaa, sosiaalista kuntoutusta ja lastensuojelutyötä (Peltomäki 2019, 141). Tässä tutkimuksessa sosiaalipedagogisen hevostoiminnan asiakkaina oli pääasiassa lapset, nuoret ja perheet. Muuan yrittäjä kuvaa sosiaalipedagogisen hevostoiminnan asiakasryhmää seuraavasti:

”Suurin osa palveluistani on sosiaalipedagogista hevostoimintaa, jota tehdään pääasiassa lasten kanssa, sekä vanhempi-lapsi-ryhmätyöskentelyä.” Y7

Muuta eläinavusteista toimintaa järjesti tutkimukseen osallistuneista yrittäjistä muutama. Näihin toimintoihin kuului muun muassa eläinvierailut palvelutaloissa, Nepsy-valmennus sekä muut sosiaalisia valmiuksia ja työllisyyttä tukevat toiminnot. Asiakkaita oli eri

laidasta laitaan, vanhuksista lapsiin tai syrjäytymisvaarassa oleviin aikuisiin. Tässä kaksi yrittäjää kertoo esimerkkejä palveluidensa asiakasryhmistä ja työotteista:

”Olen tehnyt erilaisia projekteja – – kaupungin kanssa esim. koirien, ponnien ja lampaiden vierailuja palvelukodeissa. – – Myös perhekodin pojat kävivät meillä työskentelemässä eläinavusteisesti koulun kanssa.” Y4

”Yhdistyksellä on luonto- ja eläinavusteisia virkistyspalveluja ja tukipalveluja, joita voi suunnata lastensuojelun avohuollon tukitoimeksi, mielenterveys- ja päihdetyön asiakkaille sekä lapsille ja nuorille, jotka tarvitsevat tukihenkilötoimintaa tai esimerkiksi harjoitusta tunne- ja vuorovaikutustaitoihin.” Y1

Luontoavusteisuudella tarkoitetaan luonnon ympäristöissä tapahtuvaa toimintaa, pois luki- maatilojen kaltaisiin rakennettuihin ympäristöihin liittyvät toiminnot. Luontoavusteisuus jaetaan luontoavusteisiin terapiaihin ja muuhun luontoavusteiseen toimintaan. Luontoavusteisiin terapiaihin sisältyy fysio-, toiminta- ja psykoterapia luontoympäristössä, ekopsykologia sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutus luontoympäristössä. Muihin luontoavusteisiin palveluihin kuuluu taas luonto- ja ympäristökasvatus sekä virkistys- ja ohjelmapalvelut. (Lääperi & Puromäki 2014, 78.) Eräs tutkimukseen osallistunut yrittäjä oli keskittynyt tarjoamaan luontoympäristöön sijoittuvia elämypedagogiikan palveluja, jossa keskiössä on vastuunotto, itsetuntemuksen kasvattaminen ja syrjäytymisen ehkäisy luontoympäristössä (Soini & Vehmasto 2014, 12). Näiden palvelujen kohderyhmänä oli lapset, nuoret ja erityistä tukea tarvitsevat ihmiset perheineen:

”Yritykseni järjestää luontoaktiviteetteja – – Lisäksi yritykseni valmistaa luontokäsitöitä asiakkailleen sekä toteuttaa lapsille, nuorille ja erityistä tukea tarvitseville henkilöille sekä heidän perheilleen luontoavusteista toimintaa eli kasvatuksellisia luonto-ohjelmapalveluita. Toiminnalla voidaan vaikuttaa asioihin ja tilanteisiin sekä ennalta ehkäisevästi tai korjaavan työn näkökulmasta katsottuna.” Y2 (ilmauksia kategorisoitu yksityisyyden suojaamiseksi)

Maatila-avusteiseen toimintaan voidaan liittää esimerkiksi eri ryhmien asumispalveluja tai perhehoitoa, työ- ja päivätoimintaa tai kasvatusta ja opetusta maatilaympäristössä (Lääperi & Puromäki 2014, 79). Lähes jokainen tutkimukseen osallistuneesta yrittäjästä

järjesti yritystoimintaansa maatilaympäristössä. Yritysten palvelut olivat monimuotoisia eri menetelmien ristetessä toisiaan. Muiden luontohoivapalvelujen lisäksi yrittäjät tarjosivat maatala-avusteisena toimintana kuntouttavaa työtoimintaa maatilaympäristössä, ja eräällä yrittäjällä oli perhekoti maatilaympäristössä:

”Lapset ovat sijoitettu meille [perhekotiin] pitkäaikaisesti ja he ovat 1-18v. ikäisiä. Luonto ja eläimet ovat osa yhteisöllistä ympäristöä ja toimintaa.”

Y6

Jokainen yrittäjästä kertoi yhdeksi asiakasryhmäkseen lapset ja nuoret, ja muutama yrittäjä kertoi asiakkaikseen erityisesti lastensuojeluasiakkaat. Kuten aiemmin sanottu, lapsiperheiden avohuollon palvelujen ja lastensuojelun laitospalvelujen parissa yksityisten sosiaalipalvelujen kysyntä on kasvanut (Lith 2013, 66–67), joten lastensuojeluasiakkaat ovat potentiaalinen kohderyhmä luontohoivapalveluissa. Muita kokemuksia yrittäjillä oli esimerkiksi erityisryhmien luonto-ohjauksesta, eläinvierailuista palvelukodeissa, kehitysvammaisten kanssa tehtävästä eläinavusteisesta työskentelystä ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kanssa työskentelystä. Muuan yrittäjä selostaa omien palveluidensa monipuolisuutta:

”Yritykseni on laajasti kulttuuri- ja hyvinvointipalveluja tuottava yritys koulutus-, virkistys-, kuntoutus- ja -terapiakäyttöön. Keskiössä on kokemukselliset ja elämykselliset menetelmät. Toiminnassa – – erilaiset luovat menetelmät risteävät toisiaan. Tilalla useita hevosia, lampaista ja muita kotieläimiä. Asiakkaina luonto- ja eläinavusteisessa työskentelyssä mm. kehitysvammaiset, lastensuojelun asiakkaat ja vanhainkodit.” Y4 (ilmauksia kategorisoitu yksityisyyden suojaamiseksi)

Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät tarjosivat laajasti erilaisia palveluja niin virkistys-, kuntoutus- kuin terapiakäyttöön. Yritysten palveluissa on niin ennaltaehkäisevämpiä virkistys- ja hyvinvointipalveluja (luontovoima), kuin myös korjaavampia kuntoutus- ja terapiapalveluja (luontohoiva). Pääasiassa sosiaalipalveluja tuotetaan sosiaalisen kuntoutuksen kautta luontohoivayrityksissä. Suurin osa luontohoivayrityksistä tarjoaa monenlaisia luontohoivan palveluja, ja erilaiset toimintamuodot risteävät toisiaan. Esimerkiksi kotieläinten hyödyntäminen osana kuntoutusta voidaan liittää sekä eläinavusteisuuteen, luontoavusteisuuteen että maatala-avusteisuuteen:

”Yritykseni tuottaa ratsastus- ja ohjelmapalveluja, sosiaalipedagogista hevostoimintaa, eläinavusteista toimintaa kasvatus- ja kuntoutuskoirien sekä muiden kotieläinten kanssa sekä muuta maatila-avusteista toimintaa. Asiakkaat ovat päiväkotiihmisistä ikäihmisiin. Nepsy-valmennuksessa on syrjäytymisvaarassa olevia asiakkaita.” Y7

Tutkimustuloksista voidaan todeta, että suurin osa luontohoivayrittäjistä on erikoistunut eläinavusteiseen toimintaan, ja erityisesti sosiaalipedagoginen hevostoiminta on suuressa roolissa yritysten palveluissa. Yrittäjät näkevät palvelujen sopivan lähes mille tahansa sosiaalityön asiakasryhmälle, mutta erityisesti lapsille ja nuorille, joille valtaosa olikin kohdentanut palvelujaan.

Yrityksen tarjoama palvelumuoto kertoo yhteistyön peruspiirteistä tuomalla esiin palvelun luontohoivan toimintamuotoa ja asiakasryhmää, sekä sen kautta myös palvelun työtettä ja tavoitteita. Luonto- ja eläinavusteinen terapia on kuntouttavaa ja korjaavaa toimintaa selkeine asiakastavoitteen, kun taas muu luonto- ja eläinavusteinen toiminta on ensisijaisesti ennaltaehkäisevämpää tai virkistävämpää. Seuraavassa luvussa avaan julkisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön muotoa yhteistyön peruspiirteisiin liittyen.

5.1.2 Yhteistyön muoto

Luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välisessä yhteistyön muodossa keskeisiksi nousivat tarjouskilpailutukseen ja hanketoimintaan osallistuminen. Nämä ovat osa yhteistyön peruspiirteitä. Jokainen tutkimukseen osallistunut yrittäjä teki tai oli tehnyt jonkinlaista yhteistyötä julkisen sektorin kanssa, ja yrittäjät kuvailivat yhteistyötä tarjouskilpailutukseen ja hanketoimintaan osallistumisen kautta.

Kuten sanottu, yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyön tavoite on tuottaa mahdollisimman tarkoituksenmukaisia palveluja loppukäyttäjälle. Julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö rakentuu pääasiassa julkisiin hankintoihin ja julkisen sektorin yksityisiltä toimijoilta ostamiin palveluihin. Tällöin julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyösuhde on luonteeltaan hankintasuhde. Luontainen osa julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä sosiaalipalveluissa on julkisiin hankintoihin valmistautuminen, tarjouskilpailut, hankintasopimusten aikainen yhteistyö ja yhteinen tutkimus- ja

kehittämistoiminta. Viitalan ja Kokon (2015) tutkimuksessa monet yrittäjät kertoivat yhteistyön muodoksi tiedottamisen, eli yrityksen tekemät esittelyt palveluistaan ja julkisen sektorin esittelyn omista tarpeistaan, sekä yhteiset kehittämistoimet esimerkiksi erilaisten hankkeiden tiimoilta. (Viitala & Kokko 2015, 12; 19; 31.)

Tähän tutkimukseen osallistuneet luontohoivayrittäjät kertoivat pääasiassa tarjouskilpailuksiin ja hankkeisiin osallistumisista yhteistyön muotoon liittyen. Hankkeisiin osallistuminen nähtiin positiivisena asiana yritystoiminnalle ja yhteistyölle. Sektorirajat ylittävä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta tuo yrittäjille hyötyä uusien tuotteiden ja teknisten ratkaisujen kehittämiseen (Viitala & Kokko 2015, 25).

Kilpailutusten kautta yritykset saavat asiakkaansa. Tarjouskilpailutukseen osallistuminen herättää monenlaisia ajatuksia yrittäjissä, ja siinä nähdään niin positiivisia kuin negatiivisia seikkoja (ks. luku 5.2.3). Seuraavassa eräs yrittäjä kuvaa osallistumistaan tarjouskilpailuun:

”Alueemme sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymällä oli sosiaalisen kuntoutuksen hanke, jossa kilpailutettiin sosiaalisen kuntoutuksen palveluja. Tarjosimme palvelujamme virkistys- ja leiritoimintaan sekä ryhmätoimintaan. Tarjouksemme pääsi mukaan ja saimme syksyn aikana hankkeen kautta yhden asiakkaan. Tarjouskilpailua hyödynnettiin hankkeen päätyttyä myös Soten omassa toiminnassa ja tarjouksemme on edelleen voimassa.”

Y1 (ilmauksia poistettu yksityisyyden suojaamiseksi)

Aineistosta voidaan päätellä, että yhteistyön muoto liitetään usein vain tarjouskilpailuksiin tai erilaisiin hankkeisiin osallistumiseen, eikä esimerkiksi tiedottamista nähdä osana yhteistyötä. Oman yritystoiminnan markkinointi voidaan nähdä yhteistyön muotona, mutta luontohoivayrittäjät eivät tulleet yhdistäneeksi sitä osaksi yhteistyötä.

5.1.3 Yhteistyön vakiintuneisuus

Yhteistyön vakiintuneisuuteen liittyy yhteistyön alkaminen ja yhteistyön kesto. Luontohoivayrittäjät kertoivat yhteistyön alkaneen kunnan yhteydenotosta tai hankkeista. Jotkut kuvasivat yhteistyön lähteneen hitaasti liikkeelle ja olevan vielä alkuvaiheessa. Yrittäjät

kuvasivat myös sitä, mitä kautta asiakkaat saapuvat palveluiden piiriin. Kaksi yrittäjää kertoo ajatuksiaan yhteistyön alkamisesta:

”Yhteistyö alkoi aikoinaan kunnan sosiaalitoimen yhteydenotosta. Yhteistyö oli mutkatonta, he ottivat yhteyttä aina kun heillä oli asiakkaita, joille sosiaalipedagoginen hevostoiminta sopi.” Y3

”Aika hitaasti lähtenyt käyntiin yhteistyö julkisen sektorin kanssa.” Y4

Joidenkin yrittäjien yhteistyö julkisen sektorin kanssa oli vakiintuneempaa kuin toisten. Muutamalla yrittäjällä oli kokemusta yhteistyöstä julkisen sektorin kanssa vain vähän ja muutaman esimerkin verran. Toisilla yhteistyö oli taas todella pitkäkestoista ja vakiintunutta tiettyjen kaupunkien kanssa. Yhteistyön osapuoli julkisen sektorin puolelta oli yleensä kunnan sosiaalitoimi, ja yhteistyö toteutettiin usein maksusitoumuksella.

”Olen tehnyt yhteistyötä julkisen sektorin kanssa, mutta selvästi vähemmän, kuin yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa.” Y2

”Yhteistyötä teemme kolmen kaupungin sosiaalitoimien kanssa.” Y6 (ilmauksia poistettu yksityisyyden suojaamiseksi)

”Yhteistyö ollut tiivistä koko ajan sekä sosiaali- että terveyshuollon kanssa. Yleensä asiakkaat tulevat palveluihin sosiaalitoimen maksusitoumuksella.” Y7

Yhteistyön vakiintuneisuus vaihtelee kunta- ja yrityskohtaisesti. Joillakin yrittäjillä on hyvät ja toimivat suhteet julkiseen sektoriin, mutta osa voi olla niin pettynyt julkisen sektorin toimintaan, ettei halua enää lainkaan asiakkaita siltä puolelta (Viitala & Kokko 2015, 12). Viitalan ja Kokon (2015, 15) mukaan kilpailutus ei välttämättä edes tue pitkäaikaisten kumppanuuksien syntymistä.

Seuraavassa luvussa tarkastelen yhteistyön kokijan, eli luontohoivayrittäjän kokemuksia yhteistyöstä yhteistyöhön vaikuttavien tekijöiden näkökulmasta.

5.2 Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät

Niin yksilön kuin rakenteidenkin tasolla löytyy luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä, jotka osaltaan vaikuttavat yhteistyön ja luontohoivatoiminnan tulevaisuuteen (ks. esim. Lehto 2012, 113). Näin ollen luontohoivatoiminnan sujuvuus näyttäytyy niin yksittäisen yrittäjän, yksityisen sektorin, julkisen sektorin ja yhteiskunnan tasoilla.

Tarkastelen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä **yrittäjän, yritystoiminnan, julkisen sektorin sekä yhteiskunnan** näkökulmista. Yhteistyön kehittäminen vaatii toimia eri tasoilla ja ulottuvuuksilla. Nämä ulottuvuudet näen olevan ne osa-alueet, jotka vaikuttavat yhteistyöhön, joten näiden kautta voidaan myös tarkastella yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä. Osa-alueet ovat kuitenkin keinotekoisesti rakennettuja, ja todellisuudessa eri osa-alueet kietoutuvat ja nivoutuvat toisiinsa.

Yrittäjän kautta tarkasteltuna yhteistyöhön vaikuttavissa tekijöissä merkityksellistä oli yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet, yrittäjän ammattiosaaminen sekä yrittäjän elämäntilanteeseen liittyvät seikat. Yritystoiminnan kautta tarkasteltuna merkityksellistä tutkimustulosten kannalta oli hinnoittelu, laatu, markkinointi, vaikuttavuus ja saavutettavuus. Julkiseen sektoriin liitettynä yhteistyöhön vaikuttaviin tekijöihin liittyi julkisen sektorin toimijan ominaisuudet, kilpailutus, organisaatorakenne, palveluprosessi, suhtautuminen luontohoivatoimintaan sekä julkisen sektorin taloudelliset resurssit. Yhteiskunnallisessa ulottuvuudessa yhteistyöhön vaikuttavissa tekijöissä oli havaittavissa alueellisuus, palvelukategoriat sekä luontohoivakenttään liittyvät seikat.

Esitän tutkittavien kuvaamat yhteistyöhön vaikuttavat tekijät seuraavassa kuviossa:

YHTEISTYÖHÖN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT			
Yrittäjä	Yritystoiminta	Julkinen sektori	Yhteiskunta
Yrittäjän ominaisuudet	Hinnoittelu	Toimijan ominaisuudet	Alueellisuus
Yrittäjän ammattiosaaminen	Laatu	Kilpailutus	Palvelukategoriat
Yrittäjän elämäntilanne	Markkinointi	Organisaatorakenne	Luontohoivakenttä
	Vaikuttavuus	Palveluprosessi	
	Saavutettavuus	Suhtautuminen luontohoivatoimintaan	
		Taloudelliset resurssit	

Kuvio 4. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät.

5.2.1 Yrittäjän ulottuvuus

Tutkimustuloksissa nousi vahvasti esiin luontohoivayrittäjien kokemus siitä, että yrittäjän omat ominaisuudet, ammattiosaaminen ja elämäntilanne vaikuttavat yhteistyön sujuvuuteen. Seuraavassa kuviossa esitän yhteistyöhön vaikuttavat tekijät yrittäjän ulottuvuudessa.

YRITTÄJÄN ULOTTUVUUS		
Yrittäjän ominaisuudet	Yrittäjän ammattiosaaminen	Yrittäjän elämäntilanne
Joustavuus	Koulutus	Yrityksen sivutoimisuus
Kehittämismyönteisyys	Työkokemus	Elämäntilanteen jatkuvuus
Persoonallisuus	Saadut tunnustukset	
Sitkeys		
Sitoutuminen		
Yhteistyöhalu		

Kuvio 5. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät yrittäjän ulottuvuudessa.

Tutkimukseen osallistuneet luontohoivayrittäjät liittivät yhteistyöhön vaikuttaviin tekijöihin **omat henkilökohtaiset ominaisuutensa**. Yrittämisessä perusedellytys on hyvä liikeidea, mutta yrittäjän ominaisuudet auttavat yrityksen toiminnassa ja sen kannattavuudessa (Vinblad 2019c, 23). Osa tutkimukseen osallistuneista luontohoivayrittäjistä kertoi kirjoituksessaan tai puhelinhaastattelussaan kokemuksistaan yrittäjän henkilökohtaisten ominaisuuksien tai ansioiden edistävän tai estävän yhteistyötä. Näitä yrittäjän ominaisuuksia pidettiin ikään kuin yrityksen menestymisen vaatimuksina. Ominaisuuksia, joista yrittäjät kertoivat, olivat joustavuus, kehittämismyönteisyys, persoonallisuus, sitkeys, sitoutuminen ja yhteistyöhalu.

Joustavuus nousi tutkimustuloksissa esiin yhtenä yhteistyöhön vaikuttavana yrittäjän ominaisuutena. Yrittäjän joustavuus voi tarkoittaa mukautumista erilaisiin ja vaihtuviin tilanteisiin. Varsinkin aloittelevan yrittäjän täytyy menestyäkseen olla valmis joustamaan aikatauluissaan ja toimintatavoissaan, jotta yhteistyö julkisen sektorin kanssa edistyisi ja sujuvoituisi. Erityisesti luontohoivayrittäjiltä vaaditaan joustavuutta ja nopeutta sopeutua erilaisiin odottamattomiin tilanteisiin, sillä luontohoiva on edelleen melko uusi sosiaalinen innovaatio (mm. Lund ym. 2015, 6; Vinblad 2019c, 25).

”Täytyy siis – – tehdä asiat joustavammin.” Y2

Luontohoivayrittäjiltä vaaditaan kehittämismyönteisyyttä. Kehittämismyönteisyys on luonteenpiirre, joka helpottaa yrittämistä. Toiminnan kehittämisen kautta yrittäjä saa

itselleen lisää työkaluja, mikä myös vahvistaa yrityksen palvelujen vaikuttavuutta sekä yrityksen asemaa kilpailutuksessa. Jatkuva kehittäminen vaatii yrittäjältä halua ja kiinnostusta kehittämiseen, kykyä palauteen vastaanottamiseen ja halua markkinoiden ja ympäristön seuraamiseen (Vinblad 2019c, 25). Yleensä pienyrittäjät ovat innovatiivisia toiminnassaan, mutta rajalliset resurssit voivat heikentää toiminnan kehittymistä (Lith 2013, 32). Sosiaalipalveluyrityksistä suurin osa ei pidä julkista sektoria kehittämismyönteisenä, kun taas yrityksiä pidetään julkisen sektorin puolelta hyvin kehittämismyönteisinä (Viitala & Kokko 2015, 25). Eräs yrittäjä kertoo kehittämismyönteisyyden hyödyllisyydestä luontohoivayrittäjänä:

”Alussa ei ollut tekijöitä samassa mittakaavassa, ja siksi kaikki piti kehittää itse. Uusilta yrittäjiltä vaaditaan paljon. Kokemusten kautta toimintaa on kehitetty ja saatu itselle työkaluja lisää.” Y7

Persoonallisuus on yrittäjän ominaisuus, joka tutkimustulosten mukaan vaikuttaa osaltaan yhteistyön sujumiseen. Persoonallisuuden kautta yrittäjä erottuu muista yrittäjistä ja luo ainutlaatuisen palvelukokonaisuuden, joka voi vahvistaa yrityksen asemaa kilpailutilanteessa. Persoonallinen yrittäjä tekee vahvasti omaa juttuansa, ja myös palvelun tilaaja osaa arvostaa sitä. Tätä ajatusta teroittaa myös tämä yrittäjä:

”Täytyy olla siis persoonallinen – –” Y2

Sinnikkyys on luontohoivayrittäjän keskeinen ominaisuus. Luontohoivayrittäjät ovat usein sinnikkäitä ja heillä on vahva työn teon asenne (Vinblad 2019c, 25). Luontohoivayrittäjiltä vaaditaan erityistä aktiivisuutta omien palvelujen markkinoinnissa ja alan tietoisuuden levittämisessä. Sitkeys auttaa varsinkin aloittelevia yrittäjiä saamaan yhteistyökumppaneita. Eräs yrittäjä näkee sitkeyden vaikuttaneen yrityksensä menestymiseen:

”Olen kuitenkin itse onnistunut tässä olemalla tarpeeksi sitkeä – –” Y2

Luontohoivayrittäjät mainitsivat yhteistyöhön vaikuttavaksi tekijäksi yrittäjän sitoutumisen yhteistyöhön. Yrityksen menestymiseen tarvitaan tahtoa pitkäkestoisen yhteistyön luomiseen. Kun sekä yrittäjä että julkisen sektorin toimija sitoutuvat yhteistyöhön, yhteistyöstä tulee pitkäkestoista ja vakiintunutta. Mitä kauemmin yhteistyötä on tehty, sitä sujuvammaksi se on muodostunut:

”Yhteistyön sujumuuteen on vaikuttanut se, että yhteistyötä on tehty kauan ja on yhteinen tahtotila.” Y7

Yhteistyön sujumiseen vaikuttaa myös yrittäjän yhteistyöhalu. Yrittäjän on oltava yhteistyöhaluinen yhteistyön sujumiseksi, ja aktiivinen vuorovaikutus edistää yhteistyökuvioiden syntymistä. Yhteistyökyvyn ja verkostoitumistaitojen tärkeys korostuvat luontohoivayrittäjyydessä, sillä palveluja toteutetaan vahvasti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa (Vinblad 2019c, 25). Sosiaalisuus ja vuorovaikutustaidot ovatkin yrittäjien keskeisiä ominaisuuksia. Yrittäjän palveluhalulla voi olla merkitystä myös palveluntuottajan valintaan kilpailutilanteessa (Lith 2013, 19). Yrittäjä kuvaa yhteistyöhalun merkitystä seuraavasti:

”Yrittäjän täytyy osata pitää meteliä itsestään, jotta yhteistyö mahdollistuisi. – Yrittäjänä teen mielellään yhteistyötä kaikkien kanssa.” Y4

Luontohoivan yrittäjiä yhdistää perinteiset yrittäjäominaisuudet, mutta Vinbladin (2019c, 23) mukaan lisäksi myös yhteinen arvomaailma ja omakohtainen kokemus luonnon hyvinvointivaikutuksista. Kaikki yrittäjät ovat kuitenkin persoonallisuuksiltaan ja luonteiltaan erilaisia, joten yrittäjän luonnetta ei voida yleistää. Kuitenkin yrittämistä helpottaa tietyt luonteenpiirteet, kuten rohkeus, riskinotto- ja paineensietokyky, sinnikkyys ja kehittämishalu ja varmuus. Yrittäjänä joutuu sietämään painetta, ja sinnikkyyttä tarvitaan yritystoiminnan pitkäjänteiseen työstämiseen ja uudenlaisten palveluiden saamiseen markkinoille. Green Care -ideologian mukaan luontohoivatoiminnan tulee olla ammatillista, tavoitteellista ja vastuullista ja koostua luonnosta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Nämä kriteerit kuvaavat myös luontohoivayrittäjiltä vaadittavia ominaisuuksia. Yrittäjäominaisuuksiakin voi myös kehittää, ja yrittäjälle tärkeintä on tiedostaa omat ominaisuutensa, vahvuutensa ja heikkoutensa. (Vinblad 2019c, 25–26.)

Yrittäjän henkilökohtaisten ominaisuuksien lisäksi yrittäjät kokevat oman **ammattiosaamisensa** vaikuttavan yhteistyöhön. Ammattiosaamiseen liittyy koulutus, työkokemus ja saadut tunnustukset. Luontohoivayrittäjillä on usein paljon koulutuksen ja kokemusten kautta hankittua ammattiosaamista, joka yrittäjän ulottuvuudessa vaikuttaa julkisen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Yrittäjät kokevat monialaisen ammattiosaamisen yhdistämisen helpommaksi yritystoiminnan kautta (Vinblad 2019c, 25).

Välimaan (2019, 47) tutkimukseen osallistuneilla luontohoivayrittäjillä oli oman alan peruskoulutuksen lisäksi luontoon, kuten erätaitoihin, seikkailukasvatukseen, luontomatkailuun tai eläinavusteiseen työskentelyyn, liittyvää osaamista. Myös luontohoivaan itseensä liittyvää ohjausosaamista oli osalla tutkimukseen osallistuneella luontohoivayrittäjällä. Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilla oli myös tiettyihin asiakasryhmiin, kuten lapsiin tai nuoriin, liittyvää ohjausosaamista. (Välimaa 2019a, 47–48.)

Tähän tutkimukseen osallistuneet yrittäjät omasivat laajan koulutusohjelman sosiaalialalta, ohjaustoiminnasta sekä luontopalvelujen saralta. Jokaisella tutkimukseen osallistuneella yrittäjällä oli korkeakoulututkinto sosiaalialalta, kasvatusalalta, viestinnästä, markkinoinnista tai ohjaustoiminnasta. Suurimmalla osalla yrittäjistä oli myös tutkinto nuoriso-ohjaukseen liittyen. Luonto-ohjaukseen, sosiaalipedagogiseen heivostoimintaan, eläinavusteiseen toimintaan ja luontohoivaohjaukseen liittyen tutkintoja oli yrittäjistä viidellä. Muita koulutuksia yrittäjillä oli muun muassa muilta aloilta, terapiasta, tunne- ja vuorovaikutustaidoista sekä neuropsykiatriasta.

Luontohoivayrittäjyys yhdistää luontotaitoja, ohjaamistaitoja, sosiaalialan osaamista ja yrittämistaitoja. Luontohoivapalvelutoiminnassa tarvitaan oman ammattialan lisäksi myös tietoa ja ymmärrystä luonnon hyvinvointivaikutuksista, mikä mahdollistaa menetelmien vastuullista käyttöä (Vehmasto 2014, 41). Luontohoivayrittäjän ammattitaitoon sisältyy myös asiakkaan kohtaamis- ja ohjaamistaidot, joihin liittyy muun muassa empatia- ja eläytymiskyky (Vehmasto 2014, 41). Koulutus liittyy myös Green Care -toiminnan ammatillisuusvaatimukseen, jonka mukaan luontohoivatoiminnan toteuttajalla tulee olla palvelun vaatima pätevyys ja sosiaali- ja terveysalan koulutus. Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että luontohoivayrittäjät omaavat laajan koulutusohjelman niin luonto-ohjaamisesta kuin sosiaalialalta.

Koulutuksen lisäksi tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien työkokemus vaikuttaa yhteistyön ja oman yrityksen menestymiseen. Tähän voi liittyä ajatus siitä, että julkinen sektori arvostaa kokemusta alalta näyttönä yrityksen palveluiden laadusta ja luotettavuudesta. Yrittäjän työkokemus ja tietämys tuo uskottavuutta yrityksen toiminnalle. Yrittäjän osaaminen ja työntekijöiden koulutus vaikuttaa kilpailutuksessa yhtenä valintatekijänä (Lith 2013, 19). Kokeneen yrittäjän luennointi ja koulutusilaisuudet levittävät tietoa luontohoivan palveluista:

*”Olen tehnyt paljon työtä aiheen parissa ja saanut tutkimus- sekä luento-
pyyntöjä eri tahoilta. Olen nähnyt alan kehitystä aitiopaikalta myös päätoi-
misessa työssäni.” Y2*

Yrittäjän saamat tunnustukset voivat vaikuttaa yrityksen toiminnan menestymiseen ja jul-
kisen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tunnustukset kertovat yrittäjän osaami-
sesta ja palvelujen laadusta, ja näin ollen vahvistavat yrityksen asemaa yhteistyökumppa-
nina. Ammattiosaaminen ja sen tuoma varmuus palveluiden tuottamisessa muodostavat
yritystoiminnalle luotettavan ja varman perustan (Vinblad 2019, 27). Saamiaan tunnus-
tuksia kuvaa eräs yrittäjä:

*”Olen – – saanut tunnustusta asian vuoksi myös valtiollisella laajuudella mm.
luontoinnovaatiokilpailun voitto ja tunnustus, joka tuli sosiaalipalvelun ja luon-
topalvelun yhdistämisestä.” Y2 (ilmauksia kategorisoitu yksityisyyden suojaa-
miseksi)*

Viimeinen yrittäjän ulottuvuudessa yhteistyöhön vaikuttava tekijä on **yrittäjän elämän-
tilanne**. Luontohoivayrittäjyyteen päätyminen on usein elämäntilanteeseen ja elämänta-
paan liittyvä ratkaisu (Yli-Viikari ym. 2009, 48). Elämäntilanteeseen liittyy yritystoimin-
nan sivutoimisuus ja elämäntilanteen jatkuvuus.

Tutkimukseen osallistuneista luontohoivayrittäjistä osa oli yksinyrittäjiä, ja osa taas työl-
listi useampia henkilöitä yrityksessään. Yritysten liikevaihdot vuodessa vaihtelivat 10
000 euron ja 700 000 euron välillä. Sosiaalipalveluyritykset ovatkin yleensä paikallisia
mikroyrityksiä, jotka työllistävät alle viisi työntekijää. Tällöin tavoitteena ei ole yleensä
voiton maksimointi, vaan yrittäjän oma työllistyminen. (Viitala & Kokko 2015, 10.) Ta-
vallisin yritysmuoto sosiaalipalveluissa on toiminimi (Lith 2013, 74).

Yritystoiminnan sivutoimisuus vaikuttaa tutkimustulosten mukaan yhteistyöhön. Osa tut-
kimuksen yrittäjistä toimi sivutoimisena yrittäjänä, kun taas valtaosa toteutti luontohoi-
vapalveluja päätoimisena työnään. Sivutoiminen yrittäjyys voi tukea hyvin yrittäjän elä-
mäntilannetta, ja se antaa kokemuksia yrittäjyydestä joustavasti päätoimisen työn ohessa.
Sivutoiminen yrittäjyys muun työn tai opiskelujen ohella voi tarjota mahdollisuuden li-
säansioihin, antaa kokemuksia yrittäjyydestä ja sopii erilaisiin elämäntilanteisiin. Kuiten-
kin sivutoiminen yrittäjyys on melko harvinaista sosiaalipalveluissa johtuen

työaikajärjestelyjen ja toimipaikkojen haasteista. (Lith 2013, 76.) Sivutoiminen yrittäjyys voi myös tuoda haasteita ajankäytölle, sillä yritykselle ei ole niin paljoa aikaa muulta toiminnalta:

”Sivutoimisena yrittäjänä ajankäyttö on haastavaa.” Y2

Myös yrittäjän elämäntilanteen jatkuvuus vaikuttaa yhteistyöhön. Elämäntilanteen muuttuessa yrittäjän ajankäyttö mahdollisesti muuttuu. Tauot yritystoiminnassa voivat vaikuttaa yhteistyön sujuvuuteen. Myös yrityksen ikä voi olla yhteistyöhön vaikuttava asia. Tutkimuksen luontohoivayrittäjistä suurin osa oli perustanut yrityksensä 2010-luvulla, ja osatätä vanhemmista yrityksistä oli laajentanut toimintaansa vasta viime vuosina luontohoivan suuntaan. Tauon vaikutuksesta yrityksensä toiminnalle kertoo muuan yrittäjä:

”Pidin toiminnassa myös muista kiireistä johtuen taukoa. Aloitellessani uudestaan oli heidän [yhteistyökumppanin] organisaationsa muuttunut.” Y3

Kaiken kaikkiaan tutkimustuloksista voidaan päätellä, että yrittäjät kokevat omien ominaisuuksiensa, ammattiosaamisensa ja elämäntilanteensa vaikuttavan yhteistyön sujuvuuteen. Seuraavaksi tuon esiin yritystoiminnan ulottuvuuden yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä.

5.2.2 Yritystoiminnan ulottuvuus

Yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä yritystoimintaan liittyvät tekijät nousivat useissa kirjoituksissa ja haastatteluissa esille. Yritystoimintaan liittyen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä olivat yrityksen hinnoittelu, markkinointi, laatu, saavutettavuus sekä vaikuttavuus. Seuraavassa kuviossa esitän yritystoiminnan ulottuvuuden yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä:

YRITYSTOIMINNAN ULOTTUVUUS				
Hinnoittelu	Markkinointi	Laatu	Saavutettavuus	Vaikuttavuus
Hinnan asettaminen	Tiedottaminen Markkinoinnin haasteet	Laadukas luontohoiva-toiminta Laatukriteerit	Sijainti Reagointikyky	Palveluista saadut tulokset

Kuvio 6. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät yritystoiminnan ulottuvuudessa.

Avaan yritystoiminnan ulottuvuutta yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä aloittaen hinnoittelusta. Yrityksen palvelujen **hinnoittelu** vaikuttaa yhteistyöhön, esimerkiksi kilpailutuksessa pärjäämisen kautta. Yrityksen on asetettava palvelujen hinnat työntekijöiden osamisen ja palvelun vaativan työmäärän mukaan. Luontohoivayrittäjät kokevat hinnoittelun haasteena sopivan hinnan määrittelyn sen mukaisesti, mitä asiakkaat ovat valmiita maksamaan palvelusta (Välimaa 2019a, 49). Valitettavasti palvelun hinta on kuitenkin usein ratkaiseva tekijä julkisen sektorin valitessa palveluntuottajaa, ja näin ollen julkisella sektorilla on iso rooli palvelujen hinnan asettamisessa (mm. Lith 2013, 16; Yli-Viikari ym. 2009, 26–27). Aineistossa palvelujen hinnoittelu liitettiin yrittäjän oman osaamisen arvostamiseen. Yrittäjät kokivat, että palveluja ei saa myydä liian halvalla, ja myös julkisen sektorin tulisi nähdä palvelujen vaatima työ ja resurssit:

”Luontohoivayrittäjien ei tulisi antaa palvelujaan liian halvalla. Yrittäjän on arvostettava omaa osaamista ja työtä.” Y4

Markkinointi on keskeinen osa yritystoimintaa ja yhteistyön syntymistä. Hyvän palvelun lisäksi yrityksen on osattava markkinoida ja myydä palvelujaan (mm. Lith 2013, 35). Palvelutoiminnan esittely ja markkinointi lisää yhteistyökumppaneiden tietoisuutta palveluista ja näin myös edistää yhteistyösuhteiden syntymistä. Markkinoinnin avulla luontohoivatoiminta selkiytyy julkisen sektorin työntekijöille ja uusien toimintatapojen käyttöönotto mahdollistuu. Myös palvelujen asiakkaat ovat merkittävässä roolissa luontohoiivan tunnettavuuden ja vaikuttavuuden lisäämisessä.

Yritykset hyötyvät myös tutustumiskäynneistä, infotilaisuuksista ja toiminnan esittelystä, sillä näin he saavat tietoa julkisen sektorin tulevista tarpeista ja niihin liittyvistä

odotuksista (Viitala & Kokko 2015, 14). Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät kertoivat muun muassa oman osaamisen näkyvyydestä ja yrityksen toiminnan esittelyn vaikutuksesta yhteistyöhön:

”Skypellä tehty toiminnan esittely sosiaalisen kuntoutuksen parissa työkenteleville oli hyvä asia ja avasi varmasti osittain toimintaa.” Y1

”Omalle osaamiselle pitäisi saada käyttäjien kautta näkyvyyttä” Y2

Toisaalta yrityksen markkinoinnin haasteina voi olla juuri resurssien puute ja pienen yrityksen jääminen suurempien varjoon. Markkinointi liittyy keskeisesti yrityksen palvelumuotoiluun, mutta luontohoivayrittäjät ovat siinä usein turhan vaatimattomia eivätkä tunnista sen merkitystä (Välimaa 2019b, 43). Monet yrittäjistä toimivat yksin, ja tehokas markkinointi voikin jäädä pienempään rooliin muusta yritystoiminnasta (mt, 48). Yrityksen tunnettavuus on kuitenkin yksi valintatekijä palveluntuottajan valinnassa kilpailutuksessa (Lith 2013, 19).

Luontohoivayrittäjät kokevat usein myynti- ja markkinointitoiminnan haastavana, sillä heidän palonsa on usein toiminnan käytännön toteuttamisessa. Yrittäjät tarvitsisivat lisää yrittäjyysosaamista myynnistä, taloudesta, markkinoinnista ja tuotteistamisesta, jotta palvelut nousisivat suurempaan tietoisuuteen. (Vinblad 2019c, 25.) Yrittäjät toivovatkin lisää vuoropuhelua ja mahdollisuuksia kertoa tuotteistaan ja palveluistaan tilaajille (Viitala & Kokko 2015, 23). Markkinoinnin haasteita korostaa eräs yrittäjä:

”Minun kokemukseni mukaan yksityisyrittäjänä on haastavaa saada tarpeeksi tietoutta ja ääntä kuuluviin omasta yritystoiminnasta – – koska markkinoinnissa on pienet resurssit käytettävänä” Y2

Julkisen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön vaikuttaa tutkimustulosten mukaan palvelujen **laatu**. Laadulla tarkoitetaan yleensä niitä ominaisuuksia, jotka muodostavat yrityksen kyvyn täyttää siihen kohdistuvat odotukset ja vaatimukset (Soini ym. 2011, 326; Ilmarinen & Salonen 2019, 201). Laadun määrittelyyn ja kehittämiseen vaikuttavat usein asiakkaiden vaatimukset ja yhteiskunnan taholta tulevat säädökset ja suositukset (Ilmarinen & Salonen 2019, 201).

Hyvä laatu voi tarkoittaa palvelun asiakaslähtöisyyttä, luotettavuutta, puitteiden soveltuvuutta ja tavoiteltujen tulosten saavuttamista. Luontohoivatoiminnan laatuksiteerit kytkeytyvät luontohoivatoiminnan peruselementteihin ja -ehtoihin: luonnon

hyvinvointivaikutuksiin, asiakkaan osallisuuteen ja kokemuksellisuuteen sekä palvelun tavoitteellisuuteen, ammatillisuuteen ja vastuullisuuteen. Laadukkaassa luontohoivatoiminnassa menetelmät ja interventiot perustuvat tutkimukselliseen tietoon luonnon hyvinvointivaikutuksista. (Ilmarinen & Salonen 2019, 201–203.)

Kun julkinen sektori hankkii palveluja yksityisiltä tuottajilta, sen on varmistuttava palvelun laadusta (Viitala & Kokko 2015, 10; Huhtanen 2012). Julkinen sektori haluaa ostaa selkeästi tuotteistuja ja laadukkaita palveluja, jotka ovat helposti saatavissa, ja palveluntarjoajat tarvitsevatkin yhä vahvempaa osaamista palvelujen laadusta ja lakisääteisistä velvoitteista (Peltola & Karhula 2019, 254). Yrityksen korkeat laatukselliset oman palvelunsa suhteen voivat kertoa palvelun arvosta ja mahdollistaa yrityksen menestymisen kilpailutuksessa. Eräs yrittäjä toteaa:

”Yhteistyö on sujunut hyvin, sillä meidän omat laatukselliset kriteerimme ovat korkealla.” Y7

Yritystoiminnan **saavutettavuuteen** liittyy yrityksen reagoitokyky ja sijainti. Yrityksen reagoitokyky on tärkeä tekijä yrityksen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön sujumisessa. Nopeaa reagoitua ja joustavuutta arvostetaan palveluja ostettaessa, sillä tällöin palvelujen hyöty ja vaikuttavuus kasvavat. Sosiaalihuoltolaissa (2014/1301) ja sosiaali- ja terveystieteiden rakennemuutoksessa korostetaan palvelujen oikea-aikaisuuden merkitystä (esim. SHL 2014/1301, 4§, 38§; STM 2018), joten on hyvä, että asiakas pääsee palveluiden piiriin heti, kun tarve on suurin. Kyky reagoida nopeasti julkisen sektorin yhteydenottoon on yrityksen valtti kilpailutuksessa myös tulevaisuudessa. Reagoitokyvystä kertoo eräs yrittäjä:

”Pyrimme tarjoamaan ensimmäisen mahdollisen ajan heti, kun asiakkaan sosiaalitoimintakäyttäjä soittaa ja kertoo, että palveluumme on ohjautumassa asiakas.” Y1

Yrityksen sijainti vaikuttaa tutkimustulosten mukaan yhteistyön sujuvuuteen. Maaseudun pitkät etäisyydet voivat aiheuttaa yritystoiminnalle haasteita lisäämällä kuljetuskustannuksia ja heikentämällä asiakkaiden saatavuutta. Toisaalta maaseudulla asuminen voi olla myös etu, sillä maaseudulla on tilaa ja rauhaa keskittyä asiakkaiden kuntoutumiseen. (Yli-Viikari 2009, 49.) Yrityksen sijainnin vaikutuksen tuo esiin tämä yrittäjä:

”Käytännön haasteita ja byrokratiaa tulee liikaa esimerkiksi siitä, että paikasta on kymmenen kilometriä kylälle.” Y7

Yrityksillä on tarve edistää palvelujensa saavutettavuutta. Useat luontohoivayrityksistä sijaitsevat kaupunki- ja kuntakeskusten ulkopuolella, joten (Vinbladin 2019d, 52; 54) mukaan asiakkaiden kuljetuksiin tarvitaan uusia vaihtoehtoja. Yrityksen saavutettavuus on kuitenkin yksi valintaperusteista kilpailutuksissa (Lith 2013, 19).

Yritystoiminnan **vaikuttavuus** ja palveluista saadut tulokset voivat olla ratkaiseva tekijä yhteistyössä. Saatujen tulosten kautta julkisen sektorin toimijat ovat valmiimpia sitoutumaan pitkäkestoisempaan yhteistyöhön. Vaikuttavuus lisää luontohoivatoiminnan uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä sosiaali- ja terveyspalveluissa (Soini ym. 2011, 328). Eräs yrittäjä kertoo näin:

”Olemme saaneet uusia asiakkaita hyvien tulosten kautta.” Y7

Tutkimustulosten mukaan palvelusta saadut tulokset auttavat uusien asiakkaiden saamista palvelujen piiriin. Kun julkisen sektorin työntekijät saavat näyttöä palvelujen toimivuudesta, he suosittelevat palveluja myös muille asiakkaille. Yhteistyötä edistäviä tekijöitä on palvelujen hankinnan ja kilpailutuksen näkökulmasta palvelujen saavutettavuus, yrityksen henkilöstön koulutus, aiemmat kokemukset ja yrityksen tunnettavuus. Myös osaaaminen, laadullinen taso, henkilökohtaiset kontaktit, asiakaslähtöisyys ja palveluhalu vaikuttavat palveluntuottajan valintaan ja yhteistyöhön. (Lith 2013, 19.) Myös aineistossa korostuivat palvelun hinnoittelun, laatutekijöiden, markkinoinnin ja saavutettavuuden vaikutus erityisesti tarjouskilpailutuksessa pärjäämisessä.

Seuraavaksi esittelen julkisen sektorin ulottuvuuden julkisen sektorin ja yksityisen sektorin väliseen yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä.

5.2.3 Julkisen sektorin ulottuvuus

Tutkimustulosten mukaan julkinen sektori yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä liittyy kilpailutukseen, julkisen sektorin organisaatorakenteeseen, palveluprosessiin, taloudellisiin resursseihin, luontohoivatoimintaan suhtautumiseen ja julkisen sektorin toimijan

ominaisuuksiin. Seuraavassa kuviossa esitän julkisen sektorin ulottuvuuden yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä.

JULKISEN SEKTORIN ULOTTUVUUS					
Kilpailutus	Organisatorakenne	Palveluprosessi	Suhtautuminen luontohoitotoimintaan	Taloudelliset resurssit	Toimijan ominaisuudet
Laadun varmistus Hinta Yrityksen koko	Yhteydenotto	Palveluketjun selkeys	Avoimen myönteinen suhtautuminen Tavoitteellisuuden ymmärtäminen Hinnan ymmärtäminen Muutosvastarinta	Uusien toimintatapojen tukeminen Yhteistyöhön sitoutuminen	Luottamus Sitoutuminen Joustavuus Kehittämismyönteisyys Yhteistyöhalu

Kuvio 7. Julkisen sektorin ulottuvuus yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä.

Kilpailutus on keskeisin osa-alue julkisen ja yksityisen sektorin välisessä yhteistyössä. Tutkimukseen osallistuneilla yrittäjillä oli kilpailutuksesta sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia. Kilpailutuksen kautta osa yrittäjistä kokee saaneensa varmistusta omien palveluidensa laadusta ja toimivuudesta, mutta osa kokee kilpailutuksen tuovan epävarmuutta omalle toiminnalle. Yksi yrittäjä kertoo kilpailutuksen positiivisista puolia seuraavasti:

”Kilpailutukseen osallistuminen oli miellyttävä kokemus – – Huomasimme, että palveluissamme on tarvittava osaaminen ja laatu.” Y1

Viitalan ja Kokon (2015) tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien mukaan tarjouskilpailussa pärjäämiseen vaikutti avoin ja suora keskustelu tilaajan kanssa, valikoiman monipuolisuus ja muunneltavuus, kilpailukykyiset hinnat ja innovatiiviset ratkaisut. Tarjouskilpailuun osallistumista taas hankaloitti tuotteen uutuus, tilaajan tietämättömyys ja

joustamattomuus, yrityksen myyntihenkilöstön puute ja tuotteen varhainen kehitys. Yrittäjät kokivat, että tarjouskilpailuissa painotettiin liikaa hintaa eikä laatua tai muita ominaisuuksia. Yrittäjät toivoivat tilaajille lisää rohkeutta kokeilla uusia toimintamalleja. (Viitala & Kokko 2015, 22–23.)

Kilpailutuksessa halvin hinta ja palvelujen hinnoitteluperusteet ovat usein ratkaisevia valintatekijöitä, eikä esimerkiksi uusilla toimintatavoilla ole yleensä suurta roolia tuottajan valinnassa. Hinnan suurella painoarvolla on kielteisiä seurauksia liittyen muun muassa palvelujen kehittämisessä ja uusien toimintamallien ja teknologioiden käyttöönotossa. Alhaiset palveluhinnat heikentävät myös tuottajien palkanmaksuvaraa ja näin myös työvoiman saantia. (Lith 2013, 16; 18–19.) Seuraavassa luontohoivayrittäjät kertovat kokeistaan haasteista kilpailutukseen liittyen:

”Tärkeintä [kilpailutuksessa] on hinta ja kaupunkien omiin ehtoihin sitoutuminen. Kilpailutuksissa – – ostajan arvot ja määritelmät ratkaisee.” Y6

” [kilpailutuksessa] isommat toimijat – – monesti jyräävät uudet alleen.” Y2

”Kuitenkin kritisoin sitä, että [kilpailutuksessa] hyväksytyksi tuleminen ei tarkoita palvelujen ostamista. Tämä tuo epävarmuutta toimijalle ja pienenä toimijana on epävarmaa voimneko sitoutua palvelua tarjoamaan kun asiakkaiden tuleminen toimintaan on epävarmaa.” Y1

Pienyrittäjät kokevat kilpailutukset myös suuryrityksiä suosiviksi. Pienyrittäjät ovat pitkäkestoisia yhteistyökumppaneita, sillä paikallisilla yrittäjillä tavoitteena on toiminnan varmuus jatkossa oman työllistymisen kannalta. Suurilla yrityksillä on kuitenkin paremmat mahdollisuudet tuottaa palveluja poikkeustilanteissa. (Viitala & Kokko 2015, 15.) Kuntien näkökulmasta haasteita pienten yritysten kilpailuttamisessa on palvelujen tuottamisen rajallisuus, kilpailutuksen kalleus ja hinnan painottuminen laadun kustannuksella. Myönteisiä asioita kilpailutuksessa julkisen sektorin näkökulmasta on tiedon lisääntyminen oman toiminnan kustannuksista ja tehokkuudesta, hintojen pysyminen kurissa ja säästöt. (Viitala & Kokko 2015, 14.)

Tutkimustulosten mukaan tarjouskilpailuun osallistuminen tuo siis varmuutta yrityksen palvelusta, mutta myös epävarmuutta palvelujen ostosta. Kilpailutus suosii isoja

yrietyksiä, ja palvelujen hinta on usein ratkaiseva tekijä palveluntuottajan valinnassa. Nämä vaikeuttavat pienten luontohoivayritysten menestymistä julkisen sektorin yhteistyökumppanina.

Julkisen sektorin **organisaatorakenne** voi vaikuttaa tutkimustulosten mukaan yhteistyön toimivuuteen. Yrittäjälle voi olla epäselvää, keneen julkisen sektorin puolella pitäisi ottaa yhteyttä ja kuka yhteistyösopimuksista vastaa. Myös julkisen sektorin työntekijöiden vaihtuvuus voi vaikuttaa yhteistyön sujuvuuteen.

”Aloitellessani uudestaan [tauon jälkeen] oli heidän organisaationsa muuttunut. Kesti kauan löytää yhteystiedot” Y3

Yhteistyöhön vaikuttaa julkisen sektorin **palveluprosessi**. Palveluprosessi on asiakkaan tiettyyn palvelutarpeeseen liittyvien palvelutapahtumien muodostama suunnitelmallinen toimintasarja. Sosiaalihuollon palveluprosessiin kuuluu mm. vireille tulo, selvittäminen, ratkaiseminen, käynnistyminen, suunnittelu, toteuttaminen, seuraaminen, arvioiminen ja päättäminen. (Lääperi & Puromäki 2014, 57.) Palveluketjun tulisi olla selkeä, jotta molemmille yhteistyökumppaneille olisi selvänä omat vastuunsa ja tehtävänsä. Julkisen sektorin palveluketjua voi hidastaa byrokraattisuus ja lakisääteiset paperityöt ennen yhteistyön etenemistä. Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät pitivät tärkeinä molempien osapuolten tiivistä yhteistyötä koko palveluprosessin ajan. Yrittäjä pohtii palveluketjujen selkeyttä seuraavassa:

”Huomasimme, ettei palveluketju ollutkaan sosiaalityön puolelta selkeä, sillä heillä yhteydenoton jälkeen kesti vielä viikkoja saada asiakkaalle sosiaalisen kuntoutuksen status paperitöinä aikaan. Tämä pitkittää toiminnan aloittamista. Näen tämän haasteena, sillä asiakkaan on yhä vaikeampi lähteä uuteen, kun aikaväli on pitkä. Kun puhutaan viikoista, on kynnys aloittaa toiminta jo korkea. Tämä on johtanut useisiin turhiin varauksiin, kun asiakas peruukin tulonsa. –– Myös se, että sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä varaa ajat ja tarjoaa niitä sitten asiakkaalle (erityisesti ensimmäisten käyntikertojen yhteydessä) on haastavaa. Tällöin asiakkaalla on matala kynnys sanoa, ettei aika käy.” Y1

Se, miten julkisen sektorin toimijat ja palveluntuottajan valinnasta päättävät henkilöt **suh-
tautuvat** luonnon hyödyntämiseen sosiaali- ja terveyspalveluissa, vaikuttaa suuresti

palveluntuottajan valintaan ja yhteistyön laatuun. Lehto (2012, 76) erittelee pro gradussaan sosiaalityöntekijöiden kolme erilaista suhtautumistapaa luontohoivatoimintaan. Nämä ovat avoimen myönteinen, rajatun myönteinen ja kriittinen suhtautuminen. Lehdon aineistosta löytyi eniten avoimen myönteisesti luontohoivaan suhtautuvia sosiaalityöntekijöitä, joiden mukaan luontohoivan menetelmät sopivat hyvin sosiaalityöhön. (Lehto 2012, 76.) Avoimen myönteisesti suhtautuvat työntekijät ottavat luontolähtöiset menetelmät hyvin vastaan. Yrittäjät kertovat vastaanottavaisista työntekijöistä seuraavasti:

”Yksittäisissä sosiaalityöntekijöissä on onneksi ollut paljon ammattitaitoista suhtautumista ja arvostusta työtämme kohtaan.” Y6

”Luonto- ja eläinavusteisuus otetaan yleensä hyvin vastaan.” Y4

Vaikka luonto- ja eläinavusteisuus otetaan tutkimustulosten mukaan usein hyvin vastaan julkisen sektorin puolella, työntekijät eivät välttämättä tajua toiminnan tavoitteellisuutta ja vaatimuksia. Tämä voi johtua siitä, että työntekijät eivät ole tarpeeksi tietoisia toiminnasta ja sen vaikuttavuudesta. Toiminnan tuntemattomuus voi saada aikaan myös sen, että julkisen sektorin työntekijät eivät ymmärrä, mistä palvelujen hinnat koostuvat. Toiminnan arvostus julkisen sektorin puolelta edistäisi hyvän yhteistyön syntymistä.

”Myös se on haaste, ettei sosiaalipedagoginen hevostoiminta tai muu luonto- ja eläinavusteinen toiminta ole tuttua sosiaalityöntekijöille.” Y1

”Yleisessä asenneilmapiirissä on parannettavaa. Terapia ajatellaan hauskanpirona, eikä sitä eroteta virkistyksestä. Eläinavusteisuus on muutakin kuin eläinten rapsuttelua.” Y4

”Aina ei ymmärretä mistä hinta koostuu ja mitä eläintenhoito ja hyvä hoito yritykselle maksaa.” Y4

Yksittäisten työntekijöiden suhtautuminen luontohoivatoimintaan vaihtelee siis paljon. Julkisen sektorin puolella uudet toimintatavat voivat herättää epäluuloa ja muutosvastarintaa. Kun luonto- ja eläinavusteisuus koetaan vieraana, ei toiminnan kuntouttavia vaikutuksia pystytä näkemään. Näin eräs yrittäjä kuvaa tilannetta:

” – – ostava taho harvoin arvostaa mitä tarjoamme lapsille. – – Enemmän annetaan arvoa esim. älylaitteille kuin esim. poneille tallissa. Jopa syrjässä

asuminen (maalla) nähdään enemmän negatiivisena kuin positiivisena hoitotyössämme. Meillä on paljon kokemusta myös yhteisöllisyyteemme negatiivisesta suhtautumisesta.” Y6

Lehdon (2012, 80) mukaan erilaiset suhtautumistavat sosiaalityön puolella kertovat siitä, että sosiaalityö ymmärretään eri tavalla kontekstista riippuen. Julkisen sektorin työntekijöiden suhtautumistapaan voi liittyä myös heidän henkilökohtainen suhteensa luontoon ja luonnon hyvinvointivaikutuksiin. Myönteinen suhtautuminen saattaa olla yhteydessä siihen, että luontohoivapalvelujen katsotaan sopivan monille eri asiakasryhmille ja tilanteille. (Lehto 2012, 110–111.)

Julkisen sektorin **taloudelliset resurssit** vaikuttavat tutkimustulosten mukaan suuresti yhteistyöhön. Jos kunnan rahat ovat tiukassa, uusia toimintatapoja ja pienempiä yrityksiä ei välttämättä suosita julkisia hankintoja tehdessä.

”Haasteena joidenkin kuntien kanssa on – – negatiivinen taloudellinen tilanne, jolloin uusille palvelukonsepteille ei uskalleta antaa mahdollisuutta, vaikka ne saattaisivat jopa parantaa pitkällä tähtäimellä asiakkaiden hyvinvointia ja elämänlaatua.” Y2

Taloudellisten resurssien puute vaikuttaa yhteistyöhön sitoutumiseen. Yhteistyöhön ei voida sitoutua, jos rahoitus on epävarmaa. Näin ollen pidempikestoisia yhteistyökumppanuuksia ei voi syntyä. Yrittäjät kertovat tässä julkisen sektorin budjettien vaikutuksista yhteistyösopimusten syntyyn:

”Sitemmin [kunnan] rahat alkoivat käydä vähiin ja yhteistyö hiipui.” Y3

”– – palvelukotien virkistysbudjetit ovat aika rajallisia ja näin ollen vierailuja ei voida ostaa kovin usein.” Y4

Näiden lisäksi julkisen sektorin ulottuvuudessa yhteistyöhön vaikuttaa julkisen sektorin **toimijan ominaisuudet**. Joustavuus, sitoutuminen, luottamus, rehellisyys, kehittämismyönteisyys ja yhteistyöhalu ovat ominaisuuksia, jotka voivat edistää yhteistyötä. Eräs yrittäjä kertoo yhteistyön sujuvuuteen vaikuttaneista julkisen sektorin toimijan ominaisuuksista:

”Yhteistyön sujuvuuteen on vaikuttanut se, että yhteistyötä on tehty kauan, yhteistyössä on oltu rehellisiä, ja on maksajan luotto toimintaan ja tuloksiin. Ollaan oltu joustavia puolin ja toisin.” Y7

Maksajan, eli julkisen sektorin luottamus yrityksen toimintaan ja tuloksiin, vahvistaa yhteistyötä. Se, että julkinen sektori luottaa yrityksen toimintaan, antaa yritykselle vapautta ja vastuuta kehittää omaa palveluaan asiakkaalle tarpeenmukaisemmaksi. Toimijoiden välinen luottamus on erityisen tärkeää toimintojen organisoimisen ja yhteistyön sujumisen kannalta (Viitala & Kokko 2015, 16). Yhteistyö on erittäin haastavaa, jos jokainen työskentelee vain omaksi edukseen eikä luota yhteistyökumppaniin (Pirttilä & Tuomala 2012, 126). Maksajan luottamusta tarvitaan siis yhteistyön sujumiseksi.

Yhteistyöhön sitoutuminen on tärkeää, jotta yhteistyö ei olisi epävarmaa, ja jotta siitä tulisi pitkäkestoista. Yhteisten tavoitteiden saavuttaminen edellyttää molempien osapuolten sitoutumista (Soini ym. 2011, 326). Luontohoivatoiminnan tulee olla ehtojensa mukaan pitkäjänteistä (mm. mt, 325). Viitalan ja Kokon (2015, 21) mukaan sosiaali- ja terveystalouselämyksien ja julkisen sektorin yhteistyö nähdäänkin usein luonteeltaan pitkäkestoisena kumppanuutena. Yksityiset sosiaalipalvelujen tuottajat ovat usein hyvin riippuvaisia julkisen sektorin palveluista (Lith 2013, 2), joten myös siksi julkisen sektorin sitoutuminen yhteistyöhön on tärkeää. Yhteistyökumppanien sitoutumiseen yhteiseen suunnitteluun ja uuden toimintamallin luomiseen vaikuttaa se, millaista hyötyä osapuolet olettavat niistä saavansa. Visio yhteistyön hyödyistä auttaa motivoitumaan ja jaksamaan toiminnan kehittämisessä. (Jääskeläinen & Leppänen 2019, 76.) Kun sekä yrittäjä että julkinen sektori sitoutuvat yhteistyöhön, yhteistyöllä saadaan aikaan hyviä tuloksia myös asiakkaan näkökulmasta. Yhteistyön vakiintuessa siihen sitoutumisen kautta yhteistyö taustoituu ja kehittyy entistä paremmaksi.

Myös julkisen sektorin toimijalta vaaditaan joustavuutta ja rehellisyyttä yhteistyön sujuumiseksi. Joustavuus yhteistyössä voi liittyä esimerkiksi aikatauluihin, yhteistyösopimusten ehtoihin tai käytännön palvelutilanteisiin. Rehellisyys on tärkeää siksi, että yhteistyöhön syntyisi molemminpuolinen luottamus ja uskallus mainita yhteistyössä havaituista epäkohdista. Lundin ym. (2015, 6) mukaan rehellisyys optimismin ohella helpottaa vastustamaan yhteistyön aiheuttamia haasteita.

Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät kokivat, että kuntien toiminta on jäykkää ja byrokrattista. Tämän takia uusia toimintatapoja on vaikea lyödä läpi. Hankinnoista päättävät

virkamiehet päätyvät usein konservatiivisiin toimintamalleihin (mm. Lith 2013, 2). Julkisen sektorin työntekijät voivat olla tottuneet tekemään asiat tietyllä tavalla, ja muutoksen tuominen on siksi vaikeaa. Kuten sanottu, kilpailutuksessa uusilla toimintatavoilla ei ole yleensä suurta roolia tuottajan valintaan, ja hankintamenettelyt eivät tue uusien toimintatapojen käyttöönottoa (Lith 2013, 16). Julkisella sektorilla olisi siis parannettavaa kehittämismyönteisyyden ajatuksen levittämiseksi. Yksi yrittäjä kuvaa kokemuksiaan seuraavasti:

”Haasteena joidenkin kuntien kanssa on myös liian tiukkaan kangistuneet vanhat tavat. Vanhat toimintatavat monesti jyräävät uudet alleen.” Y2

Yhteistyöhalu ja motivaatio ovat keskeisiä tekijöitä julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön sujumiseksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että julkinen sektori voidaan kokea haluttomana yhteistyöhön. Julkisen sektorin työntekijöillä ei ole välttämättä aikaa yrityksen yhteydenottohetkellä keskittyä asiaan, mikä voi näyttäytyä yrittäjälle yhteistyöhaluttomuutena. Sujuvan yhteistyön syntyminen ja vakiintuminen edellyttää yhteistyöhalua ja motivaatiota molemmilta yhteistyökumppaneilta. Pahimmillaan yhteistyöhaluttomuus voi syödä myös yrittäjän oman motivaation yrityksen pyörittämiselle. Eräs yrittäjä kertoi kokemuksistaan julkisen sektorin yhteistyöhaluttomuudesta näin:

”Kun viimein tavoitin johtajan, selvisi, että sähköpostini olivat menneet perille mutta kukaan ei vastannut niihin. Lupasivat tulla vierailulle. Kutsuin muutaman viikon päästä heitä uudelleen mutta nyt pari vuotta myöhemmin ei ole edelleenkään yhteydenottoa käynnistä tullut, olen työllistynyt muihin töihin. Toimintani oli vaikuttavaa ja tarvetta on, toiminta olisi ollut myös merkittävä osa yritystoimintaani mutta se on mahdotonta ilman kontaktia asioista päättäviin. – – Yhteistyöhaluttomuus on ollut henkilökohtaisesti iso pettymys, sillä olisin halunnut työllistyä ainakin osittain tällä, muita alueita seuranneena, se olisi täysin mahdollistakin.” Y3

Aineistossa luontohoivayrittäjät kuvasivat julkisen sektorin ominaisuuksia ja tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteistyöhön. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät olivat yrittäjien näkökulmasta sekä positiivisia että negatiivisia. Lähes kaikki julkisen sektorin ulottuvuudessa havaitut yhteistyöhön vaikuttavat tekijät linkittyvät tarjouskilpailuihin. Seuraavaksi esitelen viimeisen ulottuvuuden yhteistyöhön vaikuttavissa tekijöissä.

5.2.4 Yhteiskunnan ulottuvuus

Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät kertoivat yhteiskunnan ja rakenteiden tasolla olevista tekijöistä, jotka vaikuttavat julkisen sektorin kanssa tehtävään yhteistyöhön. Nämä tekijät liittyvät alueellisuuteen, byrokraattisuuteen ja luontohoivakenttään. Olen esittänyt tekijät seuraavassa kuviossa:

YHTEISKUNNAN ULOTTUVUUS		
Alueellisuus	Palvelukategoriat	Luontohoivakenttä
Paikalliset markkinat	Sosiaalipalvelujen määrittely	Järjestäytymättömyys ja laajuus

Kuvio 8. Yhteiskunnan ulottuvuus yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä.

Yhteistyön sujumiseen vaikuttaa yhteistyön **alueellisuus**. Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät kertoivat yhteistyön sujuvuuden olevan paikallista ja vaihtelevan suuresti eri puolilla Suomea. Eri kunnissa yrittäjyyteen suhtaudutaan eri tavoin. Toisissa kunnissa luontohoivatoiminta on jo vakiintunut osaksi sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää, kun taas toisissa kunnissa luontohoivatoiminnan kehitys on vasta alkuvaiheessa. Yritykset toimivat paikallisilla markkinoilla, joten yksittäisten kuntien päätöksenteko ja hankintapolitiikka määrittävät paikallisten yritysten toimintaedellytykset (Yli-Viikari ym. 2009, 26). Alueellisuudesta kertoo eräs yrittäjä:

”Omassa kunnassani julkisen sektorin kanssa tehtävässä yhteistyössä ei ole haasteita, mutta joka paikassa yhteistyö ei ole yhtä sujuvaa.” Y7

Eräs yrittäjästä kertoi yhteistyön haasteista toiminnan **palvelukategorioiden** liittyen. Hänen kokemuksensa mukaan luontohoivatoiminnan luokittelu voi olla vaikeaa, ja yhteistyötä pitää tehdä aluehallintovirastojen kanssa. Haasteita liittyy erityisesti sosiaalipedagogiseen hevostoimintaan, sillä sen määrittely sosiaalipalveluksi ei ole yksiselitteistä.

”Yritykseni on tehnyt aviin ilmoituksen yksityisistä sosiaalialan palveluista, joihin myös sosiaalinen kuntoutus kuuluu. Avin tarkastaja kommentoi sosiaalipedagogista hevostoimintaa siten, että se ei ole sosiaalihuoltolain mukainen palvelu ja siksi sitä ei hyväksytä ilmoitettavaksi palveluksi. Sosiaalilyöntekijän koulutuksellani voin kuitenkin tarjota sitä vaikka sosiaalisena kuntoutuksena tai sosiaaliohjauksena. Kuntouttavaa työtoimintaa ei tällä hetkellä toteuteta meillä toimivan yhdistyksen kautta, koska avin näkökulmasta kuntouttava työtoiminta ei ole sosiaalipalvelu vaan työllistämispalvelu, mutta kunnan mielestä palveluntuottajan pitää olla rekisteröitynyt sosiaalipalvelujen tuottajaksi. Palvelua tuottavan yhdistyksen pitäisi siis tehdä aviin ilmoitus.” Y6

Viimeisenä yhteiskunnan tasolla julkisen ja yksityisen sektorin väliseen yhteistyöhön vaikuttavana tekijänä on **luontohoivakenttä**. Yhteistyöhön vaikuttaa se, että luontohoivatoiminta on järjestäytymätöntä ja sen määritelmä on liian laaja. Luontohoiva on sateenvarjokäsite, jonka alle kuuluu monenlaisia menetelmiä ja toimintatapoja. Siksi luontohoivatoiminnan vaikuttavuudesta tai laatukriteereistä on vaikea saada yleistettävää näyttöä. Yrittäjät toivovat helpotusta ja selkiinnyttämistä Green Care-palveluiden määrittämiseen, jotta alalle pääsy helpottuisi (Vinblad 2019d, 39). Osa yrittäjistä kaipaa vahvempaa sertifiointia luontohoivapalveluille. Sertifiointi on ulkopuolisen riippumattoman osapuolen yrityksen toiminnalle tai tuotteille antama tunnustus vaatimusten mukaisuudesta ja lupaus laadusta. Sertifioinnin etuja voivat olla esimerkiksi toiminnan ja prosessien kehittämisen tukeminen, kilpailuetu, todiste ja yrityskuvan rakentamisen helpottuminen. (Lääperi & Puromäki 2014, 70.) Eräs yrittäjä kuvaa seuraavassa luontohoivakenttää:

”Luontohoivatoiminta on järjestäytymätöntä. Luontohoiva on liian laaja määritelmä ja sen kenttä on liian kirjava. Siksi toiminta ei voi sertifioidua Green Care -käsitteen kautta.” Y7

Merkittävimiksi tekijöiksi yhteistyöhön vaikuttavissa tekijöissä tutkimustulosten perusteella nousivat yrittäjän ulottuvuudessa yrittäjän henkilökohtaiset ominaisuudet, ammattiosaaminen sekä elämäntilanne, yritystoiminnan ulottuvuudessa palvelun hinnoittelu, markkinointi, laatu, vaikuttavuus ja saavutettavuus, julkisen sektorin ulottuvuudessa kilpailutus, organisaatorakenne, palveluprosessi, taloudelliset resurssit, suhtautuminen luontohoivatoimintaan sekä toimijan ominaisuudet, ja lopuksi yhteiskunnan

ulottuvuudessa alueellisuus, palvelukategoriat ja luontohoivakenttä. Yrittäjän ulottuvuudessa tutkimustuloksissa korostui yrittäjän henkilökohtaisista ominaisuuksista kehittämismyönteisyys, yhteistyöhalu ja sitkeys sekä ammattiosaamisesta yrittäjän koulutuksen ja työkokemuksen merkitys. Yritystoiminnassa merkittävintä oli palvelun markkinointi, luontohoivatoiminnan laatukriteerit ja palvelun saavutettavuuteen liittyvät yrityksen reagoitakyky ja yrityksen sijainti. Julkisen sektorin ulottuvuudessa tärkeimpiä yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä oli palvelun hinnan ja yrityksen koon merkitykset kilpailutuksessa, taloudellisten resurssien vaikutus uusien palvelukonseptien suosimiseen ja yhteistyöhön sitoutumiseen, ja lopuksi luontohoivatoimintaan suhtautumisessa erilaiset työntekijöiden suhtautumistyytit. Yhteiskunnan ulottuvuudessa merkittävää oli luontohoivatoiminnan alueellisuus ja paikalliset markkinat, palvelukategoriat sekä luontohoivakentän laajuus ja järjestäytymättömyys. Yksityisen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön ohella tekijät vaikuttavat luontohoivatoiminnan kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen.

Julkisen ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä voidaan kehittää tulevaisuudessa kiinnittämällä huomiota eri tasoilla oleviin yhteistyöhön vaikuttaviin tekijöihin. Rakenteellisia toimintaympäristön tekijöitä, jotka tulevaisuudessa vaikuttavat Green Care -palvelutoimintaan, on esimerkiksi sote- ja maakuntauudistus, byrokratia- ja lupaverkosto, julkiset resurssit, kilpailutukset ja hankintasopimukset ja ulkopuoliset rahoitukset (Vinblad 2019b, 238). Seuraavaksi esittelen tutkimukseen osallistuneiden yrittäjien ajatuksia yhteistyön kehittämisestä ja tulevaisuudesta.

5.3 Yhteistyön tulevaisuus

Julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö on moniulotteinen ilmiö, joka syntyy eri toimijoiden vuorovaikutuksessa ja eri rakenteiden rajapinnoissa. Edellä olen tarkastellut tutkimustuloksia yhteistyön peruspiirteiden ja yhteistyöhön vaikuttavien tekijöiden näkökulmasta. Tässä luvussa esittelen tutkimustulokseni kolmannessa pääkategoriassa ja vastaan kolmanteen tutkimuskysymykseen, eli käsittelen luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välisen yhteistyön tulevaisuutta. Analyysissäni olen jaotellut yhteistyön tulevaisuuden kahteen eri osatekijään: yhteistyön kehittämiseen ja yrittäjän omaan suhtautumiseen yhteistyöhön liittyen. Yhteistyön kehittämiseen liittyvät tekijät ovat tietoisuus luontohoivatoiminnasta sekä luontohoivatoiminnan käytännön mahdollisuudet. Yrittäjien

yhteistyöhön suhtautumiseen taas liittyvät näkemykset luontohoivatoiminnan mahdollisuuksista sekä oman yrityksen tulevaisuudesta. Seuraavaksi esittelen yhteistyön tulevaisuuden kuviona.

YHTEISTYÖN TULEVAISUUS	
Yhteistyön kehittäminen	Suhtautuminen yhteistyöhön
Tietoisuus luontohoivatoiminnasta	Luontohoivatoiminnan mahdollisuudet
Luontohoivatoiminnan käytännön mahdollisuudet	Oman yrityksen tulevaisuus

Kuvio 9. Yhteistyön tulevaisuus.

5.3.1 Yhteistyön kehittäminen

Aineistossa nousi vahvasti esille luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin yhteistyön kehittämiseen liittyvät seikat yhteistyön tulevaisuuteen liittyen. Yrittäjien kuvaamat yhteistyön kehittämiskohteet (Kuvio 10) liittyivät tietoisuuteen luontohoivatoiminnasta ja luontohoivatoiminnan käytännön mahdollisuuksiin.

YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN	
Tietoisuus luontohoivatoiminnasta	Luontohoivatoiminnan käytännön mahdollisuudet
Asenteet	Taloudellinen tukeminen
Sektoreiden välinen vuorovaikutus	Palveluprosessi
Tutkimustieto	Yhteiset pelisäännöt
	Ennaltaehkäisy

Kuvio 10. Yhteistyön kehittäminen osana yhteistyön tulevaisuutta.

Tutkimustulosten mukaan julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön keskeinen kehittämiskohde on **lisätä tietoisuutta** luontohoivatoiminnasta. Toiminnan tietoisuuden lisäämisestä puhui usea eri tutkimukseen osallistunut yrittäjä. Luontohoivatoiminnan tietoisuuteen liittyvät asenteet luontohoivatoimintaa kohtaan, eri sektoreiden välinen vuorovaikutus ja luontohoivaan liittyvä tutkimus.

”Tarvitaan tietoisuuden lisäämistä luontohoivatoimintaan liittyen. Green Care -ajattelua on lisättävä entisestään” Y4

Luontohoivayrittäjät kokivat, että yhteiskunnassa tarvitaan asennemuutosta, jotta luontohoivatoiminnan tunnettavuus lisääntyisi, toiminta yleistyisi ja vakiintuisi osaksi sosiaali- ja terveyspalveluja. Asennemuutos liittyy erityisesti julkisen sektorin toimijoiden asenteisiin uusia toimintatapoja kohtaan. Julkisen sektorin työntekijät tulisi olla avoimempia uusille toimintatavoille, jotta luontohoiva nähtäisiin vaihtoehtona palveluntuotannossa. Julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö voisi kehittyä, jos julkinen sektori vähentäisi byrokratiaa ja olisi joustavampi yhteistyökumppanina. Kaksi yrittäjää kertoo seuraavassa asenteiden vaikutuksesta toiminnan kehittymiseen:

”Kaivataan asennemuutosta, asioita on katsottava uusin silmin. – – Muutenkin on vähennettävä turhaa jäykkyyttä ja byrokratiaa eri sosiaalipalveluissa.” Y7

”Toivoisin, että sosiaalipedagoginen hevostoiminta nähtäisiin vaihtoehtona ja asiakkaita olisi, senhän jo tiedämme, että toiminta on vaikuttavaa ja siitä on hyötyä.” Y3

Toiminnan tietoisuutta voidaan lisätä myös parantamalla sektoreiden välistä vuorovaikutusta. Vuorovaikutukseen sisältyy esimerkiksi tehokkaampi tiedottaminen luontohoivatoiminnasta. Yrittäjät ehdottivat esimerkiksi tutustumiskäyntejä julkisen sektorin toimijoille sekä kokemusasiantuntijoiden mahdollisuutta osallistua toiminnasta tiedottamiseen. Sektoreiden välisen vuorovaikutuksen parantamiseen liittyy myös ehdotukset uudenlaisista neuvottelukanavista, jotka mahdollistaisivat sujuvamman tiedon kulun eri toimijoiden välillä. Vuorovaikutuksen paraneminen lisäisi julkisen sektorin ja asiakaskunnan ymmärrystä toiminnan hyödyistä ja vaikuttavuudesta, ja avaisi uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Yrittäjät toivovat vuorovaikutuksen kehittämiseksi avoimesti keskustelevia ja aktiivisia yhteyshenkilöitä sekä yhteisiä kohtaamispaikkoja, kuten koulutus- ja keskustelutilaisuuksia. Sektoreiden välistä yhteistyötä voitaisiin kehittää esimerkiksi erilaisten kokeiluympäristöjen tai ”living labien” kautta. Varsinkin pienissä yrityksissä resursseja on vähemmän ja siksi vuoropuhelu ja käyttäjäkokeilut ovat tärkeitä. Julkisen ja yksityisen sektorin vuoropuhelu tuotekehitysvaiheessa on tärkeää, jotta yritykset voivat kehittää tuotteitaan julkisen sektorin tarpeiden mukaan. Käyttäjäkohtaisen tiedon puute voi olla estämässä yrityksen osallistumista julkiseen tarjouskilpailuun. (Viitala & Kokko 2015, 13; 15.) Seuraavassa yrittäjät selostavat näkemyksiään sektoreiden välisestä vuorovaikutuksesta:

”Tarvittaisiin lisää tiedottamista ja päätöksiä tekevän portaan ymmärrystä toiminnasta ja sen hyödyistä.” Y7

”Silti kaipaisin, että olisi myös tutustumiskäyntejä toimintaa tarjoavien toimipaikkoihin, jotta sosiaalityöntekijät osaisivat kertoa ja innostaa asiakkaitaan hyvin. Ehkä tässä voisi hyödyntää ”kokemusasiantuntijoita” ja pyytää toimintaan osallistuneita kertomaan toiminnasta työntekijöille ja mahdollisesti myös asiakkaille.” Y1

”Kaivataan lisää erilaisia neuvottelukanavia.” Y4

Tiedonkulun parantaminen ja vuoropuhelun lisääminen julkisen sektorin toimijoiden ja luontohoivayrittäjien välille on siis keskeinen kehittämiskohde yhteistyössä. Yrittäjät kokevat, että tieto ei kulje tarpeeksi sujuvasti eri sektoreiden välillä, eikä eri toimijat kykene täysin ymmärtämään toisiaan (Vik & Farstad 2009, 548; Viitala & Kokko 2015, 26). Yrittäjät toivovat julkisen sektorin tehostavan viestintäänsä ja lisäävän vuorovaikutusta yritysten kanssa. Haasteena on tällä hetkellä se, että julkisella sektorilla ei ole tarpeeksi tietoa yrittäjien tarjoamista palveluista. (Viitala & Kokko 2015, 15; 26.) Ostajien ja käyttäjien tulisi löytää palveluntarjoajat, vaikka heillä ei olisi aiempaa tietoa tai suhteita heihin (Vik & Farstad 2009, 550). Sektoreiden välisen vuorovaikutuksen haasteet koskevat yrityksen ja julkisen sektorin yhteistyön lisäksi myös muita sektorirajat ylittäviä yhteistyökumppanuuksia, kuten kolmannen sektorin yhteistöitä julkisen sektorin kanssa.

Moni yrittäjä kaipasi lisää tutkimustietoa luontohoivatoiminnasta ja sen vaikuttavuudesta. Tutkimustulosten avulla tieto luontohoivatoiminnasta kasvaa yleisön keskuudessa. Julkinen sektori palvelujen maksajana kaipaa tietoa toiminnan tuloksista ja hyödyistä.

Vaikuttavuustutkimus lisää näin ollen toiminnan uskottavuutta. Vaikuttavuustutkimuksen tärkeyttä korostivat seuraavat yrittäjät:

”Tarvitaan lisää tutkimusta ja tietoa luontohoivatoiminnasta. Tutkimustulokset ovat tärkeitä toiminnan perustelemisessa.” Y4

”Toiminnan uskottavuuden kannalta tarvittaisiin lisää kotimaista tutkimustietoa luontohoivatoiminnan konkreettisista hyvinvointivaikutuksista, sillä maksajaa kiinnostaa luvut ja hyödyt. Nyt tulokset ovat hajallaan.” Y7

Kaiken kaikkiaan luontohoivatoimintaa koskevaa tietoisuutta voidaan tutkimustulosten mukaan kasvattaa muuttamalla asenteita toimintaa kohtaan, parantamalla sektoreiden välistä vuorovaikutusta ja lisäämällä luontohoivatoiminnan tutkimista. Asenteiden muuttaminen on jokaisen ihmisen harteilla oleva asia, ja julkisen sektorin työntekijöiden tulisi tietoisesti pyrkiä olemaan avoimempia uusien toimintatapojen suhteen. Sektoreiden välinen vuoropuhelu taas voisi parantua luontohoivapalvelujen markkinoinnin tehostamisella erilaisten tutustumiskäyntien tai kokemusasiantuntijoiden avulla. Uuden tutkimustiedon nähdään lisäävän toiminnan uskottavuutta ja helpottavan palvelun valinnan perustelemista.

Tutkimustulosten mukaan toinen julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön kehittämiseen liittyvä seikka on parantaa **luontohoivatoiminnan käytännön mahdollisuuksia**. Käytännön mahdollisuuksia voi tukea taloudellisesti, selkiyttämällä palveluprosesseja, etsimällä yhteneväisiä linjoja sekä lisäämällä ennaltaehkäisevää ajattelua.

Usea eri yrittäjä kertoi yhteistyön kehittämisestä taloudellisten resurssien kautta. Päätäjiltä toivottiin palveluiden tukemista suoraan rahallisen tuen kautta sekä lisäämällä ostopalvelusopimuksia. Yrittäjät kuvasivat toivovansa julkisen sektorin tukevan edes pieniä matalan kynnyksen yhteistöitä. Pienetkin yhteistyöprojektit ovat pienyrittäjälle tärkeitä ja parantavat palveluiden tunnettavuutta. Eräs yrittäjä kuvaa toiminnan taloudellista tukemista seuraavasti:

”Tärkeintä olisi, että saataisiin poistettua rakenteelliset esteet toiminnalle. Tarvitaan päättäjien tukea muun muassa toiminnan taloudelliseen tukemiseen. Olisi tärkeää, että julkinen sektori tukisi edes pieniä matalan kynnyksen yhteistöitä.” Y4

Tutkimukseen osallistuneet luontohoivayrittäjät kaipasivat myös julkiselle sektorille lisää taloudellisia resursseja. Jos kunnan resurssit ovat tiukalla, työntekijöiden on vaikea tukea uusia toimintatapoja. Muuan yrittäjä toi ilmi julkisten resurssien tärkeyden uusien toimintatapojen käyttöönotossa.

”Toivoisin lisää resursseja julkiseen talouteen sosiaali- ja terveysalalle, jotta mahdollisimman monet kunnat voisivat laajentaa näkemyksiään sekä mahdollisesti tutustua enemmän uusiin toimintatapoihin ja palveluihin jo käytössä olevien rinnalla.” Y2

Tutkimustuloksissa heräsi myös ajatuksia valtion tuesta luontohoivatoimintaa kohtaan. Muutama yrittäjä ehdotti, että Kansaneläkelaitos voisi tukea luontohoivatoimintaa. Tällöin toiminnan vaikuttavuus ja hyöty olisi selkeästi tiedossa. Jotta tämä mahdollistuisi, luontohoivatoiminnalla tulisi luultavasti olla jonkinlainen sertifikaatti- tai laatutodistus. Kelan tarjoaman tuen mahdollisuudesta kertoivat yrittäjät seuraavasti:

”Kelan tulisi korvata luontohoivatoimintaa.” Y7

”Valtiolta tarvittaisiin tukea luontohoivatoiminnalle, nyt vain EU tukee maaseututoiminnan kehittämistä. Kela voisi tukea eläinavusteista toimintaa, sillä toiminnan ohjaajana kuitenkin ammattiterapeutti.” Y4

Tutkimustuloksissa nousi esille myös palveluprosessin selkiyttäminen yhteistyön kehittämisessä. Eräs yrittäjä ehdotti palveluketjun alkupään eli ajanvarauksen kehittämistä niin, että alusta asti eri toimijat olisivat tiiviissä yhteistyössä. Usein ajanvaraus tapahtuu julkisen sektorin palvelujen puolella, ja palveluntuottaja voi kokea jäävänsä vaille tärkeää tietoa asiakkaan tilanteesta.

”Näkisin hyväksi, että ajat varattaisiin kolmen kalenterin ollessa läsnä (asiakas, sosiaalityöntekijä ja meidän ohjaaja) ja mielellään kasvotusten.”

Y1

Palveluprosessin ja taloudellisen tuen lisäksi tutkimustulosten mukaan yhteistyön kehittämiseen sisältyvät yhteiset pelisäännöt. Luontohoivakenttä on laaja ja kirjava alue, ja vaihtelee paljon alueellisesti. Yrittäjät kaipaavat yhtenäisiä linjoja käytännön yhteistyöhön, mikä ehkäisisi alueellisen epätasa-arvon syntymistä:

”Tarvitaan yhtenäisiä linjoja.” Y4

Lopuksi tutkimustulosten mukaan luontohoivan käytännön mahdollistamiseen liittyy ennaltaehkäisy korostuminen. Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät pitivät tärkeänä, että julkinen sektori tukisi edes lyhyitä matalan kynnyksen yhteistyösopimuksia luontohoi-vayritysten kanssa. Luontovoiman palvelujen yleistyessä myös luontohoiva saa vahvemman aseman palvelujen tuottamisessa. Yrittäjät korostivat matalan kynnyksen toimintaa seuraavin sanoin:

”Yhteiskunnassa tulisi tukea erityisesti matalan kynnyksen toimijoita.” Y7

”Myös luontovoiman palvelut tulisi ottaa huomioon. On muutenkin korostettava itsehoidon ja ennaltaehkäisy merkitystä palveluissa.” Y4

Kaiken kaikkiaan pääajatuksena yhteistyön kehittämisessä korostui kuitenkin se, että pienikin askel eteenpäin on hyväksi. Luontohoivan toimintatavan yleistyminen avaisi paljon uusia mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Luontohoi-toiminnan ja yrittämisen kehittäminen on vielä kesken, ja kehittämistyötä tulee jatkaa edelleen ja ohjata siihen resursseja, sillä monet ovat kiinnostuneita luontohoi-vayrittämisestä (Välimaa & Vinblad 2019, 14). Yritykset toivovat yhteistyön johtavan aitoon kumppanuuteen ja tuloksiin, joista hyötyy niin palveluntuottajat, tilaajat, loppukäyttäjät kuin ympäristökin. Julkinen sektori toivoo yhteistyön lisäävän asiakastyytyväisyyttä, kustannustehokkuutta, uusia innovaatioita ja toimintamalleja. (Viitala & Kokko 2015, 19–20.)

”Kuitenkin luonto- ja eläinavusteisuus on tällä alueella vasta tulossa osaksi sosiaali- ja terveyspalveluja laajemmin, joten pienikin askel tällä saralla on eteenpäin.” Y1

Seuraavaksi esittelen yrittäjien omaa suhtautumista yhteistyön tulevaisuuteen.

5.3.2 Yrittäjien suhtautuminen yhteistyön tulevaisuuteen

Tutkimustulosten mukaan luontohoi-vayrittäjien suhtautuminen yhteistyön tulevaisuuteen voidaan jakaa ajatuksiin luontohoi-vatoiminnan mahdollisuuksista sekä oman yrittäjyyden tulevaisuudesta. Tutkimukseen osallistuneet yrittäjät näkivät luontohoi-vatoiminnan ja julkisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön tulevaisuuden pääasiassa positiivisena.

Monet yrittäjät kertoivat, että **luontohoivatoiminta** on ajankohtainen aihe, ja kiinnostus sitä kohtaan on lisääntymässä. Vaikka luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin yhteistyössä onkin havaittavissa edellä kuvattuja haasteita, suurin osa yrittäjistä koki, että luontohoivayrittäjyys on tulevaisuuden mahdollisuus. Luonto ja eläimet nähtiin tarkoituksenmukaisena tukena kuntoutuksessa. Yrittäjät kokivat luonnon hyödyntämisen potentiaalisena ratkaisuna sosiaalipalveluiden järjestämiselle, ja heidän mukaansa yrittäjyydelle on tilausta ja arvostusta. Luontohoivayrittäjät kehottivat muita toimintaa kiinnostuneita olemaan rohkeita yrittäjäksi ryhtymisessä.

”Aika on otollinen luontohoivatoiminnan kehittymiselle ja kiinnostus toimintaa kohtaan on lisääntyvää.” Y7

”Luontohoivatoiminta on kasvava ala. Luonto ja eläimet ovat kuningasapu päästä kipeiden asioiden käsittelyyn. Green Care -yrittäjyydessä on valtavasti potentiaalia ja toiminnalle on tilausta ja arvostusta. Harva uskaltaa lähteä yrittäjäksi, mutta kehotan olemaan rohkea asian kanssa.” Y4

Yrittäjät kertoivat myös ajatuksistaan **oman yritystoimintansa** tulevaisuutta kohtaan. Ajatukset vaihtelivat suuresti. Eräs yrittäjistä kertoi olevansa täysin kyllästynyt Green Care -palveluiden tarjoamiseen, sillä yhteistyö julkisen sektorin kanssa ei ole toiminut. Yrittäjä koki turhautumista yhteistyön hiipumisesta ja julkisen sektorin puolelta kokemastaan yhteistyöhaluttomuudesta:

”Kiinnostus Green Carea kohtaan on aika lopahtanut.” Y3

Toinen yrittäjä taas kertoi tavoitteistaan kehittää Green Care -toimintaa entisestään ja myös terapeutisuutta yrityksen palveluissa. Kolmas yrittäjä totesi, että hänelle keskeisintä on työskentely eläimen kanssa, ilman keskittymistä Green Care -toiminnan taustoihin, kriteereihin tai teoriaan.

”Tarkoituksenani on kehittää Green Care -toimintaa ja terapiaulottuvuutta yrityksessäni.” Y4

”Ei pidä olla liian Green Care -uskovainen, vaan eläinavusteinen työskentely on pääasia itselle.” Y7

Kaiken kaikkiaan julkisen ja yksityisen sektorin välisen yhteistyön tulevaisuus näyttäytyy moniulotteisena ilmiönä. Toisaalta tulevaisuudessa nähdään paljon mahdollisuuksia, toisaalta taas osa yrittäjistä on menettänyt toivonsa yhteistyön toimivuuteen. Monet yrittäjät toivovat kuitenkin tulevaisuudessa pitkäjänteistä ja yhteistä kehittämistyötä julkisen sektorin kanssa.

Luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välinen yhteistyö luontohoivayrittäjien näkökulmasta koostuu tutkimustulosten mukaan peruspiirteiltään yrityksen palvelumuodosta ja julkisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön muodosta ja vakiintuneisuudesta. Yhteistyön sujumiseen vaikuttaa monenlaiset tekijät niin yrittäjän, yritystoiminnan, julkisen sektorin kuin yhteiskunnan ulottuvuuksilla. Yhteistyön kehittämiseksi kaivataan lisääntyvää tietoisuutta luontohoivatoiminnasta ja käytännön mahdollisuuksia toimintaan liittyen. Yhteistyön peruspiirteistä voidaan sanoa, että luontohoivayrittäjät ovat erikoistuneet eläinavusteiseen toimintaan, ja asiakasryhmät ovat laajoja. Yhteistyön muoto kitkeytyy hanketoimintaan ja tarjouskilpailutuksiin. Yhteistyöhön vaikuttavat tekijät voidaan tulkitä kitkeytyvän tarjouskilpailuissa pärjäämiseen. Yrittäjät kuvasivat esimerkiksi omien henkilökohtaisten ominaisuuksiensa vaikuttavan nimenomaan yhteistyössä menestymiseen kilpailutuksien kautta. Yhteistyön tulevaisuuteen suhtauduttiin pääasiassa positiivisesti ja yrittäjät antoivat käytännön kehittämis ehdotuksia yhteistyön sujuvoittamiseksi.

6 POHDINTA

Tutkimukseni tarkoituksena oli tarkastella luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä luontohoivayrittäjän näkökulmasta. Tutkimuksessa halusin selvittää, millaista julkisen sektorin ja luontohoivayrittäjän välinen yhteistyö on peruspiirteiltään, millaiset tekijät vaikuttavat yhteistyöhön ja millaisena yhteistyö näyttäytyy tulevaisuudessa. Tutkimukseen haastattelin kahta luontohoivayrittäjää ja lisäksi sain viideltä yrittäjältä vastaukset kirjoituspyyntöön. Teemahaastattelun koin hyväksi aineistonkeruumenetelmäksi, kun taas kirjoituspyynnöllä en saanut kerättyä tarpeeksi aineistoa. Jokainen luontohoivayrittäjä kuvasi omien kokemustensa kautta sektoreiden välisen yhteistyön mahdollisuuksia ja haasteita. Yleistettäviä totuuksia yhteistyöstä ei tutkimustuloksista voida vetää, sillä jokainen yrittäjä kokee yhteistyön sujuvuuden omasta todellisuudestaan käsin. Se, millaisena yksi yrittäjä kokee julkisen sektorin kanssa tehtävän yhteistyön, voi olla täysin erilainen toisen yrittäjän näkökulmasta. Yhteistä luontohoivayrittäjien kokemuksille oli kuitenkin se, että yhteistyössä on paljon sekä mahdollisuuksia että haasteita, ja yhteistyön merkitys korostuu tulevaisuudessa.

Sen lisäksi, että yrittäjät kuvasivat omien kokemustensa kautta yhteistyötä, tutkimustulokset ovat minun, eli tutkimuksentekijän näkemys tuloksista. Valitut näkökulmat, sanat ja kieli kertovat omasta asemastani tutkimuksen tekijänä. Tutkimus on tietyssä ajassa ja paikassa tehty. Tutkimuksen tekemiseen meni 1,5 vuotta, ja toisessa ajassa tekemäni tutkimuksesta olisi varmasti tullut erilainen.

Näin jälkikäteen mietittynä olisin voinut tutkimuksen alkuvaiheessa keskittää kiinnostukseni pelkästään yhteistyöhön vaikuttaviin tekijöihin. Halusin kuitenkin tutkia myös yhteistyön nykytilan luonnetta sekä tulevaisuudennäkymiä. Aineiston analysointi olisi myös sujunut helpommin, jos tutkimuksessa olisi ollut vain yksi aineistonkeruumenetelmä.

Tutkijana minua innosti yrittäjien kuvaukset ja kokemukset yhteistyöstä ja luontohoivatoiminnasta ylipäättänsä. Mitä pidemmälle tutkimusta tein, sitä enemmän koin itse paloa luontohoivatoimintaa kohtaan. Minua on koskettanut yrittäjien elämäntarinat luontohoivayrittäjäksi ryhtymisestä ja heidän vahvasta uskostaan ja palosta luontohoivatoimintaa kohtaan. Tutkimukseni on osa luontohoivatoimintaa koskevaa keskustelua, ja haluan sen tuovan uusia ajatuksia ja näkökulmia käytävään keskusteluun. Koen, että

tutkimustulosten kautta saadaan uutta tietoa luontohoivayritysten nykytilasta ja julkisen sektorin kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Tutkielmaani tehdessäni olen pohtinut, millainen tulevaisuus luontohoivatoiminnalla tulee olemaan sosiaalityössä. Ollaanko luontoa hyödyntäviä menetelmiä valmiita tukemaan? Miten toiminnasta saataisiin entistä sujuvampaa ja vakiintuneempaa? Voisiko luontohoivatoiminnalla olla osansa sekä kuntouttavassa että ennaltaehkäisevässä sosiaalityössä? Näen itse, että luontohoivatoiminnalle on vahvat perusteet sosiaalityössä, mutta sen vakiinnuttaminen vaatii uudenlaista ajattelua ja asiasta innostuneita työntekijöitä.

Koen, että tutkimukseni on ajankohtainen. Luontoarvot ovat nostaneet päätään ja luonnon hyödyntämisen ajatus on pinnalla myös sosiaalityössä. Tulevan rakenneuudistuksen seurauksena uudet palvelumuodot saavat tilaa ja yksityisten palvelujen osuus lisääntyy. Luontohoivamenetelmät vastaavat asiakkaiden luontoyhteyden kaipuuseen ja tuovat osallisuutta ja toiminnallisuutta ihmisten elämään ja arkeen. Luontoa voidaan hyödyntää eri asiakasryhmien kanssa tehtävässä työssä, ja voimaannuttavan luontoympäristön hyödyntäminen on kustannustehokasta. Menetelmä itsessään vastaa siis moneen nyky-yhteiskunnan haasteeseen. Niin kuin tutkimukseen osallistunut yrittäjä totesikin:

”Suomalaista luontoa tulisi hyödyntää entistä enemmän.” Y4

Luontohoivatoiminta liikkuu eri sektoreiden rajapinnoilla. Luonnon hyödyntäminen sosiaali- ja terveystaloudissa on vielä alkuvaiheessa, joten sen vakiinnuttaminen vaatii vielä työtä. Valtaosa luontohoivatoiminnasta liittyy yksityisen sektorin ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön, kun kunta ostaa yrityksiltä luontohoivan palveluja sosiaalityön asiakkaille. Myös tästä syystä tutkimukseni aihe on ajankohtainen, sillä luontohoivatoiminnan mahdollistamiseksi yksityisen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön tulee toimia. Luontohoivayrittäjät avasivat rohkeasti yritystoimintaansa ja kokemuksiaan yhteistyöstä, ja yhteistyöstä paljastui monia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia. Toiminnan kehittämiseksi on tärkeä tiedostaa yhteistyön nykytila.

Mitkä ovat luontohoivatoiminnan haasteet ja mahdollisuudet tutkimustulosten mukaan? Millaisena julkisen sektorin ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö näyttäytyy luontohoivatoiminnassa? Ensimmäinen tutkimuskysymys haki vastausta luontohoivayritysten ja julkisen sektorin välisen yhteistyön peruspiirteisiin. Tutkimustulosten mukaan yhteistyön peruspiirteisiin liittyy yritysten palvelutoiminnassa yrityksen tarjoaman luontohoivan

toimintamuoto ja palvelun asiakasryhmä sekä yhteistyön muoto ja vakiintuneisuus. Yrityksen palvelutoiminnassa korostui luontohoivatoiminnan keskittyminen eläinavusteisuuden ja asiakasryhmien laajuus. Suurin osa yrittäjistä tarjosi eläinavusteista toimintaa, ja varsinkin sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta oli suuri edustus. Tämän voi nähdä kertovan suomalaisen luontohoivatoiminnan piirteistä. Yrittäjät kohdensivat luontohoivapalvelujaan eri asiakasryhmille, mutta erityisesti lapsille ja nuorille. Luontohoivamenetelmät, ja erityisesti eläinavusteiset toiminnat, nähdään siis sopivan kaikille asiakasryhmille.

Yhteistyön muodossa korostui kilpailutuksen rooli ja yhteistyön vakiintuneisuudessa sen vaihtelevuus. Yhteistyön muotoon liitettiin vahvasti tarjouskilpailutuksiin osallistuminen, josta yrittäjillä oli sekä positiivisia että negatiivisia kokemuksia. Voidaan siis vetää johtopäätös, että luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välinen yhteistyö rakentuu pääasiassa kilpailutusten kautta. Yhteistyön vakiintumisesta yrittäjillä oli täysin erilaisia kokemuksia. Joillakin yhteistyö oli todella vakiintunutta ja vuosia kestänyttä, kun taas toisilla yhteistyö oli vasta alkuvaiheessa. Luontohoivayrittäjän ja julkisen sektorin välisen yhteistyön vakiintuneisuus voidaan siis todeta vaihtelevan suuresti kunta- ja yrityskohtaisesti.

Toinen tutkimuskysymys käsitteli luontohoivayritysten ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön vaikuttavia tekijöitä. Näitä tekijöitä löytyi tutkimustulosten mukaan niin yrittäjän, yritystoiminnan, julkisen sektorin kuin yhteiskunnankin tasoilta. Yrittäjän kannalta yhteistyössä julkisen sektorin kanssa korostui erityisesti yrittäjän ominaisuuksista joustavuus, kehittämismyönteisyys, sinnikkyys ja yhteistyöhalu, yrittäjän ammattiosaamisesta yrittäjän koulutus ja yrittäjän elämäntilanteesta yrityksen sivutoimisuus. Tiedetyt yrittäjän ominaisuudet nähtiin vaikuttavan positiivisesti yhteistyöhön ja yrittäjän ammattiosaamisella nähtiin olevan vaikutusta tarjouskilpailutuksessa menestymiseen. Yritystoiminnan sivutoimisuudessa havaittiin niin haasteita kuin mahdollisuuksia yhteistyöhön.

Yritystoiminnan kannalta keskeisimmiksi yhteistyöhön vaikuttaviksi tekijöiksi muodostui palvelun hinta, markkinointi, laatu ja saavutettavuus. Palvelun hinta ja laatutekijät olivat keskeisessä roolissa tarjouskilpailussa menestymisessä. Markkinoinnin yrittäjät kokivat haasteelliseksi, mutta se koettiin tärkeänä osana yhteistyön sujuvuutta. Yritystoiminnan saavutettavuuteen liittyvä yrityksen reagoitokyky oli tekijä, jota arvostettiin palveluja ostettaessa. Yrityksen sijainti maaseudulla nähtiin vaikuttavan yhteistyön

sujumiseen, toisaalta helpottavan kuntouttavaa työtä asiakkaiden näkökulmasta, toisaalta luovan haasteita kuljetusten järjestämiseen.

Julkisen sektorin ulottuvuudessa tärkeimmät yhteistyöhön vaikuttavat tekijät olivat kilpailutukseen, palveluprosessiin, taloudellisiin resursseihin, julkisen sektorin toimijan ominaisuuksiin ja luontohoivaan suhtautumiseen liittyvät seikat. Tutkimustuloksissa ilmeni, että kilpailutuksissa palvelun hinta on usein ratkaiseva valintaperuste, pienet toimijat jäävät suurempien varjoon ja uusia palvelumalleja ei välttämättä suosita. Palveluprosessit nähtiin epäselkeinä, mikä koettiin haasteena yhteistyölle. Julkisen sektorin taloudellisten resurssien niukkuus nähtiin usein haasteena kilpailutuksessa. Julkisen sektorin toimijan ominaisuuksista luottamuksen, sitoutumisen, rehellisyyden, kehittämismyönteisyyden ja yhteistyöhalun näyttävät olevan yhteistyöhön positiivisesti vaikuttavia seikkoja. Julkisen sektorin työntekijöiden suhtautumisen luontohoivatoimintaan voidaan nähdä vaikuttavan yhteistyön muodostumiseen. Voidaan todeta, että avoimen myönteisesti toimintaan suhtautuneet työntekijät arvostavat luontohoivatoimintaa ja ymmärtävän sen vaikuttavuuselementit.

Yhteiskunnan ulottuvuudessa yhteistyön alueellisuus, palvelukategoriat ja luontohoivakentän laajuus ja järjestäytymättömyys olivat keskeisiä tutkimustuloksia. Yhteistyön koettiin vaihtelevan suuresti alueellisesti, sillä yhteistyö on usein paikallista ja kuntakohtaista. Palvelujen luokittelussa koettiin haasteita, sillä osaa luontohoivapalveluista ei voida luokitella suoraan sosiaalipalveluiksi. Luontohoivakenttä koettiin kirjavana ja järjestäytymättömänä, minkä nähtiin haittaavan toiminnan vaikuttavuustietoa. Kaiken kaikkiaan yhteistyöhön vaikuttavat tekijät kytkeytyivät tarjouskilpailutuksissa menestymiseen ja sitä kautta yhteistyön sujumiseen.

Kolmas tutkimuskysymykseni tarkasteli luontohoivayritysten ja julkisen sektorin välisen yhteistyön kehittämistä ja tulevaisuutta. Tutkimustulosten mukaan keskeisimmät tekijät yhteistyön kehittämisessä olivat luontohoivatoiminnan tietoisuuden kasvu parantamalla sektoreiden välistä vuorovaikutusta ja lisäämällä alan tutkimustietoa. Sektoreiden välistä vuorovaikutusta voidaan parantaa esimerkiksi luomalla uusia kohtaamispaikkoja eri toimijoille. Tutkimustieto parantaa luontohoivatoiminnan uskottavuutta myös julkisen sektorin silmissä. Yhteistyön kehittämiseen liittyy myös yhteistyön käytännön mahdollisuuksien lisääminen, johon sisältyy taloudellisten resurssien lisääminen ja matalan kynnyksen toimijoiden tukeminen ostopalveluin. Luontohoivatoiminnan taloudellinen

tukeminen esimerkiksi valtion toimesta vakiinnuttaisi toiminnan asemaa ja vahvistaisi sitä kautta yhteistyötä. Matalan kynnyksen luontohoivapalveluja tuottavien toimijoiden tukeminen ostopalveluin taas vakiinnuttaisi luontolähtöisten palveluiden asemaa osana palvelujärjestelmää. Kaiken kaikkiaan julkiselta sektorilta toivotaan luontohoivatoiminnan tukemista ja myönteistä suhtautumista uudensuolaisiin palvelumalleihin. Pääasiassa yhteistyön tulevaisuus nähdään positiivisena ja luontohoivatoiminta kasvavana ja potentiaalisena alana.

Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista tutkia sitä, miten julkisen sektorin toimijat, esimerkiksi kunnan sosiaalityöntekijät, kokevat yhteistyön luontohoivayrittäjien kanssa. Yrittäjät kuvasivat monenlaisia haasteita yhteistyössä nimenomaan julkisen sektorin toimintaan liittyen, joten olisi kiinnostava tietää, ovatko haasteet samanlaisia julkisen sektorin puolelta. Millaisia toimia julkisen sektorin työntekijät toivovat luontohoivaan liittyen? Mitä kunnan sosiaalityöntekijät ylipäättänsä ajattelevat luonnon hyödyntämisestä sosiaalipalveluissa?

Jos aloittaisin tutkimuksen teon uudestaan, pyrkisin saattamaan tutkimuksen loppuun nopeammin. En ottaisi tutkimuksen valmistumisesta niin suuria paineita, ja pilkkoisin tutkimuksen teon pienemmiksi kokonaisuuksiksi. Kaiken kaikkiaan tutkielman kirjoitusmatka oli ajoittain raskas ja työläs, mutta myös antoisa, opettava ja ajatuksia herättelevä. Tutkimusta tehdessä minussa on entisestään vahvistunut ajatus siitä, että haluan toteuttaa luontohoivaa käytännön sosiaalityössä. Ajatuksiani luontohoivan ja sosiaalityön suhteesta kuvaa hyvin Maaria Leinosen runo:

*”Tähän / juuri tähän aurinkopälveen / haluaisin istuttaa sinut / joka sanot:
/ Olen niin uupunut. / Pelloissani. Yksin. / Olen aivan lopussa. // Tässä istuisin viereesi, / kuuntelisin sinua, / sinä lintuja, / veden helinää / puiden lempeää puhetta. / Tässä luonto meitä hoitaisi. / Elämä armahtaisi, / rakastaisi.”*

Runon mukaisesti näen luonnon mahdollisuutena myös sosiaalityön asiakkaiden hoitamisessa. Luonnon voimaannuttava ja elvyttävä vaikutus voisi olla myös muun tehtävän sosiaalityön tukena sosiaalityössä. Tällaista luontohoivaa ja sosiaalityötä haluan toteuttaa myös itse tulevaisuudessa. Viedä asiakkaat luontoon, jossa luonto hoitaisi sekä työntekijää että asiakasta.

LÄHTEET

- Alasuutari, Pertti (2011): Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino: Riika.
- Enlud, Lena (2019): Understanding the entrepreneurial mindset – the case of potential Green care -entrepreneurs. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 241–253.
- Green Care Finland ry (2019): Palvelut. Verkkosivut. Luettu 6.10.2019. <http://gcfinland.fi/palveluntuottajat/palvelut/>
- Hassink, Jan & Majken Van Dijk (2006): Farming for Health Across Europe: Comparison between Countries, and Recommendations for a Research and Policy Agenda. Julkaisussa Hassink, Jan & Majken van Dijk (toim.): Farming for Health. Green-Care Farming Across Europe and the United States of America. Springer: Alankomaat. 2006, 347–357. Saatavilla: <https://edepot.wur.nl/28349>
- Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (2009): Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Tammi: Helsinki.
- Huhtanen, Raija (2012): Kunnan sosiaali- ja terveystalouden yksityistäminen: oikeudellinen näkökulma. Julkaisussa Anttonen, Anneli, Arto Haveri, Juhani Lehto & Hannele Palukka (toim.): Julkisen ja yksityisen rajalla. Julkisen palvelun muutos. Tampereen Yliopistopaino Oy: Tampere. 2012, 81–110.
- Ikonen, Hanna-Mari (2017): Puhelinhaastattelu. Julkaisussa Hyvärinen, Matti, Pirjo Nikander & Johanna Ruusuvaara (toim.): Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino: Tampere. 2017. E-kirja.
- Ikäheimo, Kaija (2019): Mietteitä eläinavusteisuuden tulevaisuudesta. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 103–106.

- Ilmarinen, Katja & Kirsi Salonen (2019): Näkökulmia laadukkaaseen Green Care -palveluun. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143. Vaasan yliopisto: 2019, 201–209.
- Julkunen, Raija (2017): Muuttuvat hyvinvointivaltiot. Eurooppalaiset hyvinvointivaltiot reformoitavina. SoPhi 137, Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55748/978-951-39-7146-5.pdf?sequence=1>
- Jääskeläinen, Arja & Tero Leppänen (2019): Yhteistyömallia rakentamassa luontoon tukeutuvan kuntoutus- ja työpajatoimintaan Pohjois-Suomessa. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 66–76.
- Kahilaniemi, Eeva (2019): Luontoavusteisten menetelmien hyödyntäminen sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloilla. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 52–57.
- Lehto, Armi (2012): Green Care osaksi sosiaalityötä? Luontoon tukeutuvat työmenetelmät ja paikallinen erityisyys. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Sosiaalityö. Pro gradu -tutkielma. Saatavilla: <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61470/Lehto.Armi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Lith, Pekka (2013): Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Raportti yksityisestä palvelutarjonnasta ja yritysten kasvusta sekä julkisista hankinnoista ja toiminnan kehittämisestä sosiaali- ja terveyspalveluissa. TEM raporteja 2013: 34. Työ- ja elinkeinoministeriö. Hyvinvointialan työ- ja elinkeinopoliittinen kehittäminen – HYVÄ. Saatavilla: <https://tem.fi/documents/1410877/2872337/Yksityiset+sosiaali-+ja+terveyspalvelut+30092013.pdf>

- Lund, Inger Elisabeth, Arild Granerud & Bengt G. Eriksson (2015): Green Care From the Provider's Perspective: An Insecure Position Facing Different Social Worlds. Julkaisussa SAGE Open 2015 Vol.5:1, 1–10.
- Lääperi, Raija & Henna Puromäki (2014): Kohti suomalaista Green Care -laadunhallintaa. Julkaisussa Vehmasto Elina (toim.): Green Care -toimintatavan suuntaaviivat Suomessa. MTT Kasvu 20: 2014, 49–94. Saatavilla: <https://julkuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482161/mttkasvu20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Matthies, Aila-Leena & Kati Närhi (2014): Ekososiaalinen viitekehys rakenteellisen sosiaalityön viitekehyksenä. Julkaisussa Pohjola, Anneli, Merja Laitinen & Marjaana Seppänen (toim.): Rakenteellinen sosiaalityö. Sosiaalityön tutkimuksen vuosikirja 2014. Unipress. 87–116.
- Mesimäki, Kaisa (2018): Sieltä saa tyyneyttä, sieltä saa energiaa. Luontokokemukset päihdeongelmasta toipuneiden elämäntarinoissa. Julkaisussa Närhi, Kati & Aila-Leena Matthies (toim.): Ympäristökysymys suomalaisessa sosiaalityön tutkimuksessa. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä. 2018, 102–125.
- Mänttari-van der Kuip, Maija, Mia Tammelin & Timo Anttila (2018): Organisaatioiden isomorfismi. Julkiset organisaatiot ja yhdenmukaisuuden paine. Julkaisussa Yhteiskuntapolitiikka 83 (2018): 3, 233–244. Saatavilla: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136511/YP1803_Manttari-vander-Kuipym.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Närhi, Kati (2015): Ekososiaalinen viitekehys sosiaalityössä. Julkaisussa Janus vol. 23 (3) 2015, 322–328. Saatavilla: <https://journal.fi/janus/article/view/53002/16477?acceptCookies=1>
- Närhi, Kati & Aila-Leena Matthies (toim.) (2018a): Ympäristökysymys suomalaisessa sosiaalityön tutkimuksessa. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57130/978-951-39-7371-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Närhi, Kati & Aila-Leena Matthies (2018): Johdanto: Ekososiaalinen transitio, kestävyyden kysymykset ja luonto voimavarana sosiaalityön pro gradu -

tutkimuksessa. Julkaisussa Närhi, Kati & Aila-Leena Matthies (toim.): Ympäristökysymys suomalaisessa sosiaalityön tutkimuksessa. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä. 2018, 5–12.

Peeters, Jef (2012): The Place of Social Work in Sustainable Development: Towards Ecosocial Practice. Julkaisussa *International Journal of Social Welfare* 2012 21, 287–298.

Peltola, Heli & Maarit Karhula (2019): Green Care luontohoivayrittäjäyys osana maaseutuyrittäjän kannattavaa liiketoimintaa. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 254–264.

Peltomäki, Pirja (2019): Hevosista hyvinvointia – Sosiaalipedagoginen hevostoiminta syrjäytymisen ehkäisijänä ja osallisuuden vahvistajana. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 135–144.

Pirttilä, Jukka & Matti Tuomala (2012): Julkisrahoitteiset palvelut osana uudelleenjakoa ja hyvinvointijärjestelmää: pohjoismainen malli. Julkaisussa Anttonen, Anneli, Arto Haveri, Juhani Lehto & Hannele Palukka (toim.): Julkisen ja yksityisen rajalla. Julkisen palvelun muutos. Tampereen Yliopistopaino Oy: Tampere. 2012, 113–137.

Ranta, Juha & Arja Kuula-Luumi (2017): Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Julkaisussa Hyvärinen, Matti, Pirjo Nikander & Johanna Ruusuvoori (toim.): Tutkimushaastattelun käsikirja. Vastapaino: Tampere. 2017.

Salonen, Kirsi (2010): Mielen luonto. Eko- ja ympäristöpsykologian näkökulma. Green Spot: Helsinki.

Salonen, Kirsi & Katriina Hyvönen (2019): Luonnosta virtaa -intervention soveltaminen Green Care -kentässä. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen

toiminnan kehittämiseen. Lévon-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 58–65.

Sempik, Joe, Rachel Hine & Deborah Wilcox (toim.) (2010): Green Care: A Conceptual Framework. A Report of the Working Group on the Health Benefits of Green Care. COST Action 866, Green Care in Agriculture. Loughborough: Centre for Child and Family Research, Loughborough University. Saatavilla: <https://edepot.wur.nl/179800>

Soini, Katriina, Katja Ilmarinen, Anja Yli-Viikari & Anna Kirveennummi (2011): Green Care sosiaalisena innovaationa suomalaisessa palvelujärjestelmässä. Julkaisussa Yhteiskuntapolitiikka 2011 76: 3, 320–331. Saatavilla: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102903/soini.pdf?sequence=1>

Soini, Katriina & Elina Vehmasto (2014): Kohti suomalaista Green Care -toimintatapaa. Julkaisussa Vehmasto Elina (toim.): Green Care -toimintatavan suuntaviivat Suomessa. MTT Kasvu 20: 2014, 8–28. Saatavilla: <https://julkuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482161/mttkasvu20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Steigen, Anne Mari, Ragnfrid Kogstad & Jan Kåre Hummelvoll (2016): Green Care Services in the Nordic Countries: An Integrative Literature Review. Julkaisussa European Journal of Social Work, 19:5, 692–715. Saatavilla: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13691457.2015.1082983?needAccess=true>

STM (2019): Oikeat palvelut oikeaan aikaan – Sote-palvelujen sisällöt ja työtavat uudistuvat. Sosiaali- ja terveysministeriö. Tiedote 29.11.2018. https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/oikeat-palvelut-oikeaan-aikaan-sote-palvelujen-sisallot-ja-tyotavat-uudistuvat

TENK (2009): Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi. Tutkimuseettinen neuvottelukunta: Helsinki. Saatavilla: <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf>

- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2018): Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2015): Hoito- ja hoivapalvelualan tila ja tulevaisuudennäkömät. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. TEM raportteja 3/2015. Saatavilla: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75084/TEMrap_3_2015_web_15012015.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Vehmasto, Elina (2014): Green Care -palvelutyypit Suomessa. Julkaisussa Vehmasto Elina (toim.): Green Care -toimintatavan suuntaviivat Suomessa. MTT Kasvu 20: 2014, 29–48. Saatavilla: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482161/mttkasvu20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Vehmasto, Elina, Maarika Iijolainen & Saija-Riina Kero (2019): Hyvinvointia vesiluonnosta – Blue Care, Blue Health ja Blue Wellbeing. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 190–200.
- Viitala, Anu & Taina Kokko (2015): Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö sosiaali- ja terveysalalla. Laurea ammattikorkeakoulu. Laurea julkaisut 2015: 49. Granoa Oy: Kuopio. Saatavilla: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122589/Laurea%20julkaisut%2049.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Vik, Jostein & Maja Farstad (2009): Green Care Governance: Between Market, Policy and Intersecting Social Worlds. Julkaisussa Journal of Health Organization and Management, Vol. 23 No. 5. 2009, 539–553.
- Vinblad, Sanna (toim.) (2019a): Yrittäjät Green Care -palveluiden tuottajina. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D, 4/2019. Saatavilla: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/167705/D%204%202019%20Yritt%c3%a4j%c3%a4t%20Green%20Care%20-palveluiden%20tuottajina%20VALMIS.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

- Vinblad, Sanna (2019b): Green Care -palvelutoiminnan mahdollistavia tekijöitä. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.) (2019): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 233–240.
- Vinblad, Sanna (2019c): Green Care -yrittäjien ominaisuuksia. Julkaisussa Vinblad, Sanna (toim.): Yrittäjät Green Care -palveluiden tuottajana. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D, 4/2019, 23–26.
- Vinblad, Sanna (2019d): Yrittämisen ja Green Care -toiminnan tukeminen. Julkaisussa Vinblad, Sanna (toim.): Yrittäjät Green Care -palveluiden tuottajana. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D, 4/2019, 38–40.
- Välimaa, Leena (2019a): Osaamisen ja tiedon lisääminen. Julkaisussa Vinblad, Sanna (toim.): Yrittäjät Green Care -palveluiden tuottajana. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D, 4/2019, 47–49.
- Välimaa, Leena (2019b): Palvelumuotoilun ja liiketoimintamallien kehittäminen. Julkaisussa Vinblad, Sanna (toim.): Yrittäjät Green Care -palveluiden tuottajana. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D, 4/2019, 41–43.
- Välimaa, Leena & Sanna Vinblad (2019): Hanke Green Care -yrittäjyyden kehittäjänä. Julkaisussa Vinblad, Sanna (toim.): Yrittäjät Green Care -palveluiden tuottajana. Lapin ammattikorkeakoulun julkaisuja, Sarja D, 4/2019, 11–14.
- Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (2019): Johdanto: Kadonneen luontoyhteyden jäljillä. Julkaisussa Ylilauri, Martta & Anja Yli-Viikari (toim.): Kohti luonnollista hyvinvointia. Näkökulmia luontoperustaisen toiminnan kehittämiseen. Levón-instituutin julkaisuja 143, Vaasan yliopisto: 2019, 1–2. Saatavilla: <https://osuva.uwasa.fi/bitstream/handle/10024/8172/978-952-476-861-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Yli-Viikari, Anja, Taina Lilja, Katariina Heikkilä, Anna Kirveenummi, Tapani Kivinen, Ulla Partanen, Leena Rantamäki-Lahtinen & Katriina Soini (2009): Green Care – terveyttä ja hyvinvointia maatilalta. Maa- ja elintarviketalous 141. MTT. Saatavilla: <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/475081/met141.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Lait ja asetukset

Hankintalaki (2016/1397): Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista. 29.12.2016/1397, 108§. Ajantasainen lainsäädäntö: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161397#a5.7.2019-844>

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (1992/733). 3.8. 1992/733, 4§. Ajantasainen lainsäädäntö: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920733>

SHL (2014/1301): Sosiaalihuoltolaki. 30.12.2014/1301, 4§, 38§. Ajantasainen lainsäädäntö: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141>

Runositaatti

Leinonen, Maaria (2001): Tähän juuri tähän aurinkopälveen. Runo julkaisussa Leinonen, Maaria: Niin kuin puut puhuvat. Helsinki: Kirjapaja. 2001.

LIITE 1: SAATEKIRJE

Tutkimuskutsu

Yrittäjä, kerro kokemuksistasi!

Olen Jenni Simonen, sosiaalityön maisteriopiskelija Jyväskylän yliopistosta ja teen pro gradu -tutkimusta julkisen ja yksityisen sektorin välisestä yhteistyöstä luontohoivayrittäjien näkökulmasta. Tutkimusaineistoksi kaipaam kirjoitelmavastauksia tai puhelinhaastatteluja luontohoivayrittäjiltä, joilla on omakohtaista kokemusta yhteistyöstä julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Tutkimukseen voi siis osallistua joko vastaamalla kirjoituspyyntöön anonyymisti tai osallistumalla haastatteluun puhelimitse.

Kesän aikana sain jo muutamia vastauksia kirjoituspyyntöön, mutta jotta saisin kattavamman tutkimusaineiston, kaipaam vielä lisää vastauksia. Jos kirjoittaminen ei tunnu itsellesi luontevalta vaihtoehdolta, tutkimukseen voi osallistua myös puhelimitse.

Kirjoituspyyntöön voi vastata anonyymisti osoitteessa:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScrG03hRnobE6q2UJaouFhpG8tpRs8Av_1dX6dKxNoyeeFiWg/viewform?usp=sf_link

Jos sinun on mahdollista osallistua puhelinhaastatteluun tutkimusaiheeseen liittyen, vastaathan tähän sähköpostiin pikimmiten. Ohessa on myös tietosuojailmoitus, jossa kerrotaan tutkimuksen osallistujan tietosuojasta ja oikeuksista tutkimuksessa. Luethan sen ennen osallistumistasi.

Kaikki kirjoitelmavastaukset ja haastatteluaineistot ovat anonyymeja ja käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimukseen osallistuvien henkilötiedot eivät tule missään tutkimuksen vaiheessa julki. Tutkimukseen osallistumisella edistät luontohoivayrittäjyyden, sosiaalialan sekä yksityisen ja julkisen sektorin välisen yhteistyön kehittämistyötä. Tutkimus laajentaa luontohoivatoiminnan tietoisuutta ja käyttöä osana sosiaalipalveluja.

[Ohjaajan yhteystiedot].

Kiitos avustasi!

Terveisin,

Jenni Simonen

Sosiaalityön opiskelija

Jyväskylän yliopisto

[yhteystiedot]

LIITE 2: TIETOSUOJAILMOITUS

TIETOSUOJAILMOITUS TUTKIMUKSESTA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

16.9.2019

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, eikä tutkittavan ole pakko toimittaa mitään tietoja itsestään. Tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää milloin vain.

1. TUTKIMUKSEN NIMI, LUONNE JA KESTO

Julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö luontohoivayrittäjien näkökulmasta. Laadullinen kirjoituspyyntö- ja haastattelututkimus. Kesto 6kk.

2. MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY PERUSTUU

EU:n yleinen tietosuoja-asetus, artikla 6, kohta 1

Tutkittavan suostumus

3. TUTKIMUKSESTA VASTAAVAT TAHOT

Tutkimuksen tekijä: Jenni Simonen, [yhteystiedot]

Tutkimuksen ohjaaja: [yhteystiedot]

4. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisena julkisen ja yksityisen sektorin välinen yhteistyö näyttäytyy luontohoivayrittäjien näkökulmasta. Lisäksi on tarkoitus selvittää, millaisia vahvuuksia, haasteita ja mahdollisuuksia yhteistyöllä on yhteiskunnallisessa kontekstissa, jossa palvelujärjestelmä on murroksessa. Tutkimukseen osallistuvat ovat luontohoivayrittäjiä, joilla on kokemusta yhteistyöstä julkisen sektorin kanssa.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Tutkimukseen osallistuminen tarkoittaa vastaamista kirjoituspyyntöön tai haastatteluun. Tutkimuksen arvioitu kesto on 6kk.

6. TUTKIMUKSEN MAHDOLLISET HYÖDYT JA HAITAT TUTKITTAVILLE

Tutkimus tuottaa tietoa luontohoivayrittäjien näkemyksistä yhteistyöstä julkisen sektorin kanssa. Tietoa voidaan hyödyntää luontohoivatoiminnan, sosiaalialan sekä yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyön kehittämisessä. Tutkimus laajentaa luontohoivatoiminnan tietoisuutta ja käyttöä osana sosiaalipalveluja.

7. HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMINEN

Tutkimuksessa kerättyjä tietoja ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Osallistujien tietoja ei voida tunnistaa tutkimukseen liittyvistä tutkimustuloksista, selvityksistä tai julkaisuista. Tutkimusjulkaisussa saatetaan käyttää suoria sitaatteja.

Tutkimustuloksissa ja muissa asiakirjoissa osallistujan viitataan vain tunnustekoodilla. Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti.

8. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö.

9. TUTKITTAVAN OIKEUDET JA NIISTÄ POIKKEAMINEN

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, kun henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Jos tutkittava peruuttaa suostumuksensa, hänen tietojaan ei käytä enää tutkimuksessa.

Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä. (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>).

Tutkimuksessa ei poiketa muista tietosuojalainsäädännön mukaisista tutkittavan oikeuksista.

HENKILÖTIETOJEN SÄILYTTÄMINEN JA ARKISTOINTI

Aineisto säilytetään ilman tunnistetietoja anonymisoituna, kunnes tutkimus on päättynyt. Tämän jälkeen aineisto hävitetään.

10. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista voit olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.

LIITE 3: KIRJOITUSPYYNTÖ

Olen sosiaalityön maisteriopiskelija Jyväskylän yliopistosta ja teen pro gradu -tutkimusta julkisen ja yksityisen sektorin välisestä yhteistyöstä luontohoivayrittäjien näkökulmasta. Tutkimusaineistoksi kaipaam kirjoituksia luontohoivayrittäjiltä, joilla on omakohtaista kokemusta yhteistyöstä julkisen sektorin toimijoiden kanssa. Tutkimusta varten pyydän vapaamuotoisia kirjoituksia alle. Kirjoituksissa voitte vastata esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin:

Millaista yhteistyötä teet/olet tehnyt julkisen sektorin toimijoiden kanssa? Millaisia kokemuksia sinulla on yhteistyöstä? Mikä yhteistyössä on toiminut? Millaisia haasteita yhteistyössä on ollut? Mihin nämä vahvuudet ja haasteet mielestäsi liittyvät? Mitä kehittämiss ehdotuksia sinulla on yhteistyön parantamiseksi? Mitä muuta toivot yhteistyöltä tulevaisuudessa?

Johtopäätösten tekemistä auttaa, jos kerrot lyhyesti myös seuraavista taustatiedoista: Oma koulutustaustasi ja työnkuvasi, yritystoimintasi päätoimisuus / sivutoimisuus, yrityksesi ikä, yrityksesi työntekijämäärä, yrityksesi palvelumuodot ja kohderyhmä sekä yrityksesi liikevaihto.

Vastaukset ovat anonyymeja, ja niitä käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Kiitos osallistumisesta!

LIITE 4: HAASTATTELURUNKO

Oma tausta

Oma koulutustausta

Yrityksen tausta

Palvelumuoto

Asiakasryhmä

Oma työnkuva

Yrityksen ikä

Työntekijämäärä

Liikevaihto

Päätoimisuus

Yhteistyökokemukset

Yhteistyön muoto

Vakiintuneisuus

Yhteistyön vahvuudet ja haasteet

Yhteistyössä toimivaa

Yhteistyössä toimimatonta

Yhteistyön mahdollisuudet

Yhteistyön kehittämistarpeet

Yhteistyön ja yrittäjyyden tulevaisuus